

Miljøbistand til udviklingslandene Årsberetning 2000

under

Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen (MIFRESTA)

DANIDA

DANCED

**Miljøbistand til udviklingslandene
Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen
(MIFRESTA)
Årsberetning 2000**

Udgivet af:
Udenrigsministeriet, Danida, og
Miljø- og Energiministeriet, Danced
København, juni 2001

Statistiske oplysninger til faktabokse:
Verdensbanken

Oplag:
4.000

Redaktion:
Bjarke Larsen

Yderligere informationer:
Danced
Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Telefon: 32 66 01 00
Telefax: 32 66 04 79
E-mail: danced@mst.dk
Internet: www.mst.dk/danced

Miljøsekretariatet
Danida, Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
Telefon: 33 92 00 00
Telefax: 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Internet: www.danida.dk

Yderligere eksemplarer fås hos:
Miljøbutikken
Læderstræde 1
1201 København K
Telefon: 33 95 40 00
Telefax: 33 92 76 90
E-mail: butik@mem.dk

Beck Distribution
Postbox 318
4000 Roskilde
Telefon: 46 55 01 55
Telefax: 46 55 01 69
E-mail: bdm@beck-distribution.dk

ISBN:
87-7964-089-3

Tryk:
Frederiksberg Bogtrykkeri

Trykt på:
115 g Cyclus Print genbrugspapir

Layout:
Thorup Grafik

Fotos:

Forside: Jørgen Schytte
Side 5: Rigmor Mydtskov
Side 6: Jørgen Schytte
Side 9: Jørgen Schytte
Side 11: Peter Hauerbach
Side 12: Peter Hauerbach
Side 16: Klaus Holstein, Bam
Side 17: Jørgen Schytte
Side 18: K. Boldt, Biofoto
Side 19: Henrik Brahe, Bam
Side 20: Blid Alsbirk
Side 21: Heine Pedersen, Bam
Side 22: Biofoto
Side 24: Peter Hauerbach
Side 26: André Maslennikov, Biofoto
Side 29: Jørgen Schytte
Side 30: Jørgen Schytte
Side 31: Jørgen Schytte
Side 32: Jørgen Schytte
Side 33: Jørgen Schytte
Side 34: Mike Kollöffel, Bam
Side 35: Jørgen Schytte
Side 36: Henrich Schultze, Bam
Side 37: Mike Kollöffel, Bam
Side 40: Heine Pedersen, Bam
Side 41: Mike Kollöffel, Bam
Side 42: Mike Kollöffel, Bam
Side 43: Henrik Brahe, Bam
Side 44: Kaj Halberg, Biofoto
Side 45: Carl-Otto Ottesen, Biofoto
Side 46: Hans Ramløv, Biofoto
Side 47: Carl-Otto Ottesen, Biofoto
Side 49: Jean-Leo Dugast, Bam
Side 50: Jørgen Schytte
Side 52: Peter Hauerbach
Side 54: Peter Hauerbach
Side 55: Peter Hauerbach
Side 56: Heine Pedersen, Bam
Side 57: Jørgen Schytte
Side 58: Jørgen Schytte
Side 59: Jørgen Schytte
Side 60: Steve Lewis, Bam
Side 62: Jørgen Schytte
Side 65: Jørgen Schytte
Side 66: Anders Tvevad, Biofoto
Side 67: Mikkel Østergaard, Bam
Side 68: Jørgen Schytte
Side 69: Jørgen Schytte
Side 71: Jørgen Schytte
Side 72: Jørgen Schytte
Side 73: Jørgen Schytte
Side 74: Jørgen Schytte
Side 77: DeLaunoy, Bam
Side 78: Roger Stenberg, Bam
Side 79: Blid Alsbirk
Side 81: Blid Alsbirk
Side 82: Blid Alsbirk
Side 83: Blid Alsbirk
Side 84: Mikkel Østergaard, Bam
Side 85: Sune Holt, Biofoto
Side 86: Sune Holt, Biofoto
Side 87: Hartmut Schwarzbach, Bam
Side 89: Sonja Iskov, Bam
Side 90: Jørgen Schytte
Side 92: Heine Pedersen, Bam
Side 94: Heine Pedersen, Bam
Side 95: Mikkel Østergaard, Bam
Side 96: Blid Alsbirk
Side 97-98: John Vink, Bam

Indhold

Forord	5
Kapitel 1: Dansk miljøbistand fra vision til handling	7
Kapitel 2: Den globale situation: Klodens miljøproblemer forværres	17
Kapitel 3: Rammerne for den danske miljøbistand i Sydøstasien og det sydlige Afrika	23
Kapitel 4: Sydøstasien – samarbejdet i regioner og med de enkelte lande	33
Regionale aktiviteter	33
Cambodia	37
Laos	41
Malaysia	45
Thailand	49
Vietnam	55
Kapitel 5: Det sydlige Afrika – samarbejdet i regioner og med de enkelte lande	61
Regionale aktiviteter	61
Botswana	66
Lesotho	85
Malawi	68
Mozambique	71
Namibia	75
Sydafrika	78
Swaziland og Lesotho	85
Tanzania	87
Zambia	91
Zimbabwe	93
Kapitel 6: De globale miljøprogrammer	97
Bilag:	
1. Beretning fra Det Rådgivende Udvalg for Miljøbistand til Udviklingslande 2000	102
2. Medlemmer af Det Rådgivende Udvalg	104
3. Strategi og indsatsområder i miljøbistanden under MIFRESTA-rammen	105
4. Bevillingsoversigt	106
5. Bevillinger fordelt geografisk og på emner	107
6. Sydøstasien – programmer i regionen og i de enkelte lande	109
7. Det sydlige Afrika – programmer i regionen og i de enkelte lande	139
8. Globale miljøprogrammer	163

Forord

Et af Danmarks klare svar på Rio-konferencen om miljø og udvikling var oprettelsen af en særlig bevilling til bl.a. miljøbistand, nu kaldet Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen, MIFRESTA. Den årlige bevilling under rammen stiger frem mod år 2005 til 0,5% af BNI.

Der er mere end nogensinde behov for en aktiv international indsats til fremme af bæredygtig udvikling. Siden Rio-konferencen har globaliseringen taget fart. Det har – som det positive – givet bedre muligheder for øget velstand, bl.a. ved hjælp af den teknologiske udvikling, der kan afkoble økonomisk vækst og resourceforbrug. Men der er en klar tendens til, at de fattige og de fattige lande bliver marginaliseret, og udviklingen har samtidig vist faren for et øget pres på naturen. Klimaproblemet er et meget aktuelt eksempel herpå.

Der er derfor mere end nogensinde brug for et globalt svar og global opbakning til at fremme en global økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig udvikling.

I 2000 har miljøbistanden under rammen fokuseret på de områder, som et enigt Folketing i maj 1999 opfordrede regeringen til at opprioritere. Folketinget lagde bl.a. vægt på, at miljøbeskyttelse ikke kan ses isoleret fra udviklingsprocessen. Her spiller også sammenhængen mellem miljøindsatsen under MIFRESTA-rammen og miljøstøtten under u-landsrammen en vigtig rolle.

Folketinget bad også regeringen om at styrke indsatsen for, at internationale miljøaftaler efterleves. Sammenhængen mellem miljøbistanden og de internationale konventioner har derfor været på administrationernes dagsorden, hvilket har resulteret i både overordnede og konkrete forslag til, hvordan bistanden kan bruges til fremme af konventionerne.

I forhandlingerne med samarbejdslandene drøftes, hvordan dansk bistand kan bidrage til, at landene underskriver, ratificerer og efterlever konventionerne. Det har bl.a. resulteret i støtte til undersøgelser, der klarlægger konsekvenserne for landene ved at indgå i aftalerne. Det er nogle gange en overdreven frygt for konsekvenserne, herunder særligt de økonomiske, der får u-landene til at afstå fra at deltage – andre gange er det begrænsninger i de menneskelige og administrative ressourcer.

Et andet område, som Folketinget pegede på, og som også ligger regeringen stærkt på sinde, er anvendelse af bæredygtig energi. Danmark har betydelige erfaringer inden for såvel vedvarende energi som energieffektivitet og energibesparelse. Derfor er der lagt kræfter i at fremme bæredygtig energi i samarbejdslandene, også ved i dialog med samarbejdslandene at finde forståelse for behovet for bæredygtig energi og – særligt i de bedrestillede u-lande – afkobling af økonomisk vækst og energiforbrug.

Det er regeringens klare målsætning, at

det gennembrud, der i 2000 skete i flere lande, skal følges op og bredes ud i de to udvalgte regioner i Afrika og Asien.

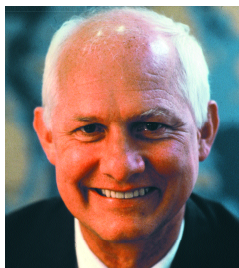
Miljøbistanden til udviklingslande under MIFRESTA-rammen spiller en positiv rolle ved at støtte en række udviklingslande i at forebygge og sikre en bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af miljøet på en række områder.

Den seneste evaluering af bistanden til de fattige lande i det sydlige Afrika fremhæver bl.a., at MIFRESTA er et unikt svar på miljøudfordringerne i fattige lande. Problemernes alvor og manglen på egne ressourcer til at gøre noget ved det betyder, at Danmark yder en væsentlig støtte til at forebygge og rette op på miljøskader. Samtidig peges der også på den udfordring der ligger i at fremme ejerskab og sikre bæredygtighed i aktiviteterne.

Også støtten til kapacitetsopbygning til et af de bedrestillede lande i det sydlige Afrika, Sydafrika, blev evalueret i 2000. Det blev konkluderet, at bistanden

havde fokuseret godt på de skiftende behov, og at effektiviteten som følge af de udførende institutioners styrke også havde været god. En afgørende årsag til bistandens høje relevans tilskrives den kvalificerede dialog på programniveau, som regeringen også tillægger stor vægt, og som man til stadighed søger at styrke. Det blev dog samtidig påpeget, at det overordnede tilsyn med projekterne burde styrkes, ikke mindst for at opnå synergi og sammenhæng mellem de enkelte projekter.

MIFRESTA-bistanden til u-lande har givet en række positive erfaringer, der kan bidrage til forberedelsen af det Verdenstopmøde om Bæredygtig Udvikling, der afholdes i Johannesburg i september 2002, ti år efter Rio-konferencen. Konferencen vil bl.a. gøre status for, hvordan landene har efterlevet Agenda 21 om at fremme bæredygtig udvikling og i lyset af udviklingen identificere områder, hvor en forstærket indsats er nødvendig.

*Svend Auken
Miljø- og Energiminister*

*Anita Bay Bundegaard
Udviklingsminister*

Kapitel 1:

Dansk miljøbistand

I mange år har Danmark spillet en aktiv rolle i de internationale bestræbelser på at løse klodens voksende miljøproblemer og gøre princippet om bæredygtig udvikling til en integreret del af den globale samfundsudvikling og af udviklingen i de enkelte lande.

Danmark ydede således bistand og støtte til den proces, der i 1987 førte til Brundtland-rapporten om miljø og udvikling. Behovet for at se miljø og udvikling i sammenhæng blev et centralt element ved FN-konferencen om miljø og udvikling i 1992, den såkaldte Rio-konference, hvor konventionen om biologisk mangfoldighed og konventionen om klimaændringer blev underskrevet.

Siden da har disse to konventioner, deklARATIONEN om miljø og udvikling, deklARATIONEN om skove samt Agenda 21, der også blev vedtaget på Rio-konferencen, ørkenbekæmpelseskonventionen m.fl., dannet grundlag for en række initiativer og aktiviteter, såvel nationalt som mellem grupper af lande og på internationalt plan.

Som opfølgning på Rio-konferencen vedtog Folketinget, at der fra 1993 – ud over udviklingsbistanden på nu 1% af bruttonationalindkomsten – hvert år skulle bevilges penge over finansloven til miljø- og katastrofeindsatser i udviklingslandene og i Østeuropa (den såkaldte MIKA-ramme). Den årlige bevilgning skulle ifølge Folketingets beslutning sættes op år for år, indtil den i 2002 nåede op på 0,5% af bruttonationalindkomsten (BNI), hvor den skal fastfryses.

Efter oprettelsen af MIKA-rammen

overgik Danmark fra år 2000 til et nyt nationalregnskab, hvilket indebærer en betydelig teknisk forøgelse af den danske nationalindkomst. På den baggrund blev det i 1998 besluttet, at MIKA-rammen først skal nå op på 0,5% af BNI i 2005. Rammen vil til den tid være på cirka 6 milliarder kroner.

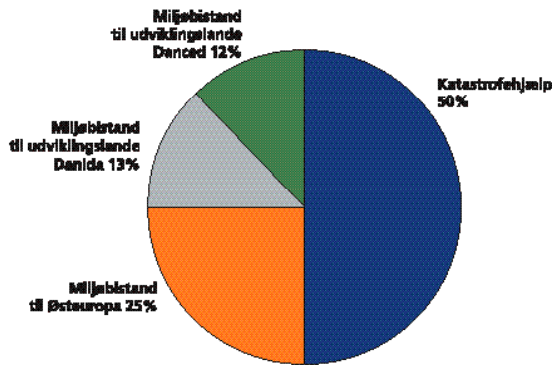
1. januar 1999 skiftede rammen navn til Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen (MIFRESTA), og pengene fordeles således:

- 50% til katastrofebistand
- 50% til miljøbistand, heraf 25% til Østeuropa og 25% til udviklingslandene og Arktis.

Bistanden til udviklingslandene administreres i fællesskab af Udenrigsministeriet (Danida) og Danced (Miljø- og Energiministeriet), således at Udenrigsministeriet står for bistanden til de fattigste lande, mens Danced står for bistanden til de økonomisk mere udviklede lande.

Danced, der er en forkortelse for Danish Cooperation for Environment and Development, har ansatte med en 'miljø-attaché' i spidsen på ambassaderne i Pretoria i Sydafrika, Bangkok i Thailand og Kuala Lumpur i Malaysia. Udenrigsministeriet og ambassaderne administrerer den danske udviklingsbistand i øvrigt.

I 2000 var den del af rammen, der gik til miljøbistand i udviklingslandene på i alt 811,2 mio. kr., hvoraf Danida administrerede 452,9 mio. kr. og Danced 358,3 mio. kr. Pengene fordeles nogenlunde ligeligt mellem de to regioner, der er ud-

Fordelingen af den samlede Miljø-, Freds- og Stabilitetsramme i 2000

valgt til samarbejdet: Sydøstasien (5 lande) og Det sydlige Afrika (11 lande).

I de fattigste lande hænger miljøproblemerne snævert sammen med fattigdommen og må derfor behandles som et led i en mere omfattende fattigdomsstrategi, hvor man kombinerer miljøbeskyttelse med øgede indtægter for befolkningen. Kun på den måde kan man stoppe udpining af landbrugsjorden og skovrydning, der ofte er et resultat af fattige menneskers kamp for at overleve.

Danida har i over 30 år administreret den danske bistand til udviklingslandene og har derfor mulighed for i de enkelte lande at skabe sammenhæng mel-

lem miljøbistanden under MIFRESTA-rammen og den almindelige udviklingsbistand.

Danida administrerer miljøbistanden til Angola, Malawi, Mozambique, Tanzania, Zambia og Zimbabwe i det sydlige Afrika, og Cambodia, Laos og Vietnam i Sydøstasien.

De bedre stillede lande er ofte præget af en udvikling med høj økonomisk vækst og kraftig industrialisering. Disse lande har i vid udstrækning selv pengene til den nødvendige indsats på miljøområdet, men miljøbevidstheden halter ofte langt bagefter den økonomiske udvikling.

Miljøbistanden til disse lande går derfor i høj grad ud på at skabe forståelse for den nødvendige miljøindsats, at styrke lokale myndigheders muligheder for at føre landets miljøpolitik ud i livet og at anvise konkrete løsninger på problemerne, bl.a. gennem demonstrationsprojekter.

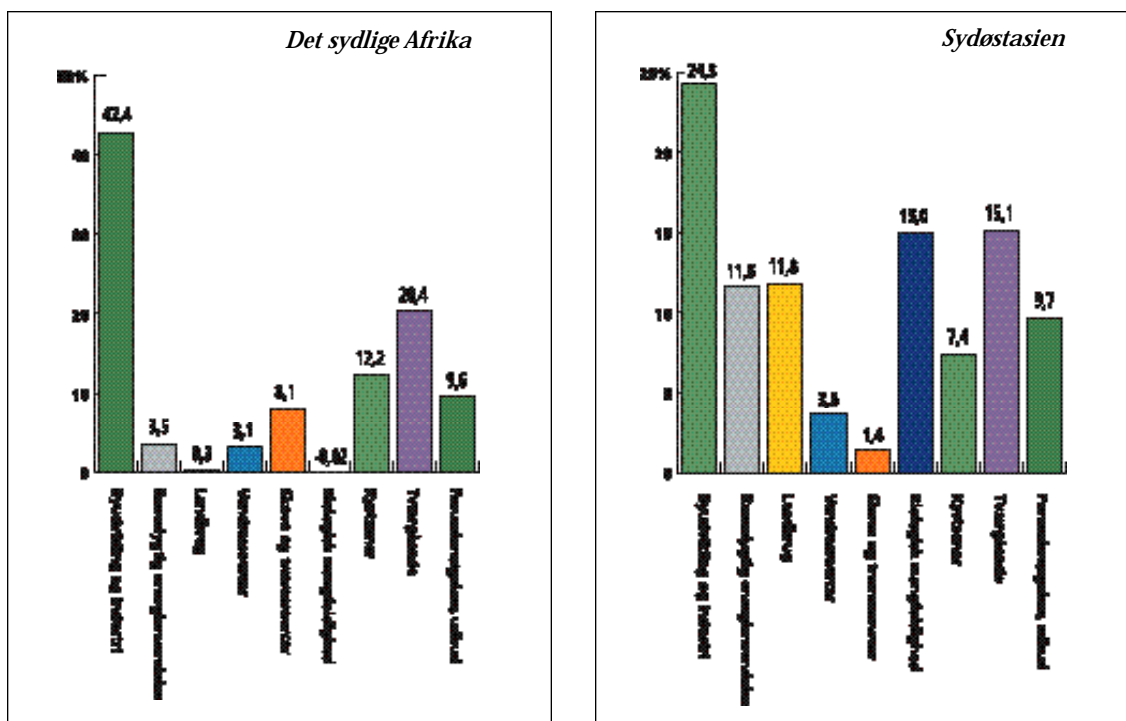
Endelig administrerer Danida de midler, der er afsat til globale miljøprogrammer. I år 2000 var der tale om et beløb på 25 mio. kr., som især bruges til programmer, der sigter på at fremme internatio-

Rio-deklarationen

Rio-deklarationen omfatter 27 principper for, hvordan man kan sikre en *bæredygtig udvikling*, der er det grundlæggende element i hele erklæringen. Det understreges bl.a., at landene skal benytte bæredygtige produktions- og forbrugsformer, fremme en hensigtsmæssig befolkningspolitik og anvende forsigtighedsprincippet, således at eventuel tvivl kommer miljøet til gode.

Endvidere fastslås det, at miljøbeskyttelse skal udgøre en integreret del af udviklingsprocessen, og at alle lande har et fælles – men forskelligartet – ansvar for at løse de globale miljøproblemer. Betydningen af folkelig deltagelse ('græsrodder', NGO'er mv.) i at løse miljøproblemerne understreges, og man fastslår to vigtige principper: miljøproblemer må ikke eksporteres fra land til land – og forureneren betaler.

Endelig fastslår Rio-deklarationen, at man ikke kan skabe en bæredygtig udvikling uden at løse fattigdomsproblemet.

Fordelingen i % af bevillinger på forskellige indsatsområder i miljøbistanden under Mijø-, Freds- og Stabilitetsrammen 2000

nale miljøkonventioner og andre instrumenter til at følge op på Rio-konferencen med henblik på fremme af bæredygtig udvikling. Der ydes især støtte til mellemstatslige organisationer, herunder FN-systemet, statslige organisationer og til internationale NGO'er.

Det rådgivende Udvalg for miljøbistand til udviklingslande under MIFRESTA-rammen rådgiver de to ansvarlige ministre, miljø- og energiministeren og udviklingsministeren.

Strategien for miljøbistanden

Danida og Danced har i fællesskab udarbejdet de overordnede rammer for miljøbistanden, "Strategi for miljøbistand til udviklingslandene" fra 1996. Der er også udarbejdet regionale strategier for Det sydlige Afrika og for Sydøstasien. Disse gennemgås længere fremme i årsberetningen.

Den generelle strategi fastslår, at miljøbistanden er en integreret del af den danske miljø- og udviklingspolitik, der skal tilstræbe at fremme danske miljø- og udviklingspolitiske mål som et led i Danmarks udenrigspolitik. Formålet er på den ene side at støtte en bæredygtig udvikling som en opfølgning på Rio-deklarationen, og på den anden side at afhjælpe den katastrofale miljøsituation mange steder i udviklingslandene.

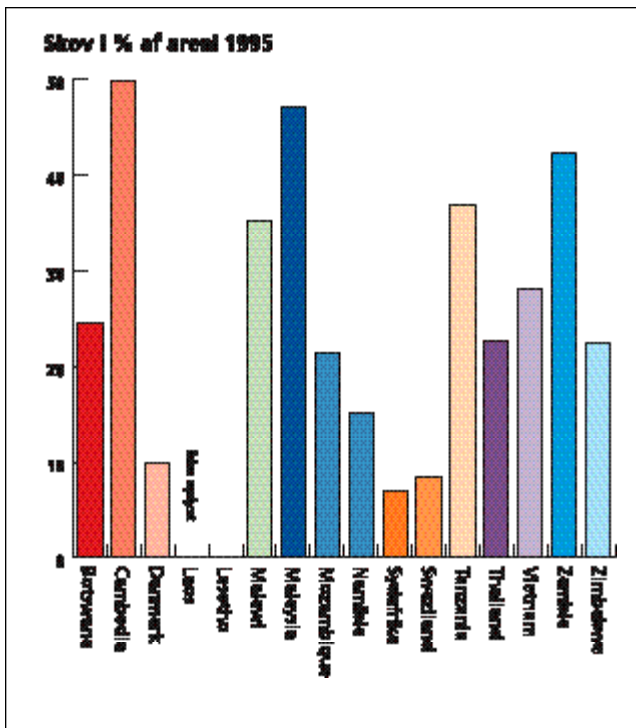
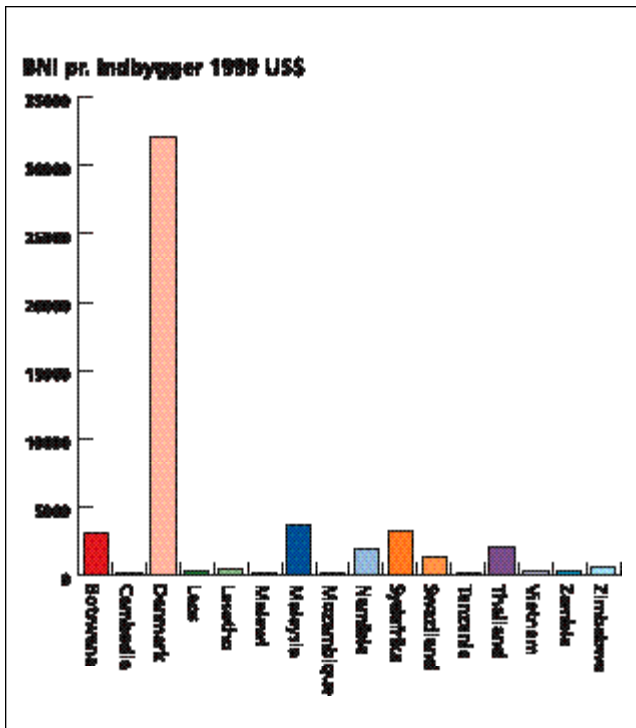
Der lægges i strategien især vægt på tre overordnede indsatsområder:

- at sikre en miljømæssig bæredygtig udnyttelse af naturressourcer og naturbevarelse
- at forebygge og begrænse forurening af luft, vand og jord
- at fremme en bæredygtig energianvendelse

Det er samtidig et bærende princip i den danske miljøbistand, at indsatsen

skal være styret af lokale behov, og der er derfor meget vide rammer for de områder, hvor miljøbistanden kan anvendes.

I virkeligheden udelukker strategien ingen af de områder, som vi i Danmark forbinder med natur, miljø og bæredygtig energi, og også arbejdsmiljøet kan være mål for indsatsen.

Principper for miljøbistanden

Danced og Danida har i fællesskab vedtaget en række principper, der skal være styrende for den danske miljøbistand og herudfra udvalgt 7 indsatsområder.

Nogle af de vigtigste principper er, at indsatsen skal være styret af lokale behov, og at der skal være lokalt ejerskab til det enkelte projekt. Derudover lægges der bl.a. vægt på, at der findes dansk viden og erfaring på området.

I forhold til de midler, der er sat af til miljøbistand, er miljøproblemerne enorme, og det er derfor afgørende at satse på områder, hvor *behovene* er store, og hvor aktiviteterne kan give en varig og langsigtet effekt. Udvælgelsen af områderne sker i en stadig dialog på regeringsplan, som resulterer i et fælles program, der så bliver styrende også for indsatsen fra de private organisationer, virksomheder og universiteter.

Ejerskabet til de enkelte projekter sikres gennem en deltagerbaseret proces. Diskussionerne formidles af administrationerne bistøjet af danske rådgivere, og processen resulterer i en projektbeskrivelse, som de involverede parter er enige om, og dermed et projekt, som har lokal opbakning og *folkelig deltagelse*, når det sættes i værk. De ikke-statslige organisationer (NGO'er), herunder folkelige NGO'er, udgør både i Danmark og i de enkelte modtagerlande markante samarbejdspartnere, og der ydes også bistand til at støtte det direkte samarbejde mellem danske og udenlandske NGO'er. Der vil her ofte være tale om aktiviteter, der går ud på at øge miljøbevidstheden i befolkningen.

Ligeværdigt samarbejde

En grundlæggende idé i miljøbistanden er at skabe alliancer mellem myndigheder og organisationer i Danmark og de tilsvarende institutioner i samarbejdslandene. Det kan være samarbejde på regeringsniveau, mellem kommuner, virksomheder, universiteter eller mellem danske og lokale miljøorganisationer.

Et særligt aspekt er at befordre samarbejdet mellem regeringer og finansielle institutioner for at skaffe finansiering til store miljøinvesteringer. Her kan relativt små danske midler være med til at hjælpe landene til store miljømæssige fremskridt.

Den største del af miljøbistanden bruges i regering-til-regering samarbejdet. Det vil typisk være aktiviteter med det formål at styrke landenes administrationer på miljøområdet. Projekterne identificeres og beskrives i et samarbejde mellem Danced eller Danida og de relevante fagministerier i landene. Derefter gennemføres de af de lokale myndigheder med hjælp fra danske eksperter, der normalt kommer fra danske rådgivningsvirksomheder, men som også kan være hentet i ministerier eller i amter og kommuner.

Formålet er at sikre en *kapacitetsudvikling*, der bidrager til at sætte landene i stand til selv at løse miljøproblemerne og forebygge, at der opstår nye. Det er en stor udfordring, for mange af de fattigste lande er først i disse år ved at få

Agenda 21

Agenda 21 er en omfattende handlingsplan, en global dagsorden, der skal bruges til at skabe bæredygtig udvikling i det 21. århundrede. Agenda 21 blev vedtaget samtidig med Rio-deklarationen, og FN har nedsat en Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD), der koordinerer og overvåger implementeringen af Agenda 21.

Agenda 21 dækker 40 forskellige sektorer og emner såsom ørkenspredning, skovrydning, landbrug, beskyttelse af atmosfæren, farligt affald (herunder radioaktivt affald), beskyttelse af den biologiske mangfoldighed, beskyttelse af oceaner, havets ressourcer og ferskvand.

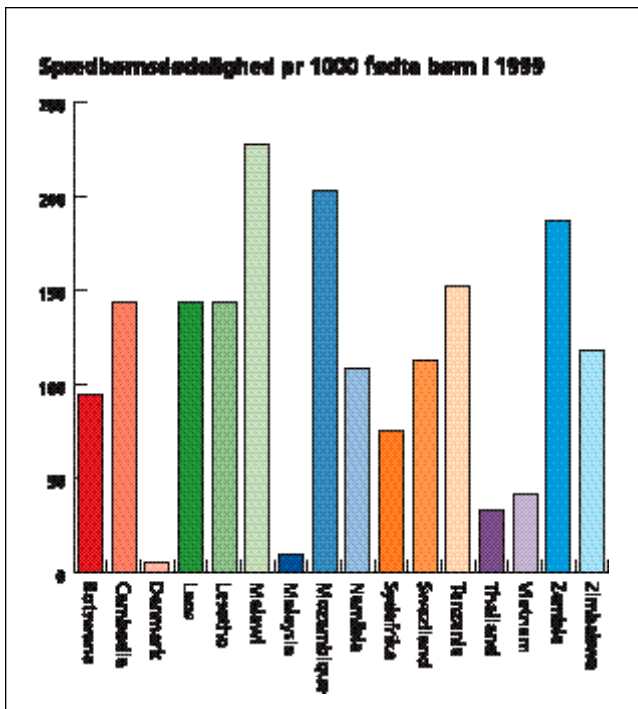
I 1997 afholdt FN en særlig generalforsamling (Rio+5) om miljø og udvikling (UNGASS). Her blev verdens statsledere enige om rammerne for den fortsatte gennemførelse af Agenda 21.

Agenda 21 skal udmøntes i konkrete mål og handlingsplaner i de enkelte lande og i de enkelte lokalsamfund.

en lovgivning på vigtige miljøområder, mens andre nok har love og regler men ikke kapacitet hos myndighederne til at føre dem ud i livet. I de bedre stillede lande er administrationen stærkere, men miljøet har ofte stået i skyggen af ønsket om økonomisk vækst. Her handler indsatsen om at styrke forståelsen for miljøet og at styrke planlægningen og udarbejdelsen af procedurer på området.

Sideløbende hermed gennemføres *demonstrationsprojekter*, hvor konkrete metoder til beskyttelse og forvaltning af miljø afprøves og demonstreres. Det kan f.eks. være tekniske anlæg, indsamlingsordninger for affald, metoder til bæredygtig skovdrift og rammer for, hvordan lokalbefolkningens behov og beskyttelsen af vigtige naturområder kan gå hånd i hånd. Idéen bag demonstrationsprojekterne er naturligvis, at metoderne spredes til at blive anvendt også i andre dele af landet eller i nabolandene i regionen. Men demonstration af nye metoder har også stor betydning i forbindelse med kapacitetsudviklingen, fordi det ofte fremmer engagementet, når man ser ting ske i den virkelige verden.

Dansk ekspertise

Der vil som regel være *ekspertise* i Danmark på de områder, som gennem dialogen identificeres som de væsentligste. Det kan være både inden for erhvervslivet – især industrien og rådgivningsvirksomheder, de private NGO'er, fagbevægelsen, undervisnings- og forskningsinstitutioner eller offentlige myndigheder.

En stor del af den danske miljøviden ligger i de danske miljø- og rådgivningsfirmaer, som en stor del af den danske miljøbistand kanaliseres igennem. For danske producenters vedkommende koncentrerer samarbejdet sig om nøgleordene partnerskab og overførsel af knowhow, men da miljøbistanden i

de bedre stillede lande ikke omfatter direkte investeringer, har den hidtil ikke ført til de store indkøb hos danske virksomheder. I de fattige lande ydes også støtte til investeringer – her søges lagt vægt på også at inddrage det lokale erhvervsliv. Både som led i miljøbistanden og som en del af Danidas Private Sektor Program søger man at fremme samarbejdet mellem virksomheder i Danmark og i modtagerlandene på miljøområdet. På tilsvarende vis har Danced etableret et Partnership Facility Programme, der støtter samarbejdet mellem danske virksomheder og virksomheder i Thailand og Malaysia.

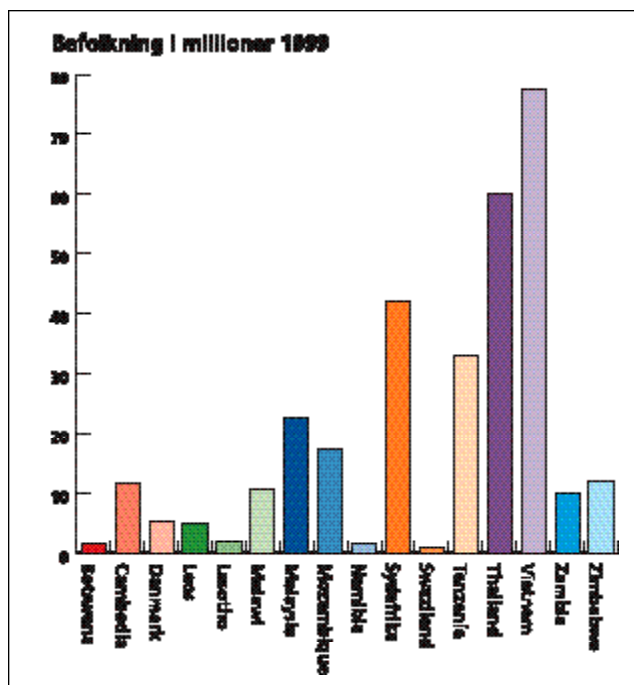
Regionaliseret samarbejde

Der lægges fra bl.a. Folketingets side vægt på, at miljøbistanden skal være *regionaliseret*. Det vil sige, at der skal være tale om en helhedsorienteret og sammenhængende indsats i de to regioner, der er udvalgt: Sydøstasien og Det sydlige Afrika.

De to regioner er valgt, fordi der er tale om relativt homogene, geografiske enheder, som også har udviklet institutionelle bånd mellem de enkelte lande. I det sydlige Afrika har man således f.eks. længe haft det såkaldte SADC-samarbejde, mens man i Sydøstasien de senere år har udvidet samarbejdet kraftigt inden for ASEAN.

Baggrunden for ønsket om at prioritere den regionaliserede miljøbistand er, at en række miljøproblemer enten er fælles for landene i de to regioner, eller at der er tale om grænseoverskridende miljøproblemer, f.eks. i forbindelse med store floder. Ved at arbejde målrettet med en regionaliseret miljøbistand skaber man mulighed for at opnå en synergieffekt mellem indsatserne i de enkelte lande.

Der er flere muligheder for at skabe sammenhæng mellem indsatserne i de enkelte modtagerlande. Den mest op-

lagte er det tilfælde, hvor geografiske forhold gør, at landene nødvendigvis må være sammen om at løse problemerne. Det Sydkinesiske Hav, Mekongfloden og vandressourcerne i det sydlige Afrika er to områder, hvor en koordineret indsats fra flere lande er en forudsætning for at kunne bevare miljøet og udnytte ressourcerne på en bæredygtig måde.

En anden form for synergi opnås, når ét land i en region tager førertrøjen på og viser vejen for resten. Ikke mindst når det gælder arbejdet med de forskellige miljøkonventioner vil der være en potentiel mulighed for, at lande som Sydafrika og Malaysia kan spille denne rolle.

Endelig er der mulighed for i flere lande at gennemføre ensartede projekter, som retter sig mod det samme problem. Overførsel af erfaring fra land til land er ligeledes en mulighed, når der er tale om lande, der minder om hinanden og ligger i samme region. Her er indsatsen for at indsamle og bortskaffe forældede pesticider i Det sydlige Afrika et godt eksempel.

Erfaringen har vist, at det tager tid at regionalisere miljøbistanden og udmønte den i konkrete projekter. Myndigheder og regeringer har ofte rigeligt at se til med at løse landets egne problemer, og det er en forudsætning for at kunne regionalisere miljøbistanden, at den bygger på et solidt, nationalt fundament i de enkelte lande. Også den politiske vilje til at samarbejde er afgørende. Udbredelsen af internettet fremmer mulighederne for at styrke et regionaliseret samarbejde, udveksle erfaringer på tværs af landegrænser og så videre.

Danced og Danida holder regelmæssige fællesmøder for at styrke og udbygge det regionaliserede samarbejde, herunder afgøre hvem af de to organisatio-

Miljøhensyn integreres i udviklingshjælpen

I Partnerskab 2000 fastslås det bl.a., at Danmark i sin udviklingspolitik vil fremme den miljømæssige dimension af bæredygtig udvikling ved at:

- *integrere miljøhensynet* i alle dele af udviklingssamarbejdet
- støtte udviklingslandenes bestræbelser på at tage hensyn til miljøet i udviklingsprocessen gennem *opbygning af kapacitet* hos myndighederne på centralt og decentralt niveau, i lokale organisationer i det civile samfund og i den private sektor
- støtte *forebyggelse og bekæmpelse af forurening* samt *bæredygtig forvaltning af naturressourcer*, herunder fremme udvikling af økonomiske og andre incitamentter til sund forvaltning af naturressourcer i primære og forarbejdende erhverv
- støtte det *internationale arbejde*, der formulerer regler og standarder vedrørende miljø og udvikling og arbejde for, at der tages hensyn til udviklingslandenes situation, behov og prioriteringer
- støtte *udviklingslandenes evne og kapacitet til at deltage i internationale forhandlinger* på miljøområdet og til at *gennemføre internationale miljø- og udviklingsaftaler* i udviklingslandene
- fremme *internationale organisationers integration af hensynet til miljøet* i deres udviklingssamarbejde
- støtte *regionale aktiviteter* til fremme af miljøhensyn i udviklingslandene
- sikre koordinering og effektiv udnyttelse af mulighederne for *samspil mellem bilaterale og multilaterale indsatser på miljøområdet* og mellem den miljøstøtte, der ydes af *midlerne til udviklingsbistand*, og miljøstøtten til udviklingslande under miljø-, freds- og stabilitetsrammen, *MIFRESTA*.

ner, der skal have det overordnede ansvar for de enkelte, regionaliserede projekter.

Syv indsatsområder

Danida og Danced har sammen udvalgt følgende syv områder, hvor hovedindsatsen skal koncentreres:

- Byudvikling og industrialisering (herunder affalds- og spildevandsbehandling, udnyttelse og beskyttelse af vandressourcer, reduktion og forebyggelse af industriel forurening og optimering af ressourceforbruget, håndtering af farligt affald, transport og trafikplanlægning og udfasning af stoffer der nedbryder ozonlaget)
- Bæredygtig energianvendelse (herunder energiforvaltning, effektvisering af energiproduktionen og -anvendelsen, energibesparelser og vedvarende energi)
- Landbrug (herunder miljøforvaltning og bæredygtige produktionsmetoder)
- Vandressourcer (herunder bæredygtig forvaltning af vandressourcer og beskyttelse af ferskvandsressourcer)
- Skove og træressourcer (herunder skovforvaltning og bæredygtig skovdrift)
- Biologisk mangfoldighed (herunder bæredygtig udnyttelse, bevaring og kapacitetsopbygning)
- Kystzoner (herunder integreret planlægning og forvaltning, kapacitetsopbygning og bæredygtig naturforvaltning)

Partnerskab 2000 og miljøet

I år 2000 reviderede regeringen rammerne for den danske udviklingsbistand, hvilket udmøntede sig i den såkaldte "Partnerskab 2000"-strategi, hvor miljøet spiller en central rolle.

I Partnerskab 2000 fastslås det bl.a., at det er et centralt mål for dansk udviklingspolitik at fremme en miljømæssig,

social og økonomisk bæredygtig udvikling som en afgørende forudsætning for fattigdomsbekæmpelse nu og fremover. For at fremme bæredygtig udvikling er der behov for at styrke udviklingslandenes muligheder for at tage de nødvendige hensyn til miljøet. De nuværende generationers forvaltning af naturressourcer må ikke ske på bekostning af fremtidige generationers muligheder.

Fattigdom skal bekæmpes ved at fremme bæredygtige levevilkår, hvor hverken naturressourcer eller samfundsmæssige ressourcer overudnyttes. Det fastslås videre, at dansk udviklingspolitik skal bidrage til løsning af nationale såvel som globale og grænseoverskridende miljøproblemer som led i den overordnede politik til fremme af bæredygtig udvikling og bekæmpelse af fattigdom.

Folketinget tilsluttede sig Partnerskab 2000 den 27. oktober 2000.

Kapitel 2:

Den globale situation: Klodens miljøproblemer forværres

Forureningen kender ingen grænser, og de globale miljøproblemer kan kun løses, hvis verdens lande arbejder sammen om det.

En banal sandhed, måske, der er sagt og hørt mange gange, men ikke mindre rigtig af den grund.

Drivhuseffekten og nedbrydelsen af ozonlaget rammer hele verden, forureningen af en flod mærkes af alle, der bor langs floden og afskovning påvirker afgivelsen af vand til forbrug og landbrugsproduktion med stigende vandmangel i mange områder.

Hvor begrebet "den globale landsby" kan virke som et smart modeord, når det bruges generelt om globaliseringen eller om den IT-revolution, der via tv, computere og internettet har knyttet verdens lande sammen i et virtuelt fællesskab, så får begrebet en helt anderledes kontant betydning, når talen er om miljøproblemerne, der ofte rammer de fattigste hårdest.

Denne erkendelse er da også slået bredt igennem, og der er etableret en række organisationer og netværk, hvor man samarbejder regionalt og internationalt om at løse miljøproblemerne. Bedømt ud fra den målestok går udviklingen i den rigtige retning, men det tager tid at skabe forståelse for de tiltag, der skal sættes i værk, det tager tid at skabe den nødvendige politiske og økonomiske opbakning og det tager tid, inden man kan se effekten af den hidtidige indsats. Og målt på *den* led, sker der for lidt: også i år 2000 blev udsigten til en bæredygtig udnyttelse af klodens ressourcer forværret, målt ud fra en

række centrale parametre så som en stigning i antallet af fattige, fortsat stigning i mængden af drivhusgasser i atmosfæren, reduktion af arealerne med regnskov, øget nedslidning af landbrugsjorden og så videre.

Det fastslår f.eks. FN's miljøorganisation UNEP (United Nations Environmental Programme), der ved årtusindskiftet udgav et digert værk, hvor man gjorde status over verdens tilstand. 'GEO-2000' (Global Environment Outlook 2000), som titlen lyder, er baseret på indsamling af data fra FN's mange organisationer verden over samt en række andre samarbejdspartnere. Værket fastslår, at "det globale miljøstyringssystem bevæger sig i den rigtige retning, men det bevæger sig alt for langsomt. Der findes allerede effektive og velafprøvede metoder, der meget hurtigere kunne føre til bæredygtighed. Hvis det nye år-

tusinde ikke skal skæmmes af store miljøkatastrofer, er det nødvendigt hurtigt at implementere alternative politikker.”

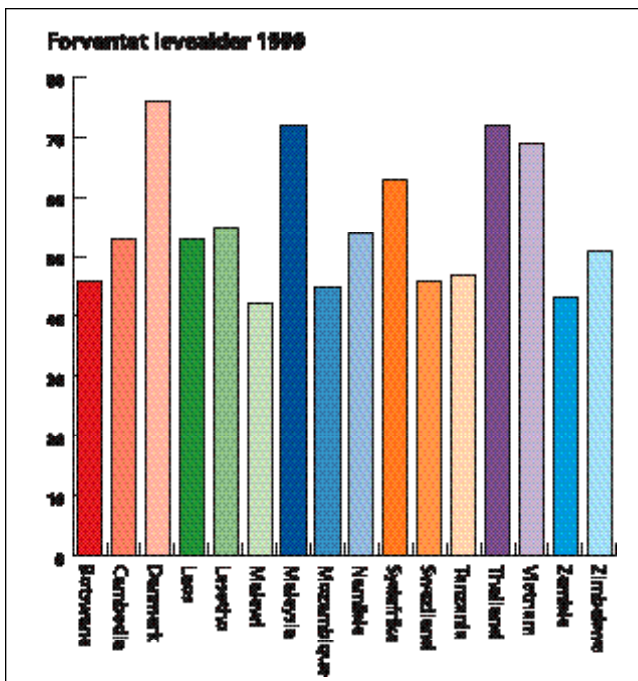
Klimaforandringer

I slutningen af 90'erne var der næsten fire gange så meget kuldioxid i atmosfæren som i 1950, og niveauet var dermed ifølge ENEP det højeste i 160.000 år, først og fremmest som følge af landenes produktion og forbrug. Samtidig var der stigende enighed blandt forskerne om, at denne stigning allerede har ført til temperaturstigninger verden over, og at ændringerne vil føre til dramatiske og langvarige forandringer, såsom ændrede klima-zoner, forandringer i sammensætningen af dyr og planter et givet sted, et øget antal ekstreme 'vejr-begivenheder' (storme, oversvømmelser mv.) og ofte uforudsigelige forandringer i økosystemer kloden over. Forandringerne i det store vand- og strømsystem i Stillehavet ud for Sydamerika, El Niño, der har været omtalt en del i medierne, har f.eks. påvirket klimaet og afgrøderne så langt væk som i det østlige Afrika.

Der er samtidig grund til at advare om, at den såkaldte Kyoto-protokol, der er en aftale om at reducere udledning af kuldioxid, ikke i sig selv er tilstrækkelig til bare at stabilisere kuldioxid-niveauet i atmosfæren på det nuværende niveau. Udsigten til, at Kyoto-protokollen kan træde i kraft i 2002, er samtidig blevet kraftigt forringet af den nye amerikanske regerings meddelelse i begyndelsen af 2001 om, at man ikke vil ratificere protokollen.

Kvælstof-katastrofe

Forskerne advarer med voksende styrke om, at den megen brug af kvælstof i bl.a. kunstgødning kan have globale skadevirkninger på samme niveau som dem, der skyldes forstyrrelserne i kuldioxidbalancen. Samtidig er mange udviklingslande, ikke mindst i Afrika, underforsy-

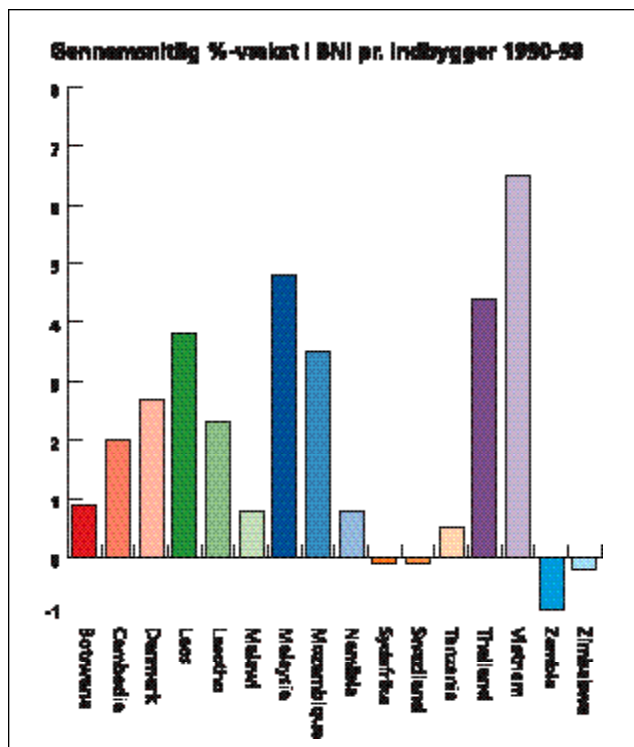

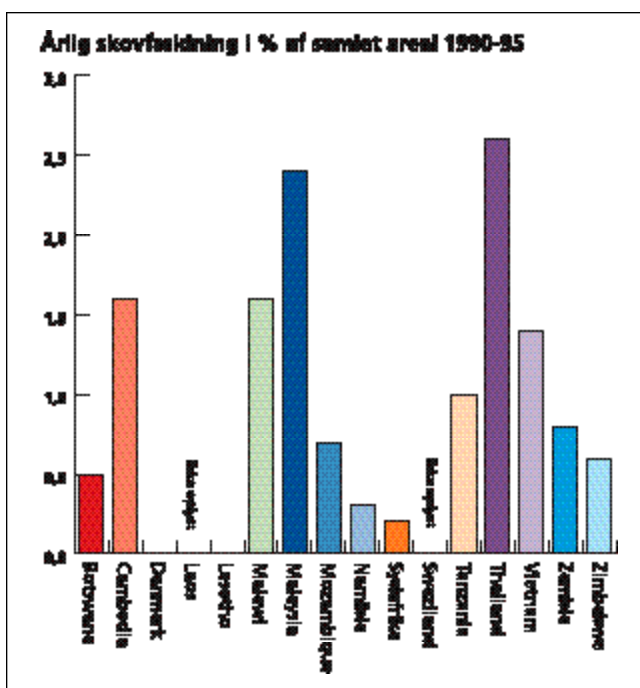
net med kvælstof og andre næringsstoffer til jorden.

Modsat er der grund til at glæde sig over, at der er opnået betydelige fremskridt med hensyn til at reducere produktionen, forbruget og udledningen af ozonnedbrydende stoffer, selv om der bl.a. stadig smugles store mængder over grænserne til illegalt brug særligt i udviklingslandene. Indholdet i den nedre atmosfære af disse stoffer nåede et højdepunkt i 1994 og mindskes nu langsomt. Det forventes, at ozonlaget omkring år 2050 vil nå tilbage på det niveau, det var på før 1980'erne.

Den skæve klode

Verdens befolkning fortsætter med at vokse med alarmerende hast, selv om der er tegn på, at væksten langsomt er ved at aftage, og at man omkring år 2050 vil nå et højdepunkt på godt 9 mil-

liarder mennesker. Samtidig med at den globale gennemsnitsindkomst nu har passeret 5.000 \$ om året (hvilket er 2,6 gange så meget som i 1950), så må knap hver fjerde indbygger i verden stadig leve for mindre end 1\$ om dagen, og denne udbredte fattigdom er en af hovedårsagerne til mange miljøproblemer.

Indkomstforskellene mellem den rigeste femtedel og den fattigste femtedel af klodens befolkning blev mere end fordoblet på en generation: hvor forskellen var som 30:1 i 1960, nåede den op på 80:1 i 1995.

Modsat den fattigste femtedel fortsætter indbyggerne i den rige del af verden med at være storforbrugere af verdens ressourcer. De rigeste 20% af jordens befolkning står således for 60% af energiforbruget, og en nylig, detaljeret

undersøgelse af forbrugsmønstrene i fire industrialiserede lande viste, at det totale forbrug af naturressourcer, der var nødvendigt for at understøtte disse landes økonomi, lå mellem 45 og 85 tons pr. person pr. år. En stor del af disse råvarer kommer fra udviklingslandene. Hvis der skal være tilstrækkeligt med ressourcer til at tilfredsstille behovene hos befolkningerne i udviklingslandene, skal ressourceforbruget i den industrialiserede verden reduceres samtidig med, at ressourceeffektiviteten skal forbedres, så den hidtidige kobling mellem økonomisk vækst og en stigning i ressourceforbruget ophæves.

Pres på ressourcerne

Befolkningsvæksten medfører bl.a., at der bliver stadig mindre landbrugsjord til rådighed pr. indbygger. Mens der i 1975 var et verdensgennemsnit på omkring 0,32 ha pr. indbygger, var tallet i 1995 nede på 0,24 ha – et fald på 25%. Mulighederne for at inddrage ny landbrugsjord er begrænset, og derfor stiger presset på den eksisterende jord, der nedslides og/eller udsættes for massiv gødning for at øge udbyttet.

Presset på klodens fiske-ressourcer har nået et niveau, hvor omkring 60% af alle fiskepladser enten har nået eller er tæt på at nå det punkt, hvor man ikke kan opretholde bestanden på det nuværende niveau.

Også presset på jordens ferskvands-ressourcer er voksende og har nået et omfang, hvor der tales om en global vand-krise. Omkring 20% af verdens befolkning mangler således adgang til sundt drikkevand, og halvdelen har ikke adgang til et sundt og sikkert kloaksystem.

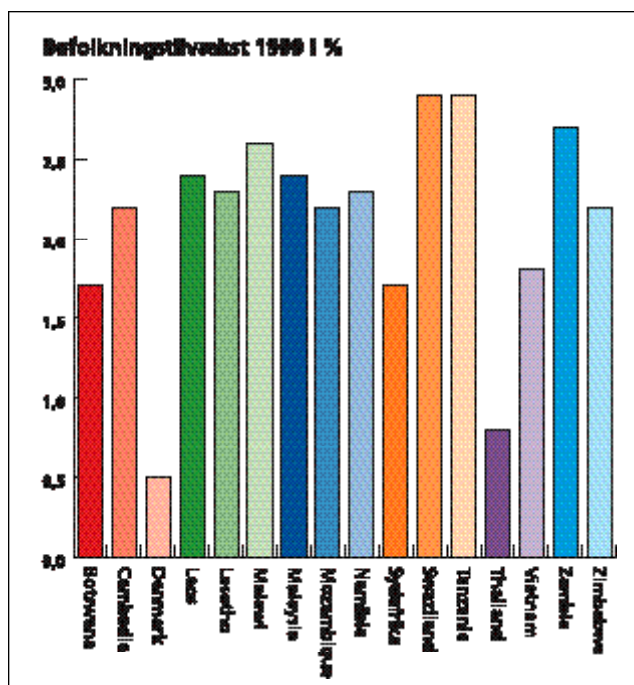
Brug for vækst

Halvdelen af jordens befolkning bor nu i byer, og mange lever under miserable forhold og med en ofte alarmerende for-

urening. Omkring halvdelen af alle kroniske luftvejssygdomme menes således at have forbindelse til luftforurening.

Listen over miljøproblemer er lang, og det er især de fattige, der rammes. En løsning kræver en økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig udvikling, hvor økonomisk vækst, fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udnyttelse af ressourcerne går hånd i hånd. En meget væsentlig reduktion af den globale fattigdom er en forudsætning for at kunne mindske klodens miljøproblemer.

Kapitel 3:

Rammerne for den danske miljøbistand

I det følgende opridses nogle af de overordnede rammer, som arbejdet med at udmønte den danske miljøbistand foregår indenfor. I hver af de to regioner – Sydøstasien og det sydlige Afrika – beskrives en række af de generelle problemstillinger og udviklingstendenser samt udviklingen inden for de syv indsatsområder, der er valgt ud som særlige mål inden for MIFRESTA-rammen:

- Byudvikling og industrialisering
- Bæredygtig energianvendelse
- Landbrug
- Vandressourcer
- Skove og træressourcer
- Biologisk mangfoldighed
- Kystzoner

Sydøstasien

Den danske miljøbistand i Sydøstasien omfatter Cambodia, Laos, Malaysia, Thailand og Vietnam.

Landene i Sydøstasien er kun langsomt ved at komme over den økonomiske krise, som ramte regionen i 1997. Selvom den negative økonomiske udvikling er vendt, vil det tage mange år at overvinde de sociale konsekvenser af krisen, der på dramatisk vis har demonstreret, hvor sårbare de asiatiske økonomier er over for pludselige, udefra kommende finansielle påvirkninger. Behovet for at omstrukturere de finansielle markeder, indføre mere demokratiske og gennemsigtige regeringsformer og at etablere en vis form for socialt sikkerhedsnet for befolkningen i de enkelte lande er blevet åbenbart. Det er også blevet klart, at et tættere regionalt og internationalt samarbejde kunne have

gjort landene mindre sårbare over for krisen.

Den stærke økonomiske vækst i regionen gennem de seneste 10 år har øget problemerne med f.eks. industriforurening, øget energiforbrug og øgede mængder affald. Den økonomiske krise har yderligere bidraget til at skærpe miljøproblemerne. Arbejdsløsheden har tvunget folk til at søge andre indtjeningsmuligheder med yderligere pres på naturen til følge, f.eks. i form af udpining af landbrugsjorden, skovrydning og overudnyttelse af kystområderne, f.eks. ved stærkt forurenende rejedambrug.

Byudvikling og industrialisering

Den kraftige vækst i byerne har ofte medført, at infrastrukturen halter bagefter. Det gælder ikke mindst i Vietnam og Thailand, men også i de øvrige lande i regionen og i den fattige del af Malaysia har kun et mindretal af byboerne adgang til rent drikkevand og kloakering, affaldshåndteringen kan slet ikke følge med væksten i affald, ligesom både den kollektive trafik (busser og tog) og vejssystemerne ikke kan klare det stigende befolkningspres.

I de fleste lande i regionen forventes det, at befolkningstallet i de store byer vil blive tredoblet over de næste 40 år.

En forholdsvis høj andel af industriaffaldet, herunder også farlige kemikalier, bortskaffes ubehandlet.

Bæredygtig energianvendelse

Energiforbruget i regionen er kraftigt stigende som en følge af både industria-

liseringen og befolkningstilvæksten. Energiforbruget forventes således at blive fordoblet hvert 12. år mod en fordoblingstakt på 28 år på verdensplan.

En stor del af forbruget kommer fra fossile brændstoffer, hvoraf kul står for omkring halvdelen. Meget af den forbrugte olie og kul indeholder relativt store mængder svovl, hvilket har ført til en kraftigt forøget svovlforurening, som rammer store områder i regionen.

I byerne er udstødningen fra de mange biler, herunder ikke mindst blyforureningen, et stort problem.

Landbrug

I Sydøstasien er der over årene sket store forandringer med anvendelsen af jorden, først og fremmest på grund af kommerciel skovhugst og introduktionen af store plantager. For eksempel blev det dyrkede areal i Malaysia fem-

doblet i perioden fra 1900-1950 for at skabe plads til store gummi- og palmeolie-plantager – og ikke til landbrugsafgrøder.

I de senere år er den del af jorden, der bruges til landbrug, kun vokset langsomt, f.eks. fra 16,8% i 1975 til 19,6% i 1992 for hele det sydøstlige Asien. Det betyder, at landbrugsarealet pr. indbygger er faldet kraftigt og er helt nede på 0,09 ha mod et verdensgennemsnit på 0,24 ha. Især i kystområderne inddrages landbrugsjord til de voksende byer, til veje og anden infrastruktur samt til industrien.

Alt dette gør det nødvendigt at øge udbyttet pr. ha ved hjælp af kunstgødning, forbedrede dyrkningsmetoder, indførelse af højtydende sorter, kunstvanding mv. I Mekong Deltaet har udvaskningen af naturligt forekommende salte sammen med saltvandsoversvømmelser

fra havet skabt store skader på nogle af de mest frugtbare landbrugsområder.

Vandressourcer

Skønt der er meget ferskvand til rådighed pr. indbygger i Sydøstasien – knap 11.000 kubikmeter pr. indbygger pr. år mod 4.200 i hele Asien og et verdensgennemsnit på 7.000 kubikmeter – trues drikkevandsressourcerne nogle steder af forurening både fra industrien og fra utilstrækkelig eller manglende kloakering, ligesom den massive udbygning af store dæmninger og opførelsen af kunstvandingsanlæg har skabt forstyrrelser i den naturlige vandforsyning i visse områder.

Indholdet af opløst tørstof (især jord) i floderne er stærkt stigende på grund af nedslidningen af landbrugsjorden. Således fragtes 4 gange så mange enheder opløst tørstof nu som for 20 år siden, og floden har ligesom andre vandveje i regionen ofte et alarmerende højt indhold af colibakterier mv. En af følgerne er, at diarré på grund af forurenede vand er en af de mest udbredte sygdomme i regionen, og ikke mindst en alvorlig trussel mod børn under fem år.

Overgødsning af overfladevand som følge af både menneskelig forurening og kvælstof fra landbruget samt industrispildevand er et alvorligt problem, bl.a. i Mekong Deltaet.

Skove og træressourcer

Omfattende skovhugst til eksport og rydning af skove til fordel for plantager gennem hele det sidste århundrede har medført, at de oprindelige skove er blevet markant reducerede i omfang. Mange af de tilbageværende skove i regionen er blevet overudnyttede i en grad, så de nu er af en kritisk lav kvalitet. For eksempel er kun 10% af den tilbageværende skov i Laos af en kvalitet, hvor den kan udnyttes kommercielt. Skovrydningen er stadig på et niveau, hvor

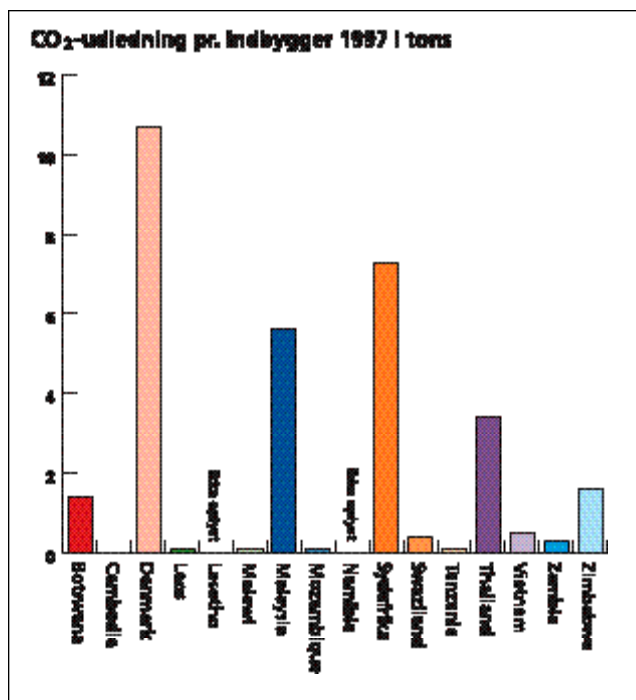
omkring 1,6% af den tilbageværende skov forsvinder hvert år. For at stoppe denne udvikling er der nu indført forbud mod skovhugst i Cambodia, Laos, Thailand og Vietnam, men illegal skovhugst flourerer stadig i en del områder. I disse lande er der også sat omfattende træplantningsprojekter i gang.

Det sydøstlige Asien er et af de områder i verden, der i 1990'erne har været hårdest ramt af omfattende skovbrande. De store brande i 1997 var de værste i 15 år og ødelagde mindst 4,5 mio. ha skov, mens røg og dis påvirkede mindst 70 mio. mennesker.

Også krige har sat sine spor på skovene. I Vietnam blev 2 mio. ha skov ødelagt på grund af bomber og kemikalier, og eftervirkningerne af dette kan endnu mærkes, især i mangroveområderne.

Biologisk mangfoldighed

Sydøstasien har et rigt og varieret dyre- og planteliv, og Malaysia er således med blandt de 12 lande i verden, der har den største biodiversitet. Men mangfoldigheden er under pres, og alene i denne

region er 59 pattedyr-arter, 81 fugle-, 23 krybdyr-, 16 fiske- og 1 padde-art på listen over truede dyrearter.

Især den store eksport af træ og fisk truer sammen med befolkningsvæksten, den intense udnyttelse af arealer, der tidligere "bare" lå hen, og nedslidningen af jorden den biologiske mangfoldighed.

Ved kysterne er mangroveskovene mange steder stærkt truede, fordi store områder ryddes. Således er halvdelen af Vietnams mangroveskov forsvundet siden 1950, og i Thailand er arealet gået tilbage fra 368.000 ha i 1961 til 160.000 ha i 1996.

Kystzoner

I mange lande i regionen foregår hovedparten af de økonomiske aktiviteter i kystområdet, hvilket har sat kystzonernes

økosystemer under enormt pres. Også fiskeriet er vokset gennem mange år, men er nu mange steder oppe på den maksimale udnyttelse – eller endog i en situation hvor udbyttet er faldende på grund af overfiskning.

Den kraftige tilbagegang i mangroveskovene skyldes ikke mindst en kraftig vækst i dambrug (akvakultur – dvs. aflukkede områder, hvor man dyrker f.eks. rejer). Det betyder, at disse områder er mere sårbare over for følgerne af tropiske storme, og det har ført til en generel tilbagegang i biodiversiteten og en nedslidning af områderne. Trods de negative virkninger forventes det, at vil øges i de kommende år, fordi det traditionelle fiskeri er nået til grænsen for overfiskning.

Det sydlige Afrika

Den danske miljøbistand til det sydlige Afrika omfatter Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibia, Sydafrika, Swaziland, Tanzania, Zambia og Zimbabwe.

Miljøproblemerne i disse lande hænger nøje sammen med den udbredte fattigdom, de svage regeringsapparater og de begrænsede økonomiske ressourcer, som gør det vanskeligt for hovedparten af landene i tilstrækkelig grad at beskytte miljøet.

Mange af landene i det sydlige Afrika hører til verdens mindst udviklede og fattigste, om end Sydafrika har et større økonomisk potentiale.

De fleste af landene er først inden for de seneste år begyndt at tage hånd om den nationale miljøplanlægning og opbygningen af en miljøforvaltning. Det samme gælder koordineringen af miljøpolitikken, og miljøministerierne hører ofte til de svagere ministerier i centralforvaltningerne. På samme måde er de kommunale myndigheder ved at opbygge deres kapacitet på miljøområdet, hvilket hænger snævert sammen med decentraliseringen af forvaltningen i landene.

Voksende fattigdom

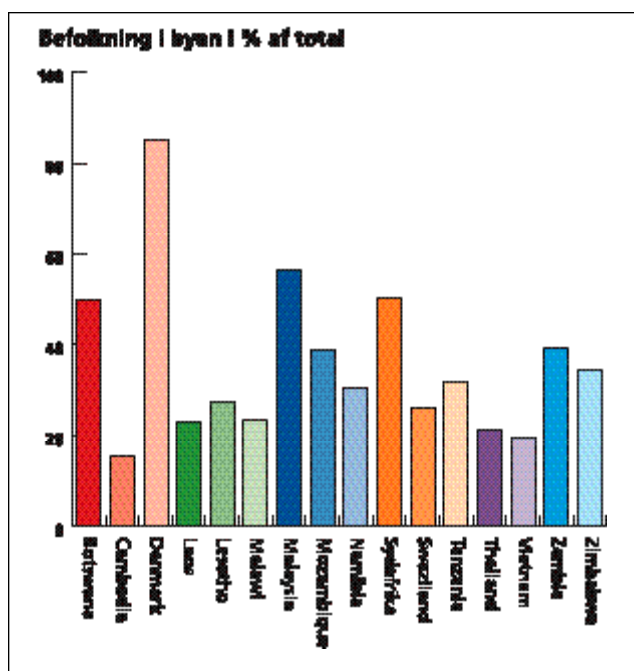
Afrika syd for Sahara er det område, der forholdsmæssigt har flest fattige, idet halvdelen af alle afrikanere i år 2000 levede under fattigdomsgrænsen – og hver fjerde var underernæret. Afrika er den eneste verdensdel, hvor det forventes, at fattigdommen vil stige i de kommende årtier. Det er også den verdensdel, hvor befolkningstilvæksten er størst, og det forudses, at den afrikanske befolkning i år 2025 vil være næsten dobbelt så stor som i dag og nå op på knap 1,5 milliarder mennesker. Fattigdommen er også både en vigtig årsag til og en følge af det miljømæssige forfald

og den formindskelse af naturressourcerne, der truer regionen. Overalt i Afrika er bekæmpelse af fattigdommen den vigtigste prioritet at tage fat på.

HIV/AIDS er blevet en af de vigtigste dødsårsager i mange lande og har sænket den gennemsnitlige levealder dramatisk i en række lande i regionen.

Byudvikling og industrialisering

Selv om flertallet af befolkningen i regionen stadig bor på landet, er udviklingen ikke mindst Sydafrika præget af store slumområder med massive menneskelige og miljømæssige problemer, overalt ser man, at udbygningen af infrastruktur og serviceydelser i form af bl.a. rent drikkevand, kloakering mv. ikke følger med. Mangel på rent drikkevand, især i de fattige bydele, giver store sundhedsmæssige problemer. Affalds- og hygiejnesituationen er i mange byer kritisk: i f.eks. Zambias hovedstad Lusaka er det kun 10% af de 1.400 tons fast affald, befolkningen producerer hver dag, der skaffes bort, og kun en tredjedel af befolkningen har adgang til kloakerede toiletter.

Forurening fra industrien er også et voksende problem i regionen, ikke blot i de lande, hvor industrialiseringen er langt fremme som i Sydafrika og Zimbabwe, men også dér hvor industriudviklingen er af nyere dato. I f.eks. Mozambique er der over hundrede fabrikker i og omkring hovedstaden Maputo, som leder deres affaldsprodukter direkte og urensset ud i omgivelserne.

Også arbejdsmiljøet i virksomhederne er et område, der hidtil har været temmelig overset i regionen, og hvor der er et stort behov for at skabe forståelse for at koble forbedringer af arbejdsmiljøet sammen med forbedringer af produktiviteten.

Mange steder er industri placeret klos op og ned af de fattigste og mest befolkede boligområder i byerne.

Generelt er luftforurening, både fra industri og biler, ved at blive et miljøproblem i en række byer, og især i de sydafrikanske slumbyer er der store miljøproblemer, fordi der fyres med dårlige kul.

Bæredygtig energianvendelse

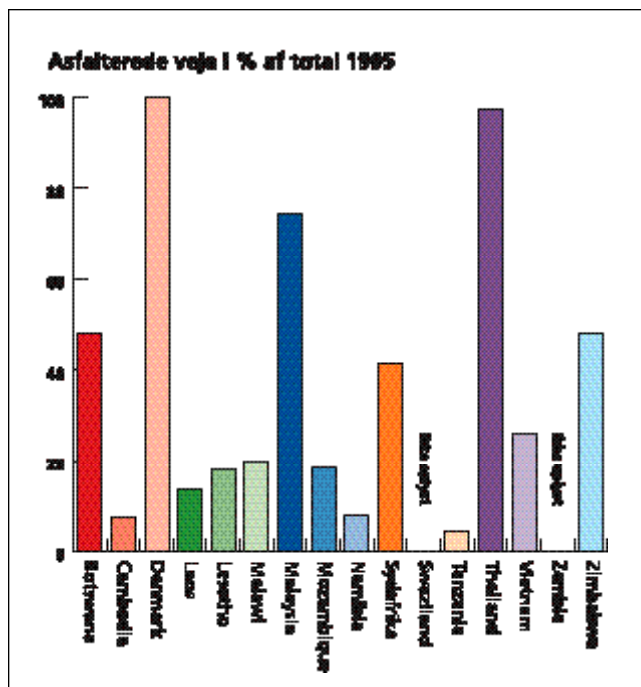
Trods industrialisering og udbygningen af kraftværker i mange lande, er biobrændsel stadig den dominerende energikilde for den almindelige befolkning. Selv i år 2010 forventes 80% af energiforbruget i Afrika syd for Sahara at bestå af biobrændsel i form af brænde eller trækul. Landene i det sydlige Afrika er dog den region, hvor dette forbrug er mindst.

Den forventede vækst i regionen vil betyde, at udledningen fra kraftværker vil blive 10-doblet, mens bilernes udstødning vil være en vigtig årsag til luftforurening, og den meget gamle bilpark i det sydlige Afrika betyder, at energiforbruget og forureningen pr. kørt km er højt.

Sydafrika er verdens 15. største udleder af drivhusgasser på grund af landets mange kraftværker, der fyrer med kul af en dårlig kvalitet og udnytter energien dårligt.

Pres på ressourcerne

Befolkningernes vækst i landområderne og i byerne skaber et voksende pres på naturressourcerne. I landområderne øges den voksende befolknings efterspørgsel efter jord til græsning og dyrkning, samtidig med at forældede dyrkningsmetoder gør det svært at udnytte jorden hensigtsmæssigt, hvilket ofte kan føre til udpining af jorden. Efterspørgsel efter brænde skaber mange steder afskovning, der kan føre til jorderosion og i værste tilfælde til ørkendannelse. Tab af naturlige vådområder og biodiversitet er ligeledes miljømæssige udfordringer for en bæredygtig udvikling. Tilbagevendende tørkeperioder i regionen forværrer problemerne omkring jordudpining. Det er derfor nødvendigt med en bedre udnyttelse og forvaltning af naturressourcerne på en måde, der tillige kan give lokalbefolkningerne indtægter.

Landbrug

I Afrika syd for Sahara skønnes det, at omkring 500 mio. ha jord, heraf 65% af al landbrugsjord, siden 1950 er blevet ramt af mærkbar jordnedslidning. Alene Sydafrika menes at miste 400 mio. tons jord om året, og forskerne advarer om, at landbrugsudbyttet i det sydlige Afrika kan blive halveret i løbet af de næste 40 år, hvis udviklingen fortsætter på det nuværende niveau.

I det sydlige Afrika er en massiv vækst i kvægdrift og den deraf følgende overgræsning den vigtigste årsag til den stigende nedslidning af jorden. Denne udvikling er blevet fremskyndet af, at nogle lande så som Namibia har givet store tilskud til kvægdrift, men nu er denne politik ved at blive ændret, og der

er dermed håb om, at nedslidningen af de sårbare områder vil mindskes i de kommende år. De faldende høstudbytter, der præger landbruget i SADC-regionen, skyldes udhuling af vandreserverne samt mangel på bæredygtige landbrugsteknikker, der kan øge udbyttet pr. ha uden nedslidning, og som samtidig via den mere intensive drift kan friholde sårbare økosystemer til fordel for bl.a. biodiversiteten.

En del af jorden er tør eller halvtør og i fare for at blive ramt af ørkendannelse. Regionen rummer dog også landområder, der kan udnyttes langt mere end tilfældet er i dag.

Antallet af underernærede børn i Afrika syd for Sahara er fordoblet til 200 mio. siden 1960, ikke mindst fordi føde-

vareproduktionen pr. indbygger som det eneste sted i verden er faldende.

Biologisk mangfoldighed

Afrika har et meget rigt og varieret dyre- og planteliv, men mange arter trues af udryddelse. I Lesotho og Swaziland er fire antilope-arter allerede forsvundet, det samme er den blå gnu i Malawi. Andre arter er forsvundet fra områder, hvor de har holdt til så længe, man ved. Også i vådområder som Okavango-deltaet i og omkring Zambezi-floden er dele af det rigt varierede dyre- og planteliv i fare.

I Sydafrika og dele af Zimbabwe er de

naturligt voksende træer ved at blive ud-konkurreret af akacie- og pinje-arter fra Australien.

Skove og træressourcer

Indtil for nyligt mistede det sydlige Afrika over 200.000 ha skov om året på grund af den udbredte anvendelse af en særlig dyrkningsmetode, hvor skoven brændes ned og jorden dyrkes nogle få år, hvorefter man rykker et nyt sted hen. Nu er denne praksis ved at blive afløst af mere bæredygtige landbrugsmetoder, men presset på regionens skove vil fortsætte med at vokse på grund af den kraftigt voksende befolkning.

Behovet for træ til brænde og for trækul er fortsat stort og forventes at vokse yderligere i det kommende årti.

Modsat er der en stigende tendens til at genplante træer, ligesom kommerciel, bæredygtig skovdrift er i vækst. Det er dog endnu langt fra oppe på et niveau, hvor det kan modvirke afskovning og nedslidning af de tilbageværende skovområder.

Kamp om vandressourcer

Det stigende pres på naturgrundlaget skaber interessekonflikter både lokalt og mellem lande i regionen. Vand er et godt eksempel på en naturressource, som mange mennesker og lande må deles om, og som kan skabe konflikter både i knaphedssituationer og i tilfælde af oversvømmelser, hvor udnyttelsen af flodsystemets øverste del for eksempel gennem dæmninger kan have store konsekvenser for lande i den nedre ende af floden.

Inden for de kommende 10-20 år menes landene i det sydlige Afrika at ville stå over for permanent knaphed på vand. Med den stigende befolkning og dens berettigede forventning om en forbedret levestandard og en ekspanderende udvikling inden for industri og landbrug vil vandknaphed blive et meget alvorligt problem. Hertil kommer, at regionen også er berørt af tilbagevendende tørkeperioder og oversvømmelser, som forværrer situationen.

En bedre regulering af fordelingen af vandressourcer, f.eks. i delte flodsystemer og søer, vil kunne forebygge økonomiske og politiske konflikter i enkelte lande og i regionen. Miljøindsatser kan hermed også virke konfliktforebyggende på regionalt plan.

Kystzoner

I kystzonerne er de miljømæssige udfordringer relateret til vandforurening fra industri, turisme, ødelæggelse af vigtige

økosystemer, overudnyttelse af fiskeresourcer og tab af biologisk mangfoldighed.

I havene ud for det sydlige Afrika fanges der omkring 1,25 mio. tons fisk om året, og i Namibia står fiskeindustrien for 35% af bruttonationalproduktet og beskæftiger 12.000 mennesker.

De årlige fangstkvoter kan teoretisk komme helt op i nærheden af 3 mio. tons om året og stadig være bæredygtigt. De seneste år har man dog oplevet et skarpt fald i sammensætning af de fisk, der landes, og i antallet af tons. Det er tegn på, at der har fundet et voldsomt overfiskeri sted i disse farvande, der regnes for nogle af de rigeste i verden.

Kystzonerne rummer store muligheder for turisme, der dog stort set kun udnyttes i Sydafrika.

Modsat udgør de hastigt voksende byer en trussel mod kystzonerne, og det er for få år siden blevet beregnet, at der hver dag blev pumpet over 850 mio. liter vand med industriaffald og menneskeligt affald ud i havene i det sydlige Afrika – det meste af det helt ubehandlet.

Kapitel 4:

Sydøstasien – samarbejdet i regionen og med de enkelte lande

Regionale aktiviteter

Den danske MIFRESTA-indsats i Sydøstasien omfatter Cambodia, Laos, Malaysia, Thailand og Vietnam.

Skønt der er store økonomiske forskelle mellem landene i Sydøstasien, har de en række miljøproblemer til fælles: overudnyttelse af naturressourcerne, skovfældning, truede vandressourcer og kystzoner samt hastig vækst i byerne. Mange af regionens miljøproblemer er desuden grænseoverskridende og deles mellem to eller flere lande. Det gælder f.eks. transport af farligt affald og vandbåren forurening. Disse miljøproblemer løses derfor bedst ved fælles indsatser af landene i regionen.

Men de regionale institutioner i Sydøstasien er fortsat forholdsvis svage, både når det angår økonomiske og menneskelige ressourcer. Det har derfor været svært at finde solide holdpunkter for en større regional miljøindsats. Samtidigt er de nationale myndigheders interesse i at medvirke aktivt i regionale miljøindsatser ofte begrænset, ligesom de økonomiske ressourcer der afsættes, fordi de nationale problemer som regel står i forgrunden.

Men bevidstheden om det nødvendige i et grænseoverskridende, regionalt samarbejde om at løse en række miljøproblemer er voksende, både blandt politikere, embedsmænd og NGO'er. Og for at styrke de regionale aspekter i Danidas og Danceds programmer i regionen er det derfor et fælles mål at øge støtten til både regionale institutioner og nationale aktiviteter, der fokuserer på ens eller fælles problemer. Et fokus-

punkt er at styrke landenes evne til at opfylde deres forpligtelser i henhold til internationale miljøkonventioner.

Den danske, regionale miljøbistand i Sydøstasien, der er blevet til i et samarbejde mellem Danida og Danced, identificerer tre hovedområder for indsatsen i regionen:

- Forvaltning af naturressourcer.
- Bæredygtig udvikling af byer og industri
- Bæredygtig energi

Danidas samarbejdslande

Danida samarbejder med Cambodia, Laos og Vietnam, der alle er lavindkomstlande. I perioden 1996-2000 har

Danida samlet givet tilsagn på 79 mio. kr. til regionale projekter under MIFRE-STA-programmet.

Egentlig nye regionale projekter blev ikke sat i gang i år 2000, men der blev derimod sat gang i en række regionale aktiviteter med udspring i nationale projekter. Det drejede sig om udveksling af projekterfaringer gennem regionale møder og seminarer for at videreudvikle metoder og strategier på miljøområdet. Der er også en stigende interesse for at samarbejde inden for tematiske emner, f.eks. på byområdet.

Den regionale indsats vil fortsat blive koncentreret om bæredygtig forvaltning af naturressourcer, bæredygtig udvikling af byer og industri samt kapacitetsopbygning inden for både offentlige og private miljøorganisationer. Danida

har udarbejdet et miljøstøtteprogram for Laos, som blev godkendt i efteråret 2000, og udkast til miljøstøtteprogrammer for Vietnam og Cambodia som forventes godkendt i 2001. De nationale programdokumenter baseres på den regionale miljøstrategi for Sydøstasien.

Den tidligere bevilgede miljøbistand til International Union for Conservation of Nature and Natural Resources – World Conservation Union (IUCN), Verdensnaturfonden og World Wildlife Fund for Nature (WWF) fortsatte i årets løb.

Forvaltning vedrørende Mekongfloden

Det regionale projekt vedrørende forvaltning af naturressourcerne i bjergområderne ved Mekongfloden i Laos og

Vietnam gennemføres planmæssigt. Projektets formål er at styrke dialogen mellem nationale NGO'er og lokale myndigheder vedrørende miljøplanlægning i grænseområdet mellem Vietnam og Laos for at fremme en bæredygtig brug af regionens naturressourcer. Projektet gennemføres som et samarbejde mellem Københavns Universitet, Roskilde Universitetscenter og World Resource Institute (WRI). Den danske del af projektet består af miljøanalyser af Ca River, som udspringer i Laos og løber gennem Vietnam med udløb i det Sydkinesiske Hav.

Skovfrø

Det regionale skovfrøprojekt gennemføres som planlagt. Projektet har til formål at styrke kapaciteten i skovfrøsektoren i Laos, Cambodia og Vietnam og bidrage til at gøre disse lande bedre rustet til at udvikle nationale strategier og gennemføre planer inden for frøforsyning, træforædling og genkonservering. En udvidelse af projektet til at omfatte Cambodia forventes gennemført i 2001.

Danceds samarbejdslande

Danced samarbejder med Malaysia og Thailand, der begge er mellemindkomstlande.

I år 2000 iværksatte Danced et projekt, der skal hjælpe de to lande til at opfylde Basel-konventionen om international transport og bortskaffelse af farligt affald. Efter at have udarbejdet en status på området, skal der afholdes et seminar med deltagelse fra en større kreds af lande i regionen, hvor strategien videre frem fastlægges, og hvor man identificerer de behov, der er for hjælp fra dansk side.

Forældet og farligt affald

I løbet af år 2001 vil der på samme måde blive iværksat et projekt, der skal hjælpe Malaysia og Thailand med at registrere,

indsamle, opbevare og eventuelt destruere forældede pesticider og de såkaldte POP'er. POP'er er svært nedbrydelige, organiske forurenende stoffer (på engelsk Persistent Organic Pollutants), som udgør et stort miljøproblem, hvis de ikke bliver håndteret og bortskaffet korrekt.

Et andet projekt i de to lande sigter på at opbygge faciliteter i havnene til at modtage affald, så havforureningen med olie og fast affald fra de mange skibe i regionen mindskes. Projektet skal også omfatte de to Danida-samarbejdslande Cambodia og Vietnam. I første omgang afholdes et regionalt seminar, hvor der gøres status på området, og hvor man sammen med havnemyndigheder og regeringerne i de berørte lande diskuterer løsningsmuligheder.

Cambodia

Cambodia er efter mere end 20 års borgerkrig et af Asiens fattigste lande. Landets turbulente nyere historie med De Røde Khmerers rædselsregime og den efterfølgende vietnamesiske besættelse har medført omfattende sociale, politiske og kulturelle omvæltninger. Siden en ny koalitionsregering under premierminister Hun Sen kom til magten efter de demokratiske valg i november 1998, har den politiske udvikling stabiliseret sig og skabt grundlag for reformer på det økonomiske, administrative og retlige områder. Det vil imidlertid tage mange år at genopbygge de menneskelige ressourcer og den fysiske infrastruktur efter de mange års konflikt. Der er ligeledes behov for at genoprette tilliden til de offentlige institutioner og at gennemføre et retsopgør med de an-

svarlige for Pol Pot-periodens grove menneskerettighedskrænkelser.

Cambodia er rigt på naturressourcer, men utilstrækkelig forvaltning og overudnyttelse af landets naturressourcer, særligt inden for skovbrug, minedrift og landbrug, har haft alvorlige konsekvenser for miljøet. Hertil kommer, at mio. af landminer og ueksploderede bomber gør store dele af landbrugsjorden uanvendelig. Den manglende regulering af dambrug, kommercielt fiskeri og industriudviklingen kombineret med den voksende urbanisering vil ligeledes kunne medføre store miljøproblemer for landet.

Viljen er til stede

Cambodia er det land i Sydøstasien, der i forhold til landets størrelse har det største areal med uberørt natur, og der er i landet en klar erkendelse af behovet

for at tage fat på de kritiske spørgsmål inden for miljø- og naturressourceforvaltningen. Regeringen har da også allerede taget en række skridt i den retning. I 1993 omdannede Cambodia således i alt 3,3 mio. ha, svarende til mere end 18% af landets samlede areal, til 23 naturbeskyttede områder. Cambodia har desuden underskrevet en række internationale miljøkonventioner, herunder om vådområders internationale betydning, om verdens naturarv, om biodiversitet og om klimatiske forandringer. Inden for forvaltningen af naturressourcer har regeringen opsagt en række koncessioner til træfældning, reguleret fiskeriet til fordel for den fattige del af befolkningen og iværksat lovgivning, der sigter mod at beskytte naturressourcerne.

Det skete i 2000

Aftalen om samarbejde mellem Cambodia og Danmark på miljøbeskyttelsesområdet blev underskrevet i 1997, og i 2000 blev der sat gang i arbejdet med at formulere et 5-årigt miljøstøtteprogram.

Den danske miljøstøtte til Cambodia skal forbedre levevilkårene for den fattige befolkning i land- og byområderne. Programmet forventes godkendt i 2001 med følgende komponenter:

- national kapacitetsopbygning
- integreret fysisk planlægning
- forvaltning af by- og industriudvikling
- forvaltning af naturressourcerne

Budgettet for miljøstøtten for 2001 er på 73 mio. kr. Den samlede ramme for årene 2000-2004 ventes at blive på omkring 370 mio. kr.

I 2000 blev der også igangsat nye projekter inden for kystzoneforvaltning, planteværn, landsby- og brugeradministreret skovbrug samt givet støtte til uafhængig overvågning af illegal træfæld-

ning. Hertil kom planlægning af nye projekter, der søges bevilget i 2001 som støtte til kapacitetsudvikling af miljøsektoren, forvaltning af vandskel samt affaldshåndtering.

Kamp mod illegal skovhugst

I 2000 blev to projekter godkendt inden for biodiversitet og forvaltning af beskyttede områder. Det første projekt skal sikre den biologiske mangfoldighed ved at støtte NGO'en Global Witness, der skal holde et vågøje med den il-

Cambodia – profil i tal

Areal:	181.035 km ²
Befolkning (1999):	11,8 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,2%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,3%
Gennemsnitslevealder (1999) M/K:	52/55 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	143 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	260 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	2,0%
Befolkning i byerne (1999):	15,6%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	0,1%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,0 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	49,8%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	1,6%

legale tømmerhugst i Cambodia. Global Witness skal løbende rapportere om omfanget af den illegale træfældning og overvåge den cambodianske regerings indsats for at opfylde "Deklarationen om Forvaltning af Skov og forhindring af Illegal Tømmerhugst". Dette skal bl.a. ske ved hjælp af interviews, undersøgelser og uanmeldte inspektioner.

Bæredygtige kystzoner

Herudover godkendtes anden fase af et projekt fra 1997, der skal styrke de cambodjanske provinsmyndigheders kapacitet til at opbygge en effektiv kystzoneforvaltning og prioritere indsatsområ-

der. Det sker i tæt samarbejde med Den Asiatiske Udviklingsbank. Projektets umiddelbare formål er ikke mindst kapacitetsopbygning hos stats- og provinsmyndighederne og i ministeriernes lokale afdelinger i kystområderne. Desuden skal der etableres pilotprojekter vedrørende udvikling af bæredygtige produktionsmetoder i et eller to mindre samfund i hver af kystprovinserne eller bykommunerne.

Færre pesticider

På landbrugsområdet blev der bl.a. igangsat et projekt, der skal mindske brugen af pesticider i landbruget og

Omsorg for cambodianerne

Organisationen Concern får hjælp fra Danida til en række projekter

Den cambodianske organisation Concern (bekymring/omsorg) står for en række projekter, der med Danida-støtte hjælper lokalbefolkningen i det fattige, sydøstasiatiske land.

Et af dem er et træningscenter for kvinder, der blev oprettet i 1997 i O'Sandans. Formålet var at give enker, forældreløse piger og piger fra fattige familier en chance for at lære at væve, sy og arbejde som frisører.

Centrets leder, fru Men leang, tog kontakt til Concern, der tilbyder undervisning i skovbrug til lokalsamfund, hvilket førte til, at centret i 1998 etablerede sin egen plantage med hjælp fra Concern. Pigerne lærer nu, hvordan man producerer såsæd, forbereder jorden til beplantning og planter træer. I løbet af de sidste par år er indbyggere fra nærliggende landsbyer kommet til træningscentret for at købe træer fra plantagen. Næste sæson ser centret frem til at øge sin produktion, så det kan sælge sine produkter og få et økonomisk overskud, som kan betale for den videre drift af centret og træningsprogrammet.

En elev ved siden af træerne, som nu har groet i 4 år.

Penge fra skovens afgrøder

Concern står også for et skovprojekt i landsbyen Preah Ream Reangsey, der blev etableret på initiativ af Chhoun Sokhak, et medlem af Udviklingskomiteen i landsbyen. Yim Chum, landsbyens borgmester, var fra starten meget opsat på, at landsbyens kvinder deltog i projektet for, som han siger, "så er vi sikre på at få succes".

Chhoun Sokhak bor sammen med sine forældre i Chrey Back kommune. Hendes søsters familie, som består af 5 personer, bor i huset ved siden af, og de har alle deltaget i projektet, hvor de har lært at forberede såsæd og plante træer. De er meget ivrige efter at lære nye måder at anvende

samtidig øge landbrugsproduktionen. Det skal ske ved at uddanne lokale undervisere inden for integreret planteværn, som senere skal sprede deres viden og erfaring. Yderligere sigter projektet mod at gennemføre kurser, som skal øge bøndernes viden om dyrkningsforhold og mulighederne for en mere målrettet brug af pesticider.

Landsbyboerne skal med

Et andet projekt, der blev godkendt i 2000, skal give folk i landsbyerne bedre adgang til at udnytte naturressourcerne i skovene. Det primære sigte er at uddanne trænere, som i samspil med skov-

myndighederne og lokalbefolkningen kan støtte aktiviteter og initiativer i lokalsamfundet og uddanne landsbybefolkningen i bæredygtig udnyttelse og håndtering af skovens produkter.

Det er bl.a. tanken, at der skal oprettes landsbybaserede skovbrugsprojekter. Derudover skal den lokale befolknings færdigheder og viden om bæredygtigt skovbrug øges gennem uddannelse og praktisk erfaring. Endelig vil projektet støtte forskning og indsamling af data, som kan bruges til at udforme ny lovgivning vedrørende brugeradministreret skovbrug.

den nærliggende skov på, og de ønsker at undgå, at skoven bliver ødelagt af ulovlig træfældning og jorderosion. Chhoun fremviser huset, hvor de opbevarer landsbyens forråd af ris og siger: "vi kan ikke altid regne med at have nok ris til alle indbyggere i landsbyen. Derfor har vi også brug for de afgrøder, vi kan få fra skoven".

Med hjælp fra Concern har Udviklingskomiteen i landsbyen sat beskyttelseshegn op i skoven for at undgå, at de nyplantede træer bliver ødelagt. Men det er ikke altid, at beskyttelseshegnene kan holde ubudne gæster væk, og derfor er regeringen blevet bedt om hjælp.

Børn lærer om skovbrug

Hver torsdag er det arbejdsdag for eleverne på skolen i Neak Tatahang. Det betyder, at samtlige 682 elever lægger skolebøgerne på hylden og får chancen for at lære at vedligeholde og bygge nye bygninger. I 1998 kontaktede organisationen Concern lederen af skolen for at høre, om man var interesseret i at deltage i skovbrugsprojektet, hvor skolen ville blive tilbudt undervisning i praktisk skovbrug.

Det var der stor interesse for, og skolen startede med 300 små acacia-stiklinger. Elever og lærere fik undervisning af Noy Sam Ol, som arbejder for Concern. Skolen har nu startet en plantage, hvor eleverne er ansvarlige for at plante, vande og passe træerne og holde dem fri for insekter.

Socheat går i sjette klasse og er meget stolt af sit arbejde og det, han har lært på skolen. Han er glad for den skygge, som de nyplantede træer giver i skolegården, og han fortæller ivrigt om de mange fordele og muligheder, som skoven giver for ham og hans familie. Familien får bl.a. brænde og en noget sin mad fra skoven. Socheat glæder sig til at plante træer i sin egen landsby med den næste sæsons såsæd.

Fru Men leans vander og plejer frøplanterne, som skal plantes ud, når de bliver større.

Viden, status og penge

Samhen Seng er 21 år og risbonde. Hun underviser i integreret planteværn i en lille landsby i det nordøstlige Cambodia. Sammen med sin mor, Hong Lian, blev hun i 1999 udvalgt til at deltage i et dansk-støttet uddannelsesprojekt inden for integreret planteværn.

Projektets formål er at træne lokale undervisere i at mindske brugen af farlige pesticider og at indføre bedre dyrkningsmetoder til gavn for både landbrugsproduktionen og miljøet i landet.

Tidligere sprøjtede Samhen Seng og hendes familie tre gange årligt deres rismarker med de meget giftige insektdræbende midler, Mevinphos og Omethoate, der er forbudt i de fleste lande. Men undervisning i rismarken har givet Samhen ny viden om dyrkningsforhold og mulighederne for en begrænset, men samtidig effektiv brug af pesticider. Endvidere har hun gennem de ugentlige møder i risdyrknings sæsonen lært at mindske forbruget af såsæd med 50% ved at bruge moderne plantningsteknikker og en nøjagtig dosering af de rette gødningsstoffer.

Samhen Seng har ikke alene reduceret forbruget af såsæd, men har også – ved at bruge sin nyerhvervede viden – fået øget udbyttet af ris. Derved har familien fået flere penge mellem hænderne, og de er blevet brugt til skolegang for de mindste børn.

Samhens øgede viden om planteværn har medført, at hun i dag er en meget respekteret kvinde i lokalsamfundet. Så respekteret endda, at hun er en oplagt kandidat til at deltage i endnu et kursus for at lære mere og dermed hjælpe med til at forbedre forholdene for de fattigste familier i sin landsby. Det forventes, at godt 1000 lokale undervisere vil få tilbudt videreuddannelse.

30% af befolkningen med

Det Danida-støttede projekt blev indledt i 2000. De undervisere, Danida uddanner, skal senere undervise mere end 100.000 landbrugere i integreret planteværn, herunder skadedyrsbekæmpelse.

I Cambodia er landbruget den vigtigste indtægtskilde. Eksempelvis er mere end 70% af landets indbyggere beskæftiget med at dyrke ris. Det danske projekt vil støtte udvidelsen af uddannelsesprogrammet til syv provinser, så det omfatter mere end en fjerdedel af Cambodias samlede areal, hvor godt 30% af befolkningen er bosat. De cambodianske myndigheder forsøger således med Danida støtte at forbedre landets fødevarer sikkerhed ved at prioritere en fortsat stigning i landets risproduktion. Samtidig ønsker regeringen også at beskytte miljøet, efter at internationale undersøgelser har vist, at den intensive brug af pesticider i landbrugsproduktionen forårsager forringelser af miljøet, fordi jorden bliver udpint, og vandkvaliteten falder.

Laos

Laos er et af de fattigste lande i Sydøstasien. Over halvdelen af befolkningen får ikke dækket grundlæggende behov for mad, bolig og uddannelse. Børnedødeligheden og antallet af kvinder, der dør i forbindelse med graviditet og fødsel, er blandt de højeste i verden. Den økonomiske krise i Asien har sammen med stagnerende vækst og faldende eksportindtægter lagt yderligere begrænsninger på de nationale budgetter og på mulighederne for at forbedre landets sundheds- og uddannelsessektor. Den laotiske økonomi er stærkt afhængig af udenlandsk bistand.

Det bjergrige land har stadig store skovområder med mange dyre- og planterarter, men fattigdom og befolkningstil-

vækst lægger et stort pres på skovene, som belastes af svedjebrug og ukontrolleret tømmerhugst. Tømmer er p.t. landets største indtægtskilde.

Mekongfloden forsyner landet med elektricitet og vand til kunstvanding, og den er desuden en vigtig kilde til ernæring. Men vandet er truet af forurening fra den voksende befolkning og fra industrien. En stor del af Mekongflodens vand (ca. 36%) kommer fra Laos, og derfor har landets forvaltning af vandressourcer og vådområder stor betydning for både Cambodia og for Mekongdeltaet i Vietnam, der ligger længere nede ad floden.

Voksende problemer

Miljøproblemerne i forbindelse med industri, minedrift og byudvikling er sta-

dig forholdsvis små, men den økonomiske vækst og udviklingen i den industrielle sektor vil øge efterspørgslen efter energi og udnyttelsen af landets mineralforekomster. Dette vil sætte naturressourcerne endnu mere under pres. Samtidig søger flere og flere laoter mod byerne i håb om at finde bedre levevilkår, men antallet af boliger og udbygningen af sundhedsydelse, vandforsyning og sanitet kan ikke følge med, hvorfor slumkvarterer vokser i de større laotiske byer.

Regeringen i Laos er opmærksom på miljøproblemerne, men på grund af fattigdom, lav økonomisk vækst og en svag administration er der store begrænsninger for, hvad der lokalt kan gøres for at afhjælpe og forebygge nye miljøproblemer.

Det dansk-laotiske samarbejde om miljøbistand blev indledt i 1997. Der er siden givet tilsagn for i alt 84 mio. kr. til aktiviteter i Laos. De største indsatsområder har indtil videre været forbedret naturressourceforvaltning og kapacitetsopbygning i den offentlige administration. Endvidere er projekter vedrørende industriforurening, minerydning, affalds- og spildevandsbehandling

samt bymiljø enten sat i gang eller under forberedelse.

Det skete i 2000

Danmark og Laos blev i 2000 enige om et overordnet program for den danske miljøbistand til Laos. Programmet bygger på samarbejdsaftalen mellem Laos og Danmark fra 1997 og fastlægger mere præcise rammer for den danske indsats i Laos. Den samlede ramme for årene 2000-2004 ventes at blive på ca. 315 mio. kr.

Tre områder indgår i det danske miljøprogram i Laos:

- Kapacitetsopbygning og institutionel udvikling
- Bæredygtig by- og industriudvikling
- Bæredygtig naturressourceforvaltning

Der vil under hvert tema blive gennemført en række projekter, der på forskellig vis søger at løse de problemer, Laos står over for inden for f.eks. byudvikling. Hovedformålet med programmet er således at fokusere den danske indsats.

Programmet er geografisk koncentreret om tre områder: det sydlige Laos

(provinserne Champassak og Attapeu), det nordøstlige Laos (provinserne Xieng Khoung og Hua Phan) samt området omkring hovedstaden Vientiane.

I 2000 blev der godkendt to nye projekter inden for naturressourceforvaltning og et nyt projekt inden for bæredygtig byudvikling, og gennemførelsen af de eksisterende projekter fortsatte.

Dialog om beskyttelse

Den danske støtte til biodiversitet blev indledt i 1998 med et projekt i to beskyttede naturområder (Nam Et og Phuo Loei). bl.a. med baggrund i erfaringerne herfra blev der i 2000 indledt et samarbejde mellem den laotiske regering, Danmark og UNDP om udvikling af en national strategi og en handlingsplan for biodiversitet.

Laos – profil i tal

Areal:	236.800 km ²
Befolkning (1999):	5,1 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,4%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,0%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	52/55 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	143 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	320 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	3,8%
Befolkning i byerne (1999):	22,9%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	0,4%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,1 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	ikke oplyst
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	ikke oplyst

Projektet vil yde støtte til opbygning af kapacitet i de dele af den nationale forvaltning, der er ansvarlig for at sikre og beskytte biodiversiteten i Laos. Der vil i projektet blive lagt vægt på at sikre en bred dialog – både internt i den laotiske regering på tværs af de forskellige sektorer og i forhold til vigtige interessegrupper i samfundet. Formålet er at udvikle styringsmidler, der umiddelbart kan bruges i den nationale forvaltning.

Afstrømningsområder

Den laotiske forvaltning er på eget initiativ gået i gang med at udarbejde en national strategi for forvaltning af afstrømningsområder. Et af de væsentligste mål er at stabilisere og senere reducere omfanget af svedjebrug. Den største forhindring i dette arbejde er den store mangel på uddannet arbejdskraft, der kan rådgive ved planlægningen af en bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af naturressourcerne.

Danida er derfor gået ind i et projekt på provins-, distrikts- og landsbyniveau, der skal sikre en integreret forvaltning af afstrømningsområderne omkring

Nam Neun floden samt støtte udviklingen af alternativer til særligt miljøbelastede former for landbrug.

Bedre bymiljø

Laos er et tyndt befolket landbrugsland, men befolkningsvæksten medfører en stigende urbanisering. De fleste byer – herunder hovedstaden – har kun få asfalterede veje, og grundlæggende service som vandforsyning, kloakering og affaldshåndtering bliver ofte kun løst i meget begrænset omfang. Det giver en række sundhedsproblemer, der primært rammer de fattigste befolkningsgrupper.

Danmark støtter derfor et projekt, der forbedrer miljøet i hovedstaden Vientiane og provinshovedstæderne Phonsavan og Sam Neua. Projekternes umiddelbare formål er at gennemføre en række pilotaktiviteter, der kan vise myndighederne, hvordan bymiljøet kan forbedres og udvikles bæredygtigt. Samtidig søger projekterne at forbedre myndighedernes evne til at løse miljøspørgsmål på en måde, der tager højde for befolkningens behov og prioriteter.

Malaysia

Malaysia er et af de lande i verden, der har den største biologiske mangfoldighed. Således er der 8.000 typer blomstrende planter, heraf 800 eksotiske orkideer, og regnskoven, som har eksisteret uforstyrret i 130 mio. år, hører til verdens ældste jungleområder.

Ifølge de officielle statistikker er knap halvdelen af landet stadig dækket af skov, men arealet svinder kraftigt ind. I det hele taget er miljøet under pres på grund af den omfattende økonomiske udvikling og industrialisering, landet har været igennem de seneste årtier, kombineret med en høj befolkningstilvækst (2,5% om året).

Malaysias økonomi er overvejende baseret på eksport til oversøiske markeder, og derfor blev landet ikke ramt så hårdt af den økonomiske krise i 1997 som andre lande i regionen. Nedgangen er nu atter afløst af imponerende væksttal: I 1999 var der en vækst på 5,8%, mens der forventes 7,5% i 2000 og 7,7% i 2001. Den store udfordring i de kommende år bliver at kombinere de høje væksttal og den fortsatte industrialisering med en målrettet indsats for at beskytte den enestående natur og skabe et godt miljø i de hastigt voksende byer.

Høj prioritet

Den danske miljøbistand til Malaysia var i 2000 på 65 mio. kr., og Danceds indsats i landet er aftalt i et samarbejdsprogram for årene 1999-2001, hvor den overordnede indsats er udstukket efter Malaysias egen miljøpolitik og prioriteringer. Den overordnede koordinering varetages af Malaysias Economic Planning Unit, en afdeling under premierministerens kontor. Det er et tegn på den høje prioritering, Malaysia giver samarbejdet, og det er med til at sikre, at projekterne får den fornødne opbak-

ning og støtte rundt om i forvaltningerne.

Danceds indsats er især koncentreret på føderalt niveau og de to delstater Sabah og Sarawak på Borneo, der er den økonomisk mindst udviklede del af landet. Der er udpeget fire områder for den danske indsats i landet:

- Miljøforvaltning i byerne og i industrien
- Bæredygtig energianvendelse
- Naturressourceforvaltning
- Undervisning og miljøbevidsthed.

Desuden har Danced et Partnership Facility Programme, der skal støtte samarbejdet mellem private virksomheder i Danmark og Malaysia.

Byer og industri

Over halvdelen af den malaysiske befolkning bor i byerne, der er vokset eksplosivt og stort set uden overordnet planlægning. Det betyder, at infrastrukturen halter langt bagefter, hvad enten der er tale om veje og kollektiv trafik, kloakering, adgang til rent drikkevand eller mulighed for at komme af med hus-

holdningsaffaldet. Skidtet hober sig op overalt, fordi affaldshåndteringen er utilstrækkelig.

To projekter omkring bæredygtig byudvikling, hvoraf det ene blev sat i værk i 2000, skal ved hjælp af en række demonstrationsprojekter vise, hvordan man kan skabe rene, sunde og bæredygtige byområder – på en økonomisk rentabel måde vel at mærke. Desuden er et dansk-malaysisk universitetssamarbejde omkring bæredygtig miljøforvaltning i byer og industri startet i 2000.

Industrien står for godt en tredjedel af Malaysias bruttonationalprodukt, men selv om den malaysiske miljølovgivning på mange måder ligner den europæiske med grænseværdier, godken-

delse og tilladelser, er der ikke tilstrækkelig kapacitet i den offentlige administration til at sikre, at lovene efterleves. Farligt affald er derfor et stort problem, som Danced hjælper med at løse. Kommunekemi samarbejder således med en malaysisk virksomhed om at opbygge et system til indsamling, håndtering og forbrænding af farligt affald, og Danced bistår med at opbygge kapacitet i ministerier og lokalforvaltning ligesom man bl.a. støtter indførelsen af et miljøledelsessystem i industrien.

Stort energi-potentiale

Energien er billig i Malaysia. En liter benzin koster 2,50 kr., og en kWh-strøm fås for 30 øre. Grunden er dels, at staten

giver tilskud for at holde priserne nede, dels at Malaysia selv har meget store ressourcer af både kul, olie, gas og vandkraft. Med den situation har det været svært at motivere folk til at spare eller tænke på bæredygtig energi, men krisen i 1997 gav stødet til at ændre på dette. Samtidig siger prognoser, at landet om 15 år bliver netto-importør af energi.

I den nyeste 5-årsplan har man derfor så småt lagt roret om, så det hedder, at 5% af energiforbruget i år 2010 skal komme fra vedvarende energikilder. Selv om det ikke lyder af meget i danske ører, er det et gennembrud i Malaysia, og holdningsændringen er blevet hjulpet på vej af to danske rådgivere, der som led i et Danced-projekt har hjulpet ministerierne med at udarbejde planen.

Med den nødvendige vilje vil det ikke blive svært at nå målet: landet råder over enorme mængder biobrændsel i form af affald fra træindustrien og palmeolie-produktionen. Det meste får i dag lov til at ligge og rådne, men blev det anvendt i f.eks. biomasse-kraftværker eller i små, decentrale kedler, ville Malaysia have biobrændsel til en værdi af mere end 400 milliarder kr. over de næste 20 år.

Et dansk-malaysisk virksomhedssamarbejde har med succes udviklet en sådan kedel til biobrændsel, og Danced hjælper på en række områder med at opbygge kapacitet og integrere biomasse som det 5. brændstof (ved siden af kul, olie, gas og vandkraft) i landets planlægningsystemer.

Naturforvaltning

Formålet med den danske miljøindsats i Malaysia er ikke mindst at bevare den helt unikke biodiversitet i de oprindelige, malaysiske regnskove, der er truet af omfattende skovhugst, som har bevirket, at 20% af skovene er blevet fældet de seneste 20 år. Der er ikke meget oprindelig skov tilbage, idet skovområder-

Malaysia – profil i tal

Areal:	329.758 km ²
Befolkning (1999):	22,7 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,4%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,8%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	70/75 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	10 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	3.670 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	4,8%
Befolkning i byerne (1999):	56,7%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	2,1%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	5,6 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	47,1%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	2,4%

ne udnyttes kommercielt, enten til skovhugst eller i form af plantager. Dermed er de naturressourcer, der i mange år har været landets vigtigste indtægtskilde, under pres.

I år 2000 afsluttede Danced bl.a. et stort projekt vedrørende bæredygtig forvaltning af tørvemoser. Tørvemoserne er en vigtig vandressource, men områderne udtørres og mister deres "svampe-effekt", der sikrer vand året rundt, på grund af bl.a. dræning og anlæggelse af veje til at transportere tømmer på. Projektet eksperimenterede med mere skånsomme skovhugstmetoder og havde gode erfaringer med anlæggelse af lette tipvognslignende jernbaner i stedet for veje, så tørvemosen ikke ødelægges, selv om den udnyttes kommercielt.

At uddanne miljømedarbejdere er en strategi, der kan påvirke udviklingen i Malaysia i bæredygtig retning, men en egentlig universitetsuddannelse inden for miljøområdet har hidtil manglet. Et kandidatstudie i bæredygtig arealanvendelse blev i 2000 etableret i et samarbejde mellem det føderale universitet UNIMAS og danske RUC, AU og KVL. Samarbejdet omfatter også udveksling af lærere.

Et projekt vedrørende integreret kystzoneforvaltning blev afsluttet efter bl.a. at have resulteret i udarbejdelse af et udkast til en føderal kystzoneforvaltningslov og etablering af demonstrationsprojekter i 3 delstater. Her har de malaysiske myndigheder indhøstet erfaringer med fysisk planlægning ud fra en dansk

Miljø-oplysninger samlet på edb

Der er brug for mange forskellige oplysninger, når man f.eks. skal planlægge kloakeringen af en hel bydel eller miljøgodkende en virksomheds udledning af spildevand.

I Malaysia er disse miljøinformationer typisk spredt mange steder: i ministerierne, på universiteterne, i lokalforvaltningen og så videre. Derfor er det besværligt og tidkrævende at indsamle alle de relevante oplysninger. I Danmark derimod har vi efterhånden fået samlet oplysningerne centralt takket være edb og private firmaer, der lever af at sælge miljøinformationssystemer. Så hvorfor ikke bruge den danske viden og de danske produkter i Malaysia?

Det er tankegangen bag et samarbejde mellem danske Geokon med hovedkvarter i Rødovre og det malaysiske firma Yomart Environmental Systems.

Geokon har leveret det IT-system, der bruges til danske forhold, og sammen har de to firmaer – med økonomisk støtte fra Danceds Partnership Facility Programme – tilpasset de mange parametre og koder til den malaysiske virkelighed. Det er sket ved at tage en bydel i Penang som forsøgsområde og gennemgå det fra ende til anden: hvis vi skal belyse alle miljømæssige forhold her, hvilke oplysninger skal vi så bruge, hvor kan de skaffes, hvordan skal de lagres og så videre.

Både systemet og ambitionerne er vokset undervejs, for der er et stort potentiale i den slags miljøinformationssystemer. Men der er også tale om et stort forarbejde, som har krævet mange praktiske justeringer.

Nu er et pilotprojekt kommet op at køre, og samtidig er Yomart Environmental Systems flyttet til Cyberjaya, der er Malaysias svar på Silicon Valley. "Jaya" betyder succes på malaysisk, og Cyberjaya er en moderne IT-højborg, der er opbygget som led i regeringens langsigtede strategi – Vision 2020 – hvor der bl.a. lægges vægt på at gøre landet til en fuldt moderne it-nation. Her skal det dansk-malaysiske miljøinformationssystem nu være en del af den malaysiske "Multimedia Super Corridor", der er en del af rygraden i landets ambitiøse IT-strategi.

model med offentlige høringer, og resultaterne har været så gode, at det vil blive et fokusområde i det kommende lande-program.

Endelig har Danced i 2000 startet et projekt, der hjælper med udarbejdelse af bæredygtige forvaltningsplaner i fire nationalparker med aktiv inddragelse af lokalbefolkningen.

Miljøbevidsthed og lokalt engagement

Undervisning og miljøbevidsthed er et område, der endnu ikke er fuldt udviklet. Der er ikke i Malaysia den samme tradition som i Danmark for at have en underskov af aktive og ofte højtråbende græsrods-organisationer (NGO'er), men der er en stigende erkendelse overalt i samfundet af, at det ikke mindst på et område som miljøforvaltning og miljøbevidsthed er vigtigt med en lokal forankring af projekterne og en meget aktiv inddragelse af borgerne, hvis der skal flyttes holdninger og ændres adfærd.

Thailand

Thailand er en af Asiens økonomiske tigre, men den kraftige økonomiske vækst og omfattende industrialisering har betydet, at landets natur og miljø er under et voldsomt pres, der ikke blev mindre af den økonomiske krise, som ramte landet i 1997. Nu er de økonomiske konjunkturer vendt og de økonomiske statistikker viser atter pæne væksttal (4,2% i 1999, noget tilsvarende i år 2000 og en forventning om en vækst på ca. 5% i 2001), om end situationen er stabiliseret på et lavere niveau end tidligere. Krisen afslørede også en række mangler og svaghedstræk i den thailandske økonomi, ikke mindst i den finansielle sektor.

Decentralisering

En ny grundlov i 1997 gjorde op med den traditionelle, meget hierarkiske magtstruktur i landet til fordel for en kraftig decentralisering samt øget borgerindflydelse og deltagelse i den politi-

ske proces, ikke mindst i forvaltningen af landets naturressourcer og miljøet.

I 1999 blev grundlovsændringen fulgt op af en decentraliseringslov, hvor det bl.a. fastlægges, at stadig flere funktioner og offentlige midler skal overføres fra central til lokal forvaltning. Hvor man på lokalt plan tidligere har administreret 10% af de offentlige budgetter, skal dette tal stige til 35% i år 2006.

Målet er at gøre den offentlige sektor mere effektiv, mere ansvarlig, mere åben og gennemskuelig. Decentraliseringen omfatter både en lovreform, en reform af den offentlige sektor og en uddannelsesreform.

År 2000 har derfor ikke mindst været

kendetegnet ved det fortsatte arbejde med at konkretisere decentraliseringen, herunder offentliggørelsen af en masterplan i oktober. Det er en proces, der kan mærkes i forhold til den danske miljøbistand, for blandt de områder, der lægges ud til lokal forvaltning, er ikke mindst forvaltningen af naturressourcerne og miljøet og den lokale infrastruktur med bl.a. kloakering, affaldshåndtering og drikkevandforsyning. Danced er involveret i en lang række projekter, der støtter decentraliseringen og fremmer borgernes aktive deltagelse i den politiske proces (se "Decentralisering" side 51).

Miljøbevidsthed

Miljøet fremhæves som et særligt indsatsområde i Thailands nye femårsplan, hvilket er endnu et tegn på den stigende bevidsthed, der præger politikere, forvaltning og den offentlige debat. Den meget ensidige fokusering på økonomisk vækst frem til midten af 90'erne er blevet afløst af en mere afbalanceret tilgang med en voksende vægt på bæredygtig udvikling.

Et forbud mod skovhugst har stoppet tidligere tiders massive skovfældning, der reducerede landets skovarealer til knap 25%, som samtidig bliver mere og mere fragmenterede. Også vådområderne er gået dramatisk tilbage i omfang, ligesom kystområderne er under et kraftigt pres: mangroveskovene forsvinder, fiskebankerne overfiskes af store trawlere og 'reje-farme' fører til en kraftig forurening med næringsstoffer.

Det menneskelige miljø særligt i storbyerne er under pres på grund af manglende kloakering og adgang til rent drikkevand, mangelfuld affaldshåndtering, luftforurening, kemikalier og støj.

Den danske bistand

En stigende del af indsatsen finder sted inden for energiområdet, som i 2000

Decentralisering

Det er et ambitiøst projekt at ville gennemføre en omfattende decentralisering i et land, hvor hierarki og styring oppefra og ned i århundreder har været fremherskende i landets kultur og politiske tradition. Men det er ikke desto mindre den opgave, thailænderne har givet sig selv med den nye grundlov fra 1997, hvor en af de store ændringer var en markant øget decentralisering med øget borgerindflydelse i de politiske beslutninger og den daglige administration af f.eks. miljøregler.

Det er også en proces, Danced har været involveret i, lige siden miljøsamarbejdet med Thailand blev indledt i 1994, og i år 2000 var decentraliserings- og borgerindflydelses-aspekterne fremtrædende i en lang række projekter. En tilfældigt valgt stribe af projekter kan også give et indtryk af, hvor varieret en udformning miljøsamarbejdet kan få:

Decentral byplanlægning: Indenrigsministeriet får hjælp til at lave nye modeller for byplanlægning på kommunalt niveau på baggrund af danske erfaringer. Bangkoks bystyre får rådgivning om miljøplanlægning og affaldshåndtering, ligesom man opbygger kapacitet i de enkelte bydele.

Netværk for fiskere: Kampen om at få adgang til de sparsomme fiskeressourcer kan være hård, og de traditionelle fiskere taber let til kommercielle trawlere. Et succesrigt projekt har hjulpet småfiskere i en række landsbyer med at organisere sig og forsvare deres måde at drive bæredygtigt fiskeri på.

Young Green Media: I år 2000 startede anden fase af dette medieprojekt, hvor der bl.a. laves tv-programmer om miljø målrettet de unge. Programmerne vandt i 1999 prisen som bedste ungdomsprogram.

Konfliktløsning: I en række naturreservater har der traditionelt været store modsætninger mellem myndighederne og lokalbefolkningen, som føler, at reservaterne begrænser deres muligheder for at klare sig. Gennem uddannelse af rangers, børn i skolerne, munke og lokalbefolkningen og afholdelse af workshops er konflikterne ved at blive afløst af dialog.

Elephant-Day: En karavane af aktivister og undervisere er rejst fra skole til skole med elefanter som trækplaster i forbindelse med en uges integreret miljøundervisning.

Bæredygtigt landbrug: Et succesrigt projekt har skabt en helt anderledes, konstruktiv dialog mellem lokale bønder og den lokale forvaltning.

River Spy: Elever fra 50 thailandske skoler skal fungere som "floddetektiver", der måler, hvordan livet i vandet har det. De har fået det første thailandske materiale til miljøundervisning i hånden, og formålet med projektet er både at give eleverne selvtilid og at vise, hvordan man med utraditionelle metoder kan gøre miljøaspektet levende og spændende i undervisningen.

Højlandets brandmænd: Landsbyer med omkring 40.000 mennesker i det nordlige Thailand har fået hjælp til at oprette lokale komiteer, der bl.a. skal udarbejde planer for udnyttelsen af den fælles skov og landbrugsjorden samt, hvordan ressourcerne skal fordeles mellem familierne.

kom op på at modtage 13% af bistanden (og forventes at stige til cirka 30% i 2001), mens NGO'erne samlet modtager omkring 30%.

Den thailandske regering har desuden bedt Danmark om hjælp til arbejdet med at efterleve kravene i en række internationale miljøkonventioner. Endelig har Danced et Partnership Facility Programme, der skal støtte samarbejdet mellem private virksomheder i de to lande. På grund af den økonomiske krise er samarbejdet endnu ikke blevet så omfattende som håbet, men udviklingen går i den rigtige retning.

Miljøforvaltning i byer og i industrien

Cirka $\frac{1}{3}$ af Thailands befolkning bor i byerne, der bidrager med ca. 80% af bruttonationalproduktet. Danceds indsats på byområdet omfatter især integration af miljøaspektet i planlægning og forvaltning på alle niveauer af den offentlige administration.

I industriområdet Samut Prakarn syd for Bangkok leverer Danmark de "bløde komponenter" ved etableringen af et stort spildevandsanlæg. Det drejer sig bl.a. om systemer til overvågning af vandkvaliteten, brugerbetaling og oplysningsarbejde.

Også information og holdningsbearbejdning i forhold til børn og unge er et område, der støttes gennem en række NGO'er, som arbejder på mange forskellige planer, lige fra at producere prisvindende tv-programmer over støtte til lokale landmænd til at få integreret miljøaspektet i undervisningen.

Land, skove og biologisk mangfoldighed

Danced rådgiver bl.a. de ansvarlige ministerier, der arbejder med at bevare de eksisterende skove, bremse jorderosion og nedslidning i samarbejde med lokalbefolkningen.

Thailand – profil i tal

Areal:	513.115 km ²
Befolkning (1999):	62 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	0,8%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	1,4%
Gennemsnitslevealder (1999) M/K:	70/75 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	33 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	2.160 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	4,4%
Befolkning i byerne (1999):	21,3%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	8,1%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	3,4 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	22,7%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	2,6%

Lang rejse mod vedvarende energi

Thailands store træindustri og produktionen af palmeolie skaber masser af affald, der kunne bruges til at producere bæredygtig energi. Men i dag får det meste af denne biomasse lov til at rådne op, selv om energi produceret på biomasse i teorien kan udgøre op til 15% af Thailands nuværende energiforbrug.

Gjorde man det, kunne Thailand spare milliarder af kroner i energiimport og få forbedret landets forsyningssikkerhed. Et Danced-studie har endog vist, at fra et samfunds-økonomisk synspunkt er energi produceret fra biomasse konkurrencedygtigt med energi produceret fra fossile brændstoffer.

Hidtil er der dog ikke sket meget på området, selv om behovet for at finde nye energikilder er oplagt: energiforbruget i Thailand er vokset med omkring 10-15% i de seneste år: med andre ord er der sket en tredobling af forbruget i perioden 1987-1997. Omkring 70% af energien produceres ved hjælp af fossile brændstoffer, som Thailand ikke selv har ret meget af. Det meste må derfor importeres, hvilket belaster landets betalingsbalance og statskasse.

En anden, vigtig årsag til at se nærmere på mulighederne er, at biomasse er CO₂-neutralt, og at energisektoren i Thailand er ansvarlig for over halvdelen af landets CO₂emissioner.

En holdningsændring er dog på vej, og Danceds undersøgelse har været med til at sætte vedvarende energi stadig højere på den politiske agenda i Thailand. Et andet Danced-studie har overbevist energiforbruget i premierministerens kontor om de økonomiske og miljømæssige fordele ved at bruge biomasse, og den økonomiske krise i slutningen af 90'erne har åbnet mange thaiers øjne for emnet.

Ikke vind nok

Danmark har gennem årene opbygget en unik ekspertise vedrørende biomasse baseret kraftværker. Denne erfaring kan med fordel udnyttes i Thailand, og Danced har således gode grunde til at samarbejde med Thailand for at fremme biomasse produceret energi.

Samtidig ligger de bedste muligheder for at satse på vedvarende energi i Thailand netop inden for biomasse fra landbrugssektoren, palmeolieindustrien og træindustrien. Det blæser nemlig ikke særligt meget i Thailand, og solceller er stadigvæk relativt dyre.

I 2000 har Danced således været med til at finansiere et projekt, der skal mindske de barrierer, der gør det besværligt at bruge biomasse til energiproduktion. Projektet vil opbygge et informationscenter, hvor potentielle investorer til biomasse-baserede energiprojekter kan få svar på tekniske spørgsmål, give økonomisk støtte til biomasse-projekter, forbedre adgangen til kommerciel finansiering af biomasse-projekter, samt støtte opførelsen af to full-size demonstrationsprojekter. Disse projekter vil blive medfinansieret af den private sektor i Thailand, og formålet er at vise, at det er muligt både teknisk og økonomisk at udnytte biomasse i Thailand til at producere energi.

Støtte til energiplaner

Thailands 9. femårsplan, der træder i kraft i oktober 2001, forventes at sætte øget fokus på energiområdet og at bidrage til at skaffe øget politisk opbakning til, at der skal satses mere end hidtil på energi-effektivitet, vedvarende energi og energibesparelser.

Danced har i sit samarbejde med den thailandske regering støttet disse områder. I 2000 var fokus først og fremmest på vedvarende energi samt støtte til at arbejde med økonomiske incitamenter, herunder grønne afgifter, så miljøomkostningerne ved at bruge fossile brændstoffer i højere grad kan blive medregnet i energipriserne.

Tre projekter i det nordlige og nordvestlige Thailand sigter bl.a. på at skabe grundlag for lokal naturressourceforvaltning ved at udvikle nye samarbejdsformer mellem lokale befolkningsgrupper og de lokale embedsmænd.

Bæredygtige kystzoner og landbrug

Et koncept for bæredygtige reje-farme med udgangspunkt i erfaringerne fra danske dambrug er et af de projekter. Danced arbejder med for at støtte etableringen af bæredygtige kystzoner.

Inden for landbruget yder Danced bl.a. rådgivningsstøtte til landbrugsministeriet. Et andet projekt skal mindske brugen af sprøjtegifte og kunstgødning i produktionen af frugt og grøntsager.

Bæredygtig energi

Væksten i energiforbruget ligger omkring 10-15% pr. år, hvilket betyder, at der sker en 3-dobling på 10 år. 70% af energien kommer fra fossile brændstoffer, der importeres. Alt i alt er det en situation, der både belaster landets økonomi og miljø alvorligt. Alligevel har der hidtil ikke været særlig meget fokus på vedvarende energi, som i Thailand primært vil sige biomasse fra palmeolieproduktionen, fra landbruget og fra træindustrien. Danmark har en høj grad af ekspertise inden for bl.a. biomasse-baserede kraftværker, og Danced bidrager derfor til at styrke den thailandske regerings viden om mulighederne på området, ligesom man støtter et NGO-samarbejde omkring informationskampagner og demonstrationsprojekter.

Vietnam

Vietnam er et af verdens tættest befolkede lande. Landet har de seneste år oplevet stor økonomisk vækst og en ekspanderende industrisektor, men selv om fattigdommen er blevet markant reduceret, lever en tredjedel af befolkningen fortsat under fattigdomsgrænsen. Fattigdommen er mest udbredt i landområderne, og den er ulige fordelt mellem de forskellige regioner. Fattigdommen er mest omfattende i nord, i de centrale og nordlige højlandsregioner samt i Mekongdeltaet. Landbruget er stadig eksistensgrundlaget for størstedelen af befolkningen, og Vietnam er i dag verdens næststørste eksportør af ris

Befolkningstilvæksten har sammen med den økonomiske vækst ført til et voldsomt pres på landets naturressourcer, som især giver sig udslag i ureguleret afskovning, voldsomt slid på værdifulde maritime områder, udpining af landbrugsjorden og forurening af floder og vandløb. I de sidste 50 år er skovdækket reduceret fra 43% til 29%, der er en stærk befolkningstilvækst i byerne og omkring 30% af landets areal vurderes at være miljømæssigt nedslidt.

Der kan imidlertid spores en stigende bevidsthed om miljøproblemerne, f.eks. i forbindelse med afskovning, hvor Vietnams regering på eget initiativ finansierer et stort genplantningsprogram. Vietnam har endvidere, som et af de første lande i regionen, udarbejdet egentlige miljøhandlingsplaner i 1986, og i 1994 blev der vedtaget en miljølov. De vietnamesiske myndigheder savner imidlertid tilstrækkelig kapacitet til at kunne koordinere og integrere miljøhensyn i den offentlige forvaltning og planlægning, hvilket hindrer, at den i øvrigt veludbyggede miljørammelovgivning bliver effektivt gennemført. Den vietnamesiske regering søger at

Vietnam – profil i tal

Areal:	332.000 km ²
Befolkning (1999):	78 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	1,8%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,1%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	66/71 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	42 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	350 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	6,5%
Befolkning i byerne (1999):	19,6%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	6,1%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,5 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	28%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	1,4%

gennemføre miljøkonsekvensanalyser i forbindelse med større anlægsinvesteringer.

Bistand for 262 mio. kr.

Det dansk-vietnamesiske samarbejde om miljøbistand blev indledt i 1997. Der er siden givet tilsagn for i alt 262 mio. kr. til aktiviteter i Vietnam. Indsatsen fokuserer på fire tematiske områder:

- biodiversitet og forvaltning af beskyttede områder
- bæredygtig forvaltning af kystzoner og beskyttede havområder
- bæredygtig by- og industriudvikling
- miljøundervisning og oplysning

Samarbejdet er højt prioriteret af den vietnamesiske regering og projekterne

tager i flere tilfælde sigte på regionale miljøproblemer, der optræder i f.eks. Cambodia, Laos og Thailand. Miljøindsatsen i Vietnam lægger endvidere vægt på samarbejde med regionale institutioner som Mekong River Commission og Asian Institute of Technology.

Det skete i 2000

Udviklingen af miljøstøtteprogrammet for Vietnam fortsatte i 2000. Et programdokument for indsatsen frem til 2003 er under udarbejdelse og forventes færdiggjort medio 2001. Den samlede ramme for årene 1999-2003 ventes at udgøre omkring 685 mio. kr.

Naturforvaltning ved Ca floden

I 2000 godkendtes to projekter inden

Miljø på hjernen

Det skorter ikke på gode intentioner, når Vietnam giver sit bud på løsningen af de miljøproblemer, som landet de seneste år er blevet konfronteret med. Men der mangler bogstavelig talt rå hjernekapacitet, når det kommer til at finde de menneskelige ressourcer, som i den virkelige verden skal sikre de bæredygtige, retfærdige og økonomisk fornuftige løsninger.

Traditionelt har miljøuddannelse i Vietnam været tæt knyttet til naturvidenskab, men det er imidlertid en udbredt international holdning, at uddannelse inden for miljøspørgsmål skal have et bredere fagligt grundlag ved at inddrage bl.a. teknik, økonomi, jura og socialvidenskab. Desuden er der enighed om, at man bedst fremmer den tværfaglige forståelse mellem miljø og mennesker ved at bruge undervisningsmetoder, der kræver aktiv undersøgelse, kritisk vurdering og evner til problemløsning. På den baggrund er der for nyligt blevet iværksat miljøundervisningsprogrammer, især på gymnasie- og kandidatniveau, på en række af Vietnams universiteter med det formål at styrke landets miljøekspertise.

Ny uddannelse

Et af dem er Can Tho universitetet, som er den eneste videregående uddannelsesinstitution ved det nedre Mekongdelta. Universitetet har haft bachelorprogrammer inden for miljøuddannelse siden 1997, men man har behov for yderligere uddannelsesstilbud i miljøvidenskab på kandidatniveau for at kunne imødekomme behovet for miljøekspertise i regionen, der i de senere år har oplevet en akut mangel på miljøeksperter og uddannelsesstilbud for andre, der ønsker at beskæftige sig med miljø på akademisk og praktisk niveau.

Der blev derfor i 1999 med støtte fra Danida etableret et samarbejde mellem Can Tho og Århus Universitet om at forbedre undervisningen i miljøvidenskab. Dette samarbejde har vist sig så nyttigt, at det er blevet besluttet at støtte udviklingen af et egentligt miljørelateret kandidatprogram på Can Tho Universitetet.

Mindst 50% af de studerende på det nystartede program vil komme fra provinsadministrationer, der er involveret i miljøforvaltning i det nedre Mekongdelta. Der vil desuden blive introduceret nye, aktiverende undervisningsmetoder og blive oprettet en planlægnings- og koordinationsenhed for miljøuddannelse og -forskning. Enheden skal formidle samarbejdet mellem de afdelinger på universitetet, der skal være med til at opbygge den nye, tværfaglige og multidisciplinære uddannelse.

Så nu har de studerende i Can Tho med dansk hjælp fået miljø på hjernen, og selv om man ganske vist ikke kan flytte ting med tankens kraft, ser fremtiden for naturbeskyttelsen i Mekong-deltaet ganske meget lysere ud.

for området biodiversitet og forvaltning af beskyttede områder. Det første projekt har som mål at forbedre forvaltningen af skove og biologisk mangfoldighed i Ca flodens øvre afstrømningsområder beliggende i Nghe An og Ha Tinh provinserne. Gennem bedre styring af ressourceudnyttelsen og aktiv lokal deltagelse forudses bedre levevilkår for lokalsamfundene. Projektet vil konkret arbejde i to pilotområder – Truong Sonbjergene i Ha Tinh og omkring beskyttelsesområdet Pu Houng i Nghe An, hvor der i tæt samarbejde med lokalbefolkningen vil blive gennemført aktiviteter, der skal reducere presset på skov- og naturressourcer. Endvidere gennemføres en undersøgelse af biodiversiteten, bl.a. sammen med relevante vietnamesiske institutioner.

Bæredygtigt naturreservat

Et andet projekt skal bidrage til en bæredygtig forvaltning af det nyligt godkend-

te Ke Go naturreservat i Ha Tinh provinsen i det centrale Vietnam og samtidig forbedre levevilkårene for befolkningen i de tilstødende områder. Desuden vil projektet bidrage til kapacitetsopbygning af reservatets personale til støtte af lokalt forankrede pilotprojekter med henblik på bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne i området og bevidstgørelse af lokalbefolkningen og myndigheder om forvaltning af skove og biologisk mangfoldighed.

Truet mangfoldighed i havet

Inden for bæredygtig forvaltning af kystzoner og beskyttede havområder ydes der støtte til bevarelse af den internationale betydningsfulde og truede biologiske mangfoldighed i havet omkring øerne Hon Mun ved Nha Trang i Vietnam. Projektet skal arbejde med deltagerstyret planlægning og forvaltning af det beskyttede område, alternative indkomstskabende aktiviteter for lokal-

befolkningen gennem pilotprojekter (f.eks. forskellige former for akvakultur) samt kapacitetsudvikling og overvågning af den biologiske og socio-økonomiske udvikling i projektområdet.

Sundere byggematerialer

Forureningsbekæmpelse i forbindelse med produktion af byggematerialer er et af de to projekter inden for området bæredygtig by- og industriudvikling, som blev godkendt og påbegyndt i 2000. Projektet yder støtte til udvikling af regeringens kapacitet til at overvåge og kontrollere udviklingen i forureningen fra produktionen af byggematerialer. Projektet vil via konkrete eksempler vise økonomisk bæredygtige metoder til forureningsbegrænsning og sikre, at de indhøstede erfaringer spredes. Projektet vil betyde, at beboere tæt på de forurenende virksomheder, der ofte tilhører de fattigste befolkningsgrupper, udsættes for mindre støj og forurening. De an-

satte i byggeproduktionen, hvoraf ca. halvdelen er kvinder, vil med de forbedrede produktionsmetoder kunne arbejde under sundere og mindre belastende arbejdsforhold.

Herudover er der i 2000 godkendt et projekt vedrørende miljørigtig behandling og bortskaffelse af kommunalt fast affald og hospitalsaffald, forberedelse af etableringen af en losseplads, samt udbredelse af udviklede metoder til bæredygtig og miljørigtig behandling af fast affald. Projektet foregår i Nghe An provinsen, herunder hovedsageligt i provinshovedstaden Vinh og kystbyen Cua Lo.

Miljøundervisning

Under indsatsområdet miljøundervisning og -oplysning ydes der støtte til opbygningen af en tværfaglig, videregående uddannelse inden for miljø på Can Tho universitetet (se "Miljø på hjernen" side 57).

Kapitel 5:

Det sydlige Afrika – samarbejdet i regionen og med de enkelte lande

Regionale aktiviteter

Den danske MIFRESTA-miljøindsats i det sydlige Afrika omfatter Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibia, Sydafrika, Swaziland, Tanzania, Zambia og Zimbabwe.

Mange af regionens miljøproblemer er grænseoverskridende og deles mellem to eller flere lande. Det gælder f.eks. transport af farligt affald og vandbåren forurening. Disse miljøproblemer løses derfor bedst ved fælles indsatser af landene i regionen.

De regionale institutioner i det sydlige Afrika er imidlertid svage, både når det angår økonomiske og menneskelige ressourcer. Det er derfor svært at finde solide holdepunkter for en større regional miljøindsats. Derudover er de nationale myndigheders interesse i at medvirke aktivt i regionale miljøindsatser ofte begrænset, ligesom de økonomiske ressourcer der afsættes, fordi de nationale problemer som regel står i forgrunden.

Interesse for vand-samarbejde

På vandområdet synes der at være skabt et stærkere fundament for en regional indsats, idet landene har udvist en stigende interesse i at samarbejde. Dette skyldes bl.a. den lidt paradoksale udvikling, at vandressourcerne især i den sydlige del af regionen er ved at blive knappe, samtidig med at regionen jævnligen rammes af voldsomme oversvømmelser. De fleste af regionens store floder løber igennem flere lande, og et enkelt lands dispositioner i forhold til ressourcerne i en flod kan derfor få betydelige konsekvenser for vandressourcerne i nabolandene.

Denne gensidige afhængighed har ved flere lejligheder givet anledning til konflikter og udgør på sigt en potentiel sikkerhedsrisiko for regionen som helhed.

Som et udtryk for den øgede fokus på et regionalt samarbejde har SADC formuleret en overordnet politisk ramme for vandressourceforvaltning i det sydlige Afrika. Først vedtog SADC's ministerråd i 1998 en "Regional Strategisk Handlingsplan for Integrerede Vandressourcer", der dækker perioden 1999-2004. I august 2000 har SADC-landenes ministre med ansvar for vandressourcer vedtaget "Protokollen for Fælles Flodsystemer", der forpligter landene til et tæt samarbejde om de fælles floder.

Vandressourceforvaltning er blevet udpeget til et hovedområde for den regionale miljøbistand under MIFRESTA-rammen, og strategien fra 1996 nævner vandressourcer i større flodsystemer, der løber gennem flere lande, som et regionalt indsatsområde. Regionalt samarbejde om adgang til og udnyttelse af vandressourcer er ikke kun en miljøindsats men virker også konfliktforebyggende.

Danidas samarbejdslande

Danida samarbejder med Angola, Malawi, Mozambique, Tanzania, Zambia og Zimbabwe. Disse lande er alle lavindkomstlande på nær Zimbabwe, der er mellemindkomstland. Alle landene er programsamarbejdslande for Danida med undtagelse af Angola, hvor Danida alene yder humanitær nødhjælp til ofre for borgerkrigen i landet.

I 2000 blev der udført en evaluering

af Danidas miljøbistand til det sydlige Afrika. Evalueringen konkluderer, at miljøbistanden er et enestående svar på miljøudfordringerne i det sydlige Afrika. Danida har på kort tid og på professionel måde opbygget relevante programmer i tæt samarbejde med lokale og internationale samarbejdspartnere. Samtidig fremgår det, at de centrale udfordringer for miljøbistanden fremover vil være at sikre større bæredygtighed og lokalt ejerskab i projekter og programmer. Evalueringen fremhæver, at det bl.a. kan opnås ved at have et længere tidsperspektiv for projekt- og programindsatserne.

Danceds samarbejdslande

Danced samarbejder med Botswana, Lesotho, Namibia, Sydafrika og Swaziland, hvoraf Botswana, Namibia og Sydafrika er mellemindkomstlande,

mens Lesotho og Swaziland som lavindkomstlande er med i Danced-samarbejdet på grund af deres tætte tilknytning og beliggenhed i forhold til Sydafrika.

I 1999-2000 blev der udført en evaluering af Danceds bistand til Sydafrika. Evalueringen konkluderer, at det er lykkedes at fokusere bistanden godt, så den har svaret til de skiftende behov undervejs i opbygningen af den nye republik. Bistandens høje relevans tilskrives et højt fagligt niveau i den fortløbende dialog på program-niveau. I internationalt perspektiv placerer evalueringen Danced som en af de absolut førende bistandsorganisationer, når det gælder om sætningen af internationalt anerkendte principper for miljøindsatser til praktisk bistandspolitik og metoder for projektsamarbejde. Effektiviteten af bistanden bedømmes som god, hvilket tilskrives de projektudførende organisationers

forståelse for og enighed om de overordnede målsætninger.

Vandressourceforvaltning

I august 2000 udsendtes en Danida-mission til SADC-regionen for at undersøge mulighederne for at udbygge indsatsen vedrørende den regionale vandressourceforvaltning. Missionen har identificeret en række muligheder, som Danida vil arbejde videre med i den kommende tid for i første omgang at påbegynde en række mindre projekter på området. På længere sigt er det målet at opbygge en større og mere strategisk indsats.

Danmark, Norge og Sverige gik i 2000 sammen om at støtte anden fase af et projekt under Zambezi River Action Plan med hver 10 mio. kr. Danida har i en årrække støttet udviklingen af denne handlingsplan, hvis overordnede formål er at forbedre levevilkårene for befolkningen omkring Zambezi-floden ved at fremme udviklingen af en integreret strategi for vandressourceforvaltning i området. Strategien skal medvirke til at øge de tilgængelige vandressourcer samt til at fremme beskyttelsen mod oversvømmelser, tørke, forurening og forringelse af vandkvaliteten. Projektets væsentligste aktivitet er etableringen af "Zambezi River Basin Commission", der er tænkt som det centrale omdrejningspunkt for vedtagelser landene imellem om, hvordan flodsystemet skal udnyttes.

Zambezis potentiale

Zambezi-floden er den fjerdestørste flod i Afrika og dækker sammen med sine bifloder et tilstrømningsområde på ca. 1,8 mio. kvadratkilometer. Det svarer til tre gange Frankrigs areal. Zambezi-floden er den væsentligste vandressource inden for SADC-landene.

Langs Zambezi-floden findes en række af regionens vigtigste naturlige vådområder, søer og flodmundinger med et vildtliv og en biologisk mangfoldighed, der er enestående for det sydlige Afrika.

Flodens ressourcer har samtidig stor betydning for de omkringliggende landes økonomi. En væsentlig del af energiforsyningen i Zimbabwe, Zambia, Malawi og Mozambique stammer fra vandkraft fra Zambezi-floden, ligesom floden bruges til kunstvanding af omkring 140.000 ha jord og til fangst af 120.000 tons fisk årligt. Floden giver også grundlag for turisme og en spirende småindustri.

Flodens ressourcer vil i de kommende år blive udnyttet langt mere intenst. Det skønnes, at udnyttelsen af vandkraft kan tredobles, og der anslås at være omkring 4 mio. ha jord i flodsænkningen, som er egnet til kunstvanding. Men dette forudsætter, at landene samarbejder om en bæredygtig udnyttelse.

Flodkontor

Danida har siden 1997 støttet det internationale flodkontor i Mozambique med henblik på at bidrage til en mere balanceret udnyttelse til vandressourcerne i det sydlige Afrika ved at styrke Mozambiques deltagelse i det regionale samarbejde på området. I 2000 sikredes en fortsat støtte til indsatsen, der er særligt vigtig for Mozambique, der er "nedstrømsland" for flere væsentlige flodsystemer.

Industrimiljøforvaltning

Danida har satset på industrimiljøforvaltning gennem flere indsatser i regionen: i 1999 blev det besluttet at oprette et center for træning og teknologioverførelse til at gennemføre Basel-konventionen om håndtering af farligt affald, og den egentlige gennemførelse gik i gang i 2000. Det samme gælder SANTREN-projektet, der har til formål at støtte Southern Africa Network for Training on the Environment i at gennemføre træningskurser inden for renere teknologi og integreret kystzoneforvaltning.

Arbejds miljø

En regional NGO-indsats vedrørende arbejds miljø, der bl.a. bygger på erfaringerne fra arbejds miljøindsatsen i Zimbabwe, blev forberedt af Danida i 2000 med henblik på godkendelse i 2001.

Erfaringsudveksling om skovbrug

Siden 1995 har Danida og Danced samarbejdet med en række lande i regionen om en miljømæssig udvikling af skovsektoren. Formålet har været at sikre en bæredygtig forvaltning og brug af skovene i området, og en række lande er enten ved at revidere deres skovpolitik eller har lige gjort det.

Samarbejdet har fokuseret på tre indsatsområder:

- Udvikling af politikkerne og lovgivningen
- Inddragelse af lokalbefolkningen i forvaltningen af naturressourcerne
- Bevarelse og forvaltning af skovens genetiske ressourcer

I samarbejdet er man bl.a. stødt på problemer på grund af de lokale forvaltnings begrænsede kapacitet til at udnytte den tekniske assistance og udpege målgrupper for projekterne.

For at give samarbejdet øget momentum blev det i 2000 besluttet at afholde en regional workshop, hvor man ikke mindst vil fokusere på erfaringsudveksling og diskutere, hvordan de nyreviderede skovpolitikker kan føres ud i livet. Workshoppen vil finde sted i august 2001 i Windhoek.

Universitetssamarbejde

Et samarbejde mellem fem sydafrikanske universiteter og University of Botswana blev startet i 2000 med henblik på at uddanne Masters-kandidater med speciale inden for miljøplanlægning mv.

I samarbejde med en gruppe universiteter i Danmark udvikles fælles læse-

planer, og den fælles uddannelse indebærer bl.a., at de studerende følger kurser på flere universiteter, herunder udenlandske, ligesom det er meningen, at man i løbet af 2001 også vil udveksle lærere.

Miljøuddannelse

Danced har i årenes løb støttet miljøuddannelse i flere af sine samarbejdslande. I øjeblikket er tre ret store projekter undervejs i Sydafrika, hvor anden fase blev startet i 2000, samt i Lesotho og Namibia, der begge var i design-fasen i 2000.

En række lande tilkendegav på en workshop i juli 2000 i Swaziland, at de gerne så miljøuddannelserne lagt ind i et regionalt samarbejde i overensstemmelse med anvisningerne i Agenda 21. Danced har derfor i samarbejde med Sida besluttet at designe et regionalt miljøuddannelses-projekt, og i marts 2001 udarbejdede man sammen et oplæg, der i øjeblikket er til høring i de berørte lande.

Forældede pesticider

I sommeren 2000 kortlagde en Danced-mission situationen vedrørende bortskaffelse af forældede pesticider i regionen og mulighederne for et regionalt samarbejde på området. Det viste sig, at status er meget forskellig fra land til land. Sydafrika har således indsamlet over 1000 tons forældede pesticider, inkl. en smule fra Namibia, og fået dem bortskaffet uden for regionen. Botswana har indsamlet og opmagasineret 200 tons og Swaziland har 50 tons stående, mens man i Lesotho ikke har overblik over situationen.

På baggrund af denne undersøgelse indbød Danced de 5 lande til en konference, der blev afholdt i Namibia i november. Her blev udarbejdet en projektbeskrivelse for et regionalt samarbejde om registrering, indsamling, opbevaring og bortskaffelse af forældede pesticider,

som er sendt til godkendelse i de respektive lande.

Sværtnedbrydelige, organiske forureningskilder

POP'er er sværtnedbrydelige, organiske forurenende stoffer (på engelsk Persistent Organic Pollutants), som udgør et stort miljøproblem, hvis de ikke bliver håndteret og bortskaffet korrekt. I sommeren 2000 undersøgte en Danced-mission, hvor langt de enkelte lande var

med hensyn til POP-håndteringen. Det skete som led i forberedelserne til et møde i Johannesburg i december i den komite, der er ved at udarbejde en international såkaldt POP-Konvention.

I forbindelse med dette møde inviterede Danced de regionale samarbejdslande til at deltage i et fælles møde med henblik på at undersøge mulighederne for at lave et regionalt POP-projekt. Dette møde er planlagt til at finde sted i Botswana i marts 2001.

Botswana

Botswana er et af verdens tyndest befolkede stater, og store dele af landet er dækket af Kalahari-ørkenen. Gennemsnitsindkomsten er forholdsvis høj, men pengene stammer altovervejende fra produktion og salg af diamanter, og gennemsnittet dækker over en meget stor forskel mellem rige og fattige.

Miljøsamarbejdet med Botswana blev indledt af Danced i 1996, hvor der blev udpeget tre hovedområder for indsatsen: byudvikling og industrialisering,

bæredygtig energianvendelse og forvaltning af naturressourcerne. I 1999 besøgte en programkommission landet for at vurdere de igangværende projekter og mulighederne for et fremtidigt samarbejde, og i 2000 blev der indgået en ny regeringsaftale, som viderefører støtten i 5 år frem til år 2004. Der er afsat 50 mio. kr. i økonomisk ramme for perioden. En dansk-botswansk styregruppe mødtes første gang i september 2000.

Det er samtidig besluttet at iværksætte fire nye projekter, hvoraf de to er inden for energiområdet. Det ene skal fremme

anvendelsen af miljø- og energirigtige byggematerialer og energibesparende indretning af boliger. Det andet drejer sig om at hjælpe Botswanas myndigheder med den nationale energiplanlægning og med at opbygge kapacitet i ministerierne.

Inden for området forvaltning af naturressourcer er det besluttet at udvikle et projekt, der skal opstille en lokal Agenda 21-plan med hovedvægten på naturbeskyttelse i udvalgte landområder. Projektet skal bl.a. fokusere på 'community forestry', hvor en landsbys beboere sammen tager ansvaret for en bæredygtig udnyttelse af de ofte fåtallige træer og sørger for genplantning af velegnede, lokale sorter, samtidig med, at man lærer om en mere bæredygtig brug af brændsel og om naturlige afgrøder.

Endelig er det besluttet at iværksætte anden fase af et vandprojekt. Vandressourcerne i Botswana er begrænsede, og det er derfor vigtigt både at beskytte dem mod forurening og at anvende dem så målrettet og bevidst som muligt. Anden fase af projektet skal dels videreføre arbejdet med at sikre vandkvaliteten, dels integrere vandressourceforvaltningen i de statslige strategier og politikker.

Botswana er i gang med at skabe det juridiske og administrative grundlag for en bæredygtig udvikling, og bevidstheden om miljøproblemerne er voksende – både i befolkningen og blandt politikere og embedsmænd. I landets 8. udviklingsplan, der går frem til år 2003, er der fokus på en bæredygtig udvikling, som integrerer befolkningen, økonomien og naturressourcerne.

I forbindelse med forberedelsen af den næste udviklingsplan støtter Danced dette arbejde ved at rådgive i forbindelse med udarbejdelsen af miljøkapitlet.

Botswana – profil i tal

Areal:	581.730 km ²
Befolkning (1999):	2 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	1,7%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,9%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	45/47 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	95 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	3.070 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	0,9%
Befolkning i byerne (1999):	49,8%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	0,7%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	1,4 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	24,5%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,5%

Malawi

Malawi er det fattigste af Danmarks 18 programsamarbejdslande. Fattigdommen er den direkte årsag til mange af landets miljøproblemer, såsom dyrkning af marginaljorder, overgræsning og ukontrolleret brændselshugst. Selv om bybefolkningen kun udgør 14%, vokser den stærkt, og miljøproblemerne i byerne tiltager i form af ureguleret vækst, affaldshåndtering, etc.

Landet lider under en række af de samme miljøproblemer som de øvrige lande i det sydlige Afrika: jorderosion, afskovning og nedslidning af vandressourcerne. Men problemerne forstærkes i Malawi af den højere befolkningstæthed og den ekstreme fattigdom.

Den danske miljøbistand til Malawi er en del af landets samlede miljøstøtteprogram, der fører regeringens nationale miljøhandlingsplan fra 1994 ud i livet. Det sker gennem den nationale miljøpolitik og miljøforvaltningsloven, der begge blev vedtaget i 1996.

Miljøbistanden er samtidig et led i en

større decentraliseringsreform, der blev igangsat i december 1998, og som flytter ansvaret for udarbejdelse af lokale distriktsudviklingsplaner, herunder den miljømæssige indsats, ud til de 27 land-distrikter og 12 byråd.

Hovedsigtet med den danske miljøbistand er således at støtte de miljøindsatser, der sættes i værk af de nye lokalråd for at komme lokalsamfundene på landet og i byerne til gode.

Det skete i 2000

Den danske miljøbistand blev indledt i 1996, og efter den første programgennemgang i marts 2000 blev de enkelte komponenter og projekter i juni 2000 skrevet sammen til et sammenhængende dansk bistandsprogram for Malawis miljøforvaltning. Sammen med støtte fra bl.a. UNDP, USAID og Verdensbanken indgår det som led i gennemførelsen af den nationale miljøhandlingsplan.

Miljøbistandsprogrammets overordnede målsætning er at bidrage til at forbedre levestandarden i lokalsamfundet ved at udvikle og gennemføre en bæredygtig brug og forvaltning af Malawis

naturressourcer og miljø med lige adgang for alle. Programmet skal ikke mindst støtte kapacitetsopbygning hos de nationale og lokale aktører på miljøområdet, både i den offentlige og private sektor, blandt NGO'er og i lokale fællesskaber. Umiddelbart rettes indsatsen mod at forbedre miljøforholdene i 11 udvalgte distrikter og 4 bysamfund langs Malawi-søen og at styrke regeringens miljøforvaltningsdepartement.

Miljøbistandsprogrammet består af fire komponenter med i alt 9 projekter.

Forvaltning af naturressourcer

Fire projekter vedrører fællesskabsbaseret naturressourceforvaltning i 11 distrikter:

- Miljøforvaltning i Chilva-søens vådzoneområde
- Bilharzia-kontrol i Mangochi distriktet
- Distriktsmiljøforvaltning langs Malawi-søen
- Planlægning af miljøhandlingsplaner på distriktsniveau i Karonga og Chitipa distrikter

Vedvarende energi

- Udvikling af kapacitet i regeringens energidepartement og demonstrationsprojekter inden for solenergi, biogas og mini hydro-elektriske anlæg, og forberedelse af fælles-donor energisektor-program

Bedre bymiljø

- Miljømæssig forvaltning i byerne Mangochi, Salima, Nkhotakhota og Nkhota Bay (bevilget i 2000)

Kapacitetsopbygning

- Opbygning af miljøforvaltningskapacitet i miljøforvaltningsdepartementet
- Rehabilitering og udvikling af Malawis nationale naturressourcetræningscenter

Malawi – profil i tal

Areal:	118.000 km ²
Befolkning (1999):	10,8 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,6%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,1%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	42/42 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	227 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	210 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	0,8%
Befolkning i byerne (1999):	23,6%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	5,0%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,1 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	35,1%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	1,6%

- **Finansiell støtte til offentlige og private fonde for decentrale miljøprojekter (bevilget i 2000)**

Perspektiver

Den første fase af det danske miljøstøtteprogram på det nationale niveau forventes at resultere i, at der udarbejdes retningslinjer og informationssystemer for lokale miljøstatusrapporter. Desuden medvirker Danida i forberedelsen af den årlige nationale miljøstatusrapport til forelæggelse i parlamentet.

På distriktsniveau vil støtten medføre rekruttering af miljøafdelingsledere i hvert distrikt, udarbejdelse af basisstudier og miljøstatusprofiler samt distrikthandlingsplaner, støtte til konkrete mikro-projekter i lokalsamfund, identi-

kation af akutte miljøproblemer, etablering af lokale overvågningssystemer, og integration af de miljømæssige aspekter i distriktsplanlægningen.

I anden fase, der starter i oktober 2001, vil der i højere grad blive lagt vægt på en mere programmatisk tilgang og teknisk assistance til de lokalråd, der vil have ansvaret for forvaltningen af miljøet.

Malawis decentraliseringsreform er ved at tage fart med valg af lokalrådsrepræsentanter i november 2000, og programmet vedrørende miljøforvaltning vil derfor med styrke kunne støtte opbygningen af både den politiske bevidsthed og administrative kapacitet i det lokale samfund.

Miljøfokus på Chilwa-søen

Fiskerlejet Chinguma ligger på grænsen mellem Mozambique og Malawi. Her samles hundredvis af unge mænd hvert år for at høste udbyttet fra en af Afrikas mest fiskerige søer, Chilwasøen.

Overalt ligger der fisk til tørre, og i de stråttækte hytter er der tændt op i rygeovnen. Fiskesæsonen er godt i gang. At der overhovedet er fisk i søen skyldes en indsats fra de lokale fiskere, som har organiseret sig i komiteer, der regulerer fiskeriet i samarbejde med Fiskeridepartementet. Omkring Chilwasøen er der 42 sådanne lokalgrupper, og i år 2000 er der blevet skabt en fælles paraplyorganisation (Fishery Management Association) med folkelig deltagelse.

Alt fiskeri på Chilwasøen foregår med meget enkle redskaber. Der er ikke én motoriseret fiskerbåd på søen. Mange fiskere bor på flydende platforme midt ude i sumpen og kommer kun til handelspladsen en gang hver tredje uge. Cirka 6000 mennesker er direkte involveret i fiskeriet, og det skønnes, at over 60.000 mennesker på den ene eller anden måde er afhængig af søens ressourcer.

Stork til aftensmad

Lokalbefolkningen udnytter det rige vådområde på mange måder. En stor del af den ris, der produceres i Malawi, dyrkes i Chilwas opland, og i de fugtige enge vokser mange forskellige slags grøntsager. Søens vidtstrakte sivskove leverer desuden byggematerialer til de lerklinede hytter.

Som ved ethvert andet vådområde er der også her en lang række vandfugle. Mange af fuglene er trækfugle fra Vestafrika og Europa, og på trods af de eksisterende love foregår jagten på dem uden nogen form for regulering. Vores velkendte stork ender f.eks. i kødgryderne omkring bålet i Chinguma som et kærkomment supplement til den ensidige kost af fisk.

Uden regulering trues området miljøbalance. Søens vandstand risikerer at falde, fordi der pumpes meget vand op til drikkevand og til overrisling af risområder. Fældning af træer til røgning af fisk og rydning af skov for at gøre plads til flere landbrug forøger jorderosionen, reducerer vand-

Mozambique

Mozambique er et af verdens absolut fattigste lande, og i dag lever omkring 70% af befolkningen under fattigdomsgrænsen. Landets udvikling i de senere år har været præget af årtiers kolonistyre, af en lang og voldsom borgerkrig og senest af de voldsomme oversvømmelser i 2000.

Fattigdom er årsagen til landets væsentligste miljøproblem, som er overudnyttelse af landets naturressourcer. Hertil kommer begyndende forurening fra industri, minedrift og energiforsyning, de hastigt voksende byer samt forurening fra landbrug og skovdrift. Sammenlignet med andre lande i regionen må miljøs-

tilstrømningen til søen og tilmudrer søvandet. Samtidig udgør udvaskning af kemikalier fra risdyrkingen ved søen en stigende trussel.

Miljøprofiler

I 1997 underskrev Malawi Ramsar-konventionen, der har til formål at beskytte vådzoneområder af international betydning ved at sikre en bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne i områderne. Vådområdet omkring Lake Chilwa blev udpeget som Malawis første Ramsar-område, og Malawi forpligtigede sig til at udarbejde en miljøtilstandsrapport og en naturforvaltningsplan for området. I den forbindelse anmodede Malawi om assistance fra Danida, og i 1998 blev "Lake Chilwa Wetland Project" en realitet.

Tre miljømedarbejdere blev ansat i de tre distriktskommuner omkring søen. Samtidig med miljøtilstandsrapporten for hele søen blev der udarbejdet miljøprofiler for hver kommune. I år 2001 vil disse blive fulgt op af forvaltningsplaner for både søen og de tre distriktskommuner. Arbejdet er forankret i de nyetablerede kommunalbestyrelser og tæt knyttet til den igangværende decentralisering af beslutningsprocesserne, der foregår i Malawi i disse år.

Der er desuden oprettet en miljøfond, der finansierer en lang række forskellige, miljøforbedrende aktiviteter, som f.eks. plantning af beskyttelsesbælter omkring floder og våd/skovområder med specielt udsatte fugle og dyr. Andre mål er at pege på alternative beskæftigelsesmuligheder i de landsbyer, som p.t. indsamler beskyttede fugle og fugleæg, at indføre nye træsorter og frugttræer, at forbedre drænsystemerne så oversvømmelser undgås, at reducere forbruget af kemikalier i risdyrkingen og indføre biologisk let nedbrydelige kemikalier, samt at udbrede viden om energieffektive komfurer, der kan begrænse behovet for træfældning.

Første fase af Lake Chilwa Wetland projektet afsluttes i september 2001. I anden fase vil det i udstrakt grad være distriktskommunerne, der iværksætter naturforvaltningsplanerne i samarbejde med lokale brugergrupper.

tuationen i Mozambique dog anses for at være mindre kritisk, fordi landet stadig er mindre industrielt udviklet.

I de kommende år vil der være behov for at give miljøindsatsen i Mozambique høj prioritering bl.a. på grund af en række store investeringsprojekter, en stærkt stigende turisme i kystområderne og de hurtigt voksende byer.

I 1996 blev Mozambiques hovedprioriteringer på miljøområdet lagt fast i et nationalt miljøprogram med fokus på kystzoneforvaltning, forvaltning af naturressourcer samt bymiljøforvaltning. I 1998 fik Mozambique sin første miljølov, som bl.a. forudsætter, at der skal nedsættes et nationalt råd for bæredygtig udvikling under ledelse af premierministeren.

Til trods for de lovgivningsmæssige resultater, der er nået på miljøområdet i Mozambique, kniber det med at føre de gode intentioner ud i livet. Det skyldes bl.a., at Mozambiques miljøministerium

endnu har begrænsede finansielle og menneskelige ressourcer til rådighed, og at det nationale råd for bæredygtig udvikling endnu ikke er etableret. Interessekonflikterne på miljøområdet er udprægede, og de forstærkes af det stigende befolkningspres og den hastige udvikling af industrien. I 2000 gennemgik miljøministeriet en større omorganisering, der skulle gøre det mere handlekraftigt, hvilket forhåbentlig vil føre til en bedre koordinering af miljøpolitikken i Mozambique.

Danmark søger at hjælpe miljøministeriet gennem kapacitetsopbygning og støtte til ministeriets funktion som koordinator på miljøområdet. De konkrete danske indsatser omfatter i overensstemmelse med de mozambiquiske prioriteter tre områder:

- Kystzoneforvaltning
- Bymiljøforvaltning
- Industriforvaltning

Der arbejdes nu på at binde de danske projektaktiviteter sammen i et miljøstøtteprogram. Et programdokument, der beskriver de overordnede rammer for Danmarks miljøindsats i Mozambique har været forberedt i 2000 og forventes færdigt i 2001.

Det skete i 2000

Kystzoneforvaltning

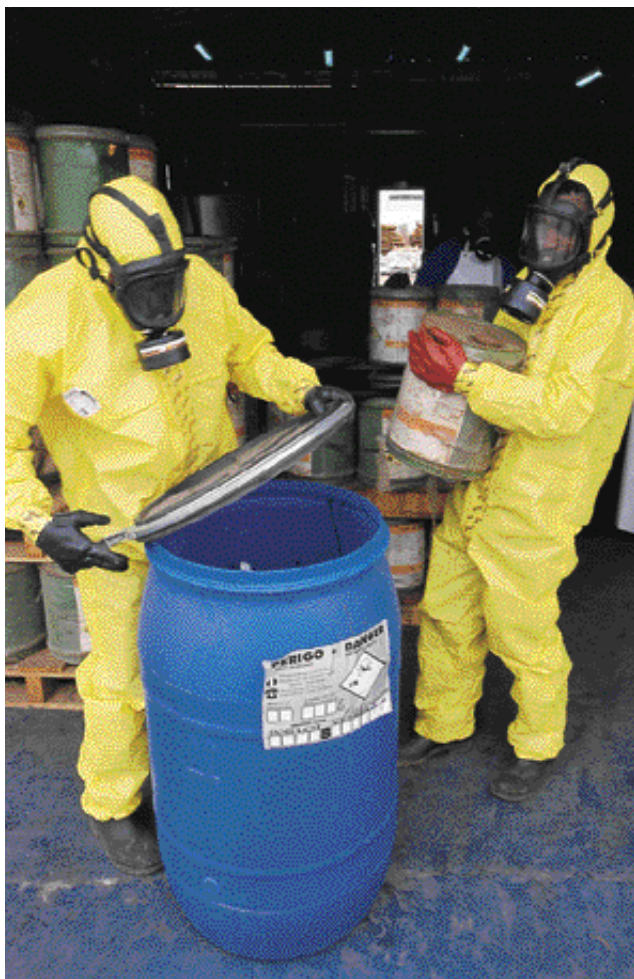
Danmark har siden 1997 støttet et projekt vedr. fremme af bæredygtig forvaltning af naturressourcerne langs Mozambiques 2700 km lange kyststrækning. I 2000 blev anden fase sat i gang for bl.a. at styrke kapaciteten til at formulere og gennemføre integreret kystzoneforvaltning i Mozambique, etablere modeller for kystzoneforvaltning i samarbejde med lokalsamfundene i udvalgte distrikter i provinserne Gaza og Inhambane samt definere konserveringsprogrammer for bevarelse af den biologiske mangfoldighed i kystområder.

Aktiviteter på kystzoneområdet omfatter tillige støtte til naturressourceforvaltning i to distrikter ved Niassa søens bred. Dette projekt blev godkendt i december 2000 og vil derfor først blive påbegyndt i 2001. Projektet vil blive gennemført i tæt samarbejde med et tilsvarende projekt på den malawianske del af Niassa søen, ligesom mulighederne for et samarbejde med den tredje søkyststat, Tanzania, undersøges.

Endelig godkendtes i 2000 et projekt, hvor en regional organisation skal stå for en række kurser, der skal øge deltagernes kapacitet til at forberede og gennemføre projekter inden for kystzoneforvaltning, samt videregående kurser vedrørende udarbejdelse af miljøkonsekvensanalyser.

Bymiljø

Siden 1998 har Danmark støttet et projekt, der skal afhjælpe bymiljøproble-

Mozambique – profil i tal

Areal:	802.000 km ²
Befolkning (1999):	17,0 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,2%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,6%
Gennemsnitslevvealder (1999) M/K:	44/47 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	203 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	210 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	3,5%
Befolkning i byerne (1999):	38,9%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	0,3%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,1 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	21,5%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,7%

mer i to byer i Zambezia-provinsen, provinshovedstaden Quelimane og Mocuba. Formålet er bl.a. at styrke miljøforvaltningskapaciteten hos de kommunale myndigheder og lokale NGO'er samt at gennemføre konkrete miljøaktiviteter. På grundlag af erfaringerne fra de første års indsats forberedte man i 2000 en udvidelse af projektet til i alt fem byer.

Bortskaffelse af pesticider

Siden 1996 har Danmark støttet et projekt med det formål at opbygge kapacitet til indsamling og bortskaffelse af forældede pesticider i overensstemmelse med Basel og Bamako konventionerne. Projektet omfatter 900 tons forældede pesticider, som blev identificeret og indsamlet under projektets første fase. Bortskaffelsen skulle efter de oprindelige planer ske ved afbrænding under ul-

trahøje temperaturer i en eksisterende cementovn, men på grund af omfattende debat om bortskaffelsesmetoden besluttede Mozambiques regering i 2000 at sende pesticiderne til afbrænding i Europa.

Industriforurening

Et projekt med det overordnede formål at reducere og forebygge industriforurening i Mozambique blev sat i gang i løbet af år 2000. Projektet har til formål at opbygge kapacitet i miljøministeriet til at vurdere og håndtere miljømæssige aspekter i forbindelse med såkaldte mega-industriprojekter samt at udarbejde et program vedrørende håndtering af farligt affald og industriaffald. Endelig skal etableringen af en særlig losseplads for farligt affald og industriaffald i Maputo-området forberedes.

Namibia

Med en gennemsnitlig befolknings-tæthed på under 2 pr. kvadratkilometer er Namibia et af verdens tyndest befolkede lande, og med 50% af befolkningen koncentreret på kun 5% af arealet, ligger hovedparten af landet øde hen. Næsten halvdelen af landet består af ørken eller halvørken, og det meste af den anden halvdel egner sig kun til græsning for køer, geder og andet kvæg.

Der er næppe noget andet land i verden, der er så dårligt stillet, når det gælder nedbør og vandforsyning. Kun i de to grænsefloder (Orange mod syd og Kunene mod nord) er der vand hele året, og disse fysiske rammer giver Namibia nogle helt specielle miljømæssige udfordringer at takle.

Landets vigtigste indtægtskilde er minedrift (uran og diamanter bl.a.) og fiskeri, men turismen er i fremdrift. Pengene fra minedriften og fiskeriet sikrer landet en relativt høj gennemsnitsindkomst, men velstanden er meget ulige fordelt, og den udbredte fattigdom giver sammen med den sårbare natur store miljøproblemer i form af afskovning, overgræsning og jorderosion.

Miljø med i planlægningen

Namibias miljølovgivning efter uafhængigheden i 1990 var stort set forældet og ukomplet. Det er der nu ved at blive rettet op på, idet de nødvendige politiske værktøjer er ved at være på plads, ligesom den generelle bevidsthed omkring bæredygtig udvikling er kraftigt stigende. Endnu kniber det dog med at få ført intentionerne ud i livet, men et nyt skridt i retning af en sammenhængende og bevidst miljøpolitik blev taget i år 2000, hvor Danced støttede indarbejdelsen af bæredygtige miljøstrategier i den anden fem-årige nationale udviklingsplan, som skal vedtages i 2001.

Danced har været til stede i Namibia

siden 1995, og i begyndelsen koncentrerede man indsatsen på to områder: kystzoner og skove. I 1999 blev det besluttet at forlænge miljøbistanden til Namibia, og samtidig blev indsatsområderne udvidet, så de omfatter de samme temaer som i Sydafrika, dvs.:

- Naturressourceforvaltning (inkl. biodiversitet, skov og træressourcer)
- Kystzoneforvaltning
- Bæredygtig miljøforvaltning af byer og industri
- Bæredygtig energiudnyttelse og vedvarende energi

Budgettet vil være på ca. 15 mio. kr. årligt i år 2000, 2001 og 2002.

Bæredygtig energi

I november 2000 besøgte en energimission landet for at undersøge mulighederne for at iværksætte miljøprojekter på energiområdet. Man fandt, at der inden for områderne bæredygtig energi og effektiv energiudnyttelse både er store muligheder for forbedringer og en tydelig interesse fra de namibiske myndigheders side i at samarbejde med Danced. På den baggrund anbefales det

Namibia – profil i tal

Areal:	823.300 km ²
Befolkning (1999):	1,7 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,3%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,0%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	54/55 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	108 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	1.940 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	0,8%
Befolkning i byerne (1999):	30,49%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	0,5%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	ikke oplyst
Skovareal i % af samlet areal (1995):	15,1%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,3%

Modstridende behov ved kysten

Fiskere, mineejere, turister, erhvervsfolk og lokalbefolkningen på en bestemt kyststrækning har sjældent de samme interesser, ønsker og behov til, hvordan området skal forvaltes og hvordan man skal udnytte ressourcerne nu og i fremtiden.

Samtidig er kystzonerne også administrativt og lovgivningsmæssigt svære at håndtere, fordi mange forskellige love og myndigheder er involveret. Hvor går grænsen for fiskeriministeriets kompetence f.eks.?

Læg hertil, at naturen i Namibia er yderst følsom over for menneskelig påvirkning, og at den administrative kapacitet hos myndighederne ofte er begrænset i forhold til ambitioner og problemer, og at de økonomiske rammer er stramme. Så er det ikke svært at se, at der et oplagt behov for at udnytte ressourcerne – både naturens og de menneskelige – bedst muligt, at der anlægges et helhedssyn på området og at der skabes nogle organer og formelle strukturer, hvor de forskellige interesser kan komme til orde og afvejes i forhold til hinanden.

Det var baggrunden for, at Danced har støttet et såkaldt Integreret Kystzone Forvaltnings Projekt (ICZM i engelsk forkortelse) i Erongo-provinsen i Namibia.

Turister slider

Området her er det eneste, der er åben for offentligheden, idet resten af Namibias langstrakte kyst administreres af enten militæret eller private mineselskaber. Derfor er der et voksende pres på området fra lystfiskere og ikke mindst den stigende strøm af turister, der bl.a. slider klitterne ned ved en omfattende off-road-kørsel. Dette truer også vigtige naturbeskyttelsesarealer. Midt i området ligger Walvis Bay med en stor dybvandshavn og en omfattende fiskeindustri.

ICZM-projektet har ikke mindst gået ud på at afdække de forskellige, ofte modsatrettede, interesser, de enkelte aktører har til områdets udnyttelse, at tilvejebringe de mange forskellige data, der er nødvendige for at kunne lave en samlet planlægning af området, og at skabe forståelse – både lokalt og i ministerierne – for, at alle parter må se på området ud fra et helhedssyn.

Den lokale forankring er en vigtig forudsætning for, at alle parter vil acceptere og respektere de begrænsninger, der lægges på området. Projektet har også haft til formål at forbedre kommunikationen og koordineringen mellem forskellige sektorer og myndigheder, gennemgå lovgivningen i tilknytning til området for at finde modstridende regler og/eller huller, at øge bevidstheden i lokalbefolkningen om en bæredygtig udnyttelse af området og at se på mulighederne for at skabe bæredygtige indtægtskilder.

Forbedrede både miljøet og indtjeningen

Et af problemerne i området er den store forurening fra fiskeindustrien og det store vandforbrug i både fiskeindustri og minedrift, som er en ekstra belastning for regionen på grund af den generelle, store mangel på vand.

Nogle af disse problemer var emnet for et sideløbende projekt om renere teknologi i fiskeindustrien i Walvis Bay. Her viste en afsluttende evaluering, at 3 firmaer havde sparet 30% af ferskvandsforbruget, at de udledte mellem 20 og 50% mindre spildevand og at de samtidig havde forøget deres udbytte med op til 3%. Resultatet blev meddelt de øvrige 16 fabrikker i området, og 10 af dem har vist interesse i at få udarbejdet lignende planer. Arbejdet med at planlægge disse tiltag og et større Agenda 21-projekt i Walvis Bay foregik i 2000, og projekterne forventes sat i gang i 2001.

at iværksætte energiprojekter på fire områder:

- Opbygning af kapacitet i ministerier og hos andre samarbejdsparter
- Støtte til et trænings- og forskningscenter
- Opførelse af et demonstrationsprojekt med sol-vandvarme
- Fremme af bæredygtig energi i bygninger

Træplantning

I år 2000 blev det ligeledes besluttet at forlænge to grønne skovprojekter frem til slutningen af år 2001 for at sikre den lokale forankring og ejerskab til projekterne, så de kan køre videre, når den danske støtte stopper. Projekterne går

ud på dels sammen med lokalbefolkningen at udvikle modeller til, hvordan man kan administrere fælles savanne- og skovområder bæredygtigt og at fremme træplantning, dels et holdningsbearbejdende projekt målrettet skolerne, hvor eleverne lærer om miljø og at plante vejrbestandige træer. De to projekter gennemføres begge i Okavango-området i det nordlige Namibia, som er det tættest befolkede område i landet og udsat for en kraftig nedslidning af naturen.

Skovprojekterne skal også føre til udarbejdelsen af en national skovstrategi og lovgivning på området. Denne del er dog blevet forsinket på grund af administrative forhold.

Sydafrika

Sydafrika rummer alle verdens komplekse miljøproblemer samlet i ét land. Arven fra apartheid-tiden, hvor landet var skarpt raceopdelt mellem hvide, sorte og farvede, og hvor de 13% hvide sad på al magt og alle rigdomme, mærkes stadig overalt. I den ene ende en meget rig, hvid overklasse, der har været vant til at betragte ressourcerne og mulighederne som grænseløse, og i den anden ende de mange mio. sorte, der lever i de trøstesløse slumbyer med dårlige boliger, manglende adgang til rent vand og kloakering og bjerge af af-

fald, eller ude på landet, hvor jorden ofte er udpint, markerne overgræsset og skoven fældet for at skaffe brænde.

Siden 1994, hvor der blev indført flertalsstyre med Nelson Mandela som præsident, har den nye, sydafrikanske regering arbejdet målrettet på at udjævne forskellene og give den fattige befolkning bedre livsbetingelser. Men selv om landet er Afrikas rigeste, står de økonomiske muligheder sjældent mål med ambitionerne.

Danmark størst

Danced har været i Sydafrika siden 1995 og er i dag den største, udenlandske miljødonor i landet. Den samlede

miljøbistand fra 1995 til 2002 er på 540 mio.kr., hvoraf omkring 85 mio. kr. blev brugt i år 2000.

Landeprogrammet har fire hovedområder:

- Miljøforvaltning i byområder
- Forureningsbekæmpelse og affaldshåndtering
- Vedvarende energi og bæredygtig energiudnyttelse
- Bæredygtig udnyttelse og forvaltning af naturressourcerne

Danced har støttet opbygningen af en samlet miljølovgivning i Sydafrika og hjulpet med at få integreret miljøaspektet i forbindelse med en række store reformer, f.eks. omkring vandforsyning og jordfordeling. En stor del af den danske støtte er givet til sydafrikanske NGO'er, der historisk har været særdeles slagkraftige.

Miljøforvaltning i byområder

Mere end 50% af Sydafrikas befolkning bor i byområder, og flugten fra de fattige landområder til byen, hvor det meste af den økonomiske vækst også finder sted, er på 5% årligt. Der er derfor både brug for at rette op på fortidens synder, og på at forebygge skaderne ved yderligere vækst.

Sydafrikanske byer er derfor ofte ved at kvæles i overbefolkning og indbyggernes eget affald, og mange industriområder ligger ofte klos op ad de sorte boligområder, hvor hovedparten af befolkningen bor.

På papiret er der mange flotte visioner om, hvordan byområderne skal indrettes og opgraderes, men i praksis har Sydafrika ikke nogen samlet politik for miljøforvaltning i byerne. Det har gjort det svært at gennemføre Danceds ambition om at påvirke hele området fra de øverste politiske cirkler til praktiske projekter. Støtten til miljøforvaltning i byområder er derfor koncentreret om

Sydafrika – profil i tal

Areal:	1.200.000 km ²
Befolkning (1999):	42 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	1,7%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,3%
Gennemsnitslevaalder (1999) M/K:	61/66 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	76 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	3.310 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	-0,1%
Befolkning i byerne (1999):	51,7%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	26,6%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	7,3 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	7%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,2%

En helt ny måde at lære på

Tag et engangskamera med rundt i dit eget nabolag og tag billeder af de miljøproblemer, du synes, der er. Brug så billederne som udgangspunkt for undervisningen i skolen om miljø og miljøproblemer, hvordan problemerne opstår og hvad der kan gøres, for at løse dem og forhindre nye problemer i at opstå.

I Sydafrika er det en revolution i klasseværelset at gøre den slags. Ikke kun for eleverne, der i årtier har været vant til – groft sagt – 120 elever pr. klasse, et par på hovedet hvis der var uro samt masser af disciplin og kedelig udenadslæren. Det er også en revolution i forhold til forældrene og deres forventninger til skole og i forhold til lærerne, der pludselig skal til at undervise på en helt ny måde.

Ikke desto mindre er det en sådan revolution, det sydafrikanske undervisningsministerium ønsker at gennemføre i samarbejde med den danske NGO Ibis og med Danced som økonomisk sponsor af projektet, der i de kommende tre år vil løbe op i godt og vel 30 mio. kr. og dermed være det største danske enkeltprojekt på miljøområdet i Det sydlige Afrika.

Baggrunden er et Danced-sponseret pilotprojekt, der i 2000 blev afsluttet i de to provinser Gauteng og Mpumalanga, og som det sydafrikanske undervisningsministerium har betegnet som det mest succesrige eksempel på, hvordan man kan gennemføre de meget store ændringer af hele uddannelsessystemet, som den nye post-apartheidregering satser på.

Ambitionerne fejler kort sagt ikke noget i den reform, undervisningsministeriet lancerede i 1997. Den havde titlen "curriculum 2005" som en hentydning til, at hele reformen skulle være gennemført i år 2005. Det bliver det ikke – for de økonomiske ressourcer står ikke mål med ambitionerne, og det tager under alle omstændigheder tid at udarbejde nye undervisningsmaterialer og uddanne lærerne.

En af de største forhindringer, der skal overvindes på vejen til succes, er at give lærerne så meget selvtillid og tiltro til tankerne bag projektet, at de tør kaste sig ud på det dybe vand og begynder at undervise på en helt ny måde. Mange af lærerne har meget lidt – eller slet ingen – formel uddannelse, de har måske været vant til at undervise på en bestemt måde i 10 eller 20 år, og de er ikke vant til at arbejde i grupper, få supervision fra andre lærere eller at "slippe eleverne løs".

Men det kan lade sig gøre. Det viser de vellykkede erfaringer fra Gauteng- og Mpumalanga-provinserne, som Ibis nu skal hjælpe med at overføre til resten af landet. Det skal ske ved at stå for uddannelsen af de centrale ressource-personer, som skal videreuddanne de mange lærere rundt om på landets skoler.

Der er to ben i det danske miljøundervisningsprojekt: dels det pædagogiske, dels hele opfattelsen af, hvad miljø og miljøproblemer er. Der har altid været meget miljø- og naturundervisning i de sydafrikanske skoler, men næsten udelukkende koncentreret omkring det bevarende, naturparker og "save the Rhino". Den side skal selvfølgelig stadig være der, men miljø og mennesker skal ses i en helhed, hvor der ikke bare lægges vægt på at lære om de menneskeskabte miljøproblemer men også at give eleverne redskaber til at finde ud af, hvordan de kan ændre på forholdene.

Og så skal det være sjovt og spændende at lære. F.eks. ved at opbygge en bydel i miniatureformat ved hjælp af pap, papir, ler, konservesdåser og meget andet og så sætte fokus på et emne som f.eks. "transportmidler": hvad bruges transportmidler til, hvilke typer er der, hvor meget brændstof bruger de, hvad betyder det, at der er en stor benzinstation på hjørnet, eller at der er langt til en offentlig bus og så videre.

For nu at nævne et andet undervisningsforløb, der med succes er blevet udviklet og benyttet i forbindelse med det nye projekt.

projekter med lokale myndigheder og NGO'er, der arbejder med miljøproblemer i de sorte townships.

I byen Midrand mellem Johannesburg og Pretoria støtter Danced f.eks. en "Grøn By Vision", ligesom man giver penge til et samarbejde mellem Organisation for Vedvarende Energi og en sydafrikansk NGO (SEED), der skal integrere bæredygtige energiløsninger i lavindkomstbebyggelser både i byerne og på landet.

Forureningsbekæmpelse og affaldshåndtering

Dette hovedtema handler om både industriens forurening og husholdningsaffald. Danced har spillet en hovedrolle i at hjælpe Sydafrika med at skrive en national affaldsstrategi med bidrag fra alle de parter, der skal arbejde med den. Siden har Danceds konsulenter hjulpet embedsmænd med at føre strategien ud i livet og arbejdet med demonstrationsprojekter i både fabrikker og town-

ships. Men som i mange andre hjørner af Sydafrika er der langt fra penge til at føre alle visionerne ud i livet.

I år 2000 startede to nye projekter, der skal sikre bedre teknologi i henholdsvis tekstilsektoren og metalindustrien, nærmere bestemt galvanisering.

Omkring 500 små og mellemstore virksomheder arbejder med galvanisering, og næsten alle skaber miljøproblemer med udledning af tungmetaller i spildevand, luftforurening og store mængder fast affald, herunder farlige kemikalier.

I tekstilsektoren arbejder Danced projektet med en livscyklus-forståelse, hvor man går ind i alle led af produktionen fra bomuldsfrø til færdig T-shirt – dog med hovedvægten på bomuldsdyrkingen og vådbehandling med kemikalier af de færdige tekstiler – og analyserer mulighederne for at anvende mere bæredygtige metoder, der samtidig er økonomisk rentable.

Begge steder er der store muligheder

for at indføre renere teknologi, og der lægges vægt på både at lave demonstrationsprojekter, skabe netværk og opbygge kapacitet i branchen til at håndtere problemerne fremover.

I år 2000 udarbejdede man et forprojekt vedrørende håndtering af hospitalsaffald som forberedelse til, at man i år 2001 skal udmønte en sammenhængende, overordnet strategi for håndtering af affald i hele Sydafrika. Strategien omfatter 3 elementer: hospitalsaffald, indsamling og bearbejdning af affaldsdata samt genanvendelse.

Vedvarende energi og bæredygtig energiudnyttelse

Sydafrikas kolossale kulminer med lavtlønnet arbejdskraft sikrer landet nogle af verdens laveste elpriser. Og et politisk ønske om at gøre transport over de lange afstande billig har i mange år holdt brændstofpriserne nede. De

lave priser har været med til at gøre Sydafrika til et af de ti mest energifrådsende lande i verden, målt som energiforbruget i forhold til samfundskonomiens størrelse.

Billig olie og el har indtil for nylig ikke gjort det særligt interessant at eksperimentere med alternativ energi, selv om Sydafrika bl.a. er begavet med mange solskinstimer. Tilhængerne af alternativ energi har desuden det problem, at det nationale elselskab ESKOM hidtil har haft monopol og har været mere interesseret i at udvikle en ny type atomreaktor end eksperimentere med alternativ energi.

Danced har siden 1995 forsøgt at fremme forståelsen for, at det er vigtigt at udbygge den vedvarende energi bl.a. for at mindske CO₂-udledningen – på det praktiske plan bl.a. med støtte til et projekt, der skal føre til opførelsen af landets første vindmøller, Darling

Windfarm. Projektet fik i juni 2000 status som nationalt demonstrationsprojekt, men det befinder sig endnu kun i en forberedende fase, bl.a. fordi en række tekniske forhold skal afklares.

Danced støtter desuden en række NGO'er, der lobbyer for vedvarende energi. I år 2000 igangsatte man således et projekt, der skal undersøge, hvilke barrierer, der er for uafhængige energiproducenter som arbejder med vindkraft, sol og biomasse. Anden støtte går til energibesparelse, først og fremmest i de fattige boligområder i township'ene.

Bæredygtig udnyttelse og forvaltning af naturressourcer

Sydafrika har meget store naturressourcer og er et af de lande i verden, der har den største biologiske mangfoldighed. Men naturen er under voldsomt pres på grund af de store forandringer i landet og den udbredte fattigdom. Danced har

bl.a. hjulpet Sydafrika med at få ført CITES-konventionens forbud mod handel med truede dyrearter ud i livet – både i forbindelse med lovændringer, kapacitetsopbygning og konkrete projekter, der bl.a. skal forbedre kontrollen med handel med truede dyrearter.

Danced har støttet arbejdet med at udarbejde et sæt nye skovlove, ligesom man støtter forskellige projekter, der baserer sig på at opbygge et samarbejde med lokalbefolkningen omkring bevarelse af den lokale natur frem for – som det mange steder har været traditionen – at betragte mennesker som naturbevarelsens fjender.

I år 2000 indledte Danmarks Naturfredningsforening et Danced-støttet samarbejde med den sydafrikanske NGO GEM (The Group for Environmental Monitoring), der sammen bl.a. skal skabe et uddannelsesprogram om lokale Agenda21-aktiviteter og opbygge

kapacitet i GEM.

Endelig har Danced støttet arbejdet med at beskytte vandforsyningen og begrænse forureningen fra spildevand i township'ene, både som en overordnet strategi og ved praktiske projekter i alle landets provinser. Desuden er Danced involveret i tre af i alt 17 nye "Water Management Authorities", der får ansvaret for at pleje og fordele vandforsyningerne i hver sin del af Sydafrika.

Miljøundervisning

Miljøundervisning er det største enkeltprojekt i det sydlige Afrika, og i år 2000 afsluttede Danced første fase, der under overskriften Learning for Sustainability løb af stablen i de to provinser Gauteng og Mpumalanga (se beskrivelsen i "En helt ny måde at lære på" side 80). I år

2000 blev lignende projekter designet for Lesotho og Namibia, og et regionalt projekt til koordinering og spredning af erfaringerne fra de nationale projekter kom på tegnebrættet med henblik på at blive ført ud i livet i 2001.

Universitetssamarbejde

Også når det gælder miljøuddannelserne i det sydlige Afrika var der gang i de grænseoverskridende aktiviteter i 2000. Et universitetssamarbejde mellem en gruppe universiteter i Danmark og en tilsvarende i Sydafrika og Botswana kom på skinner med henblik på at samarbejde om at udvikle læseplaner og – i løbet af 2001 – at udveksle studerende og lærere.

Swaziland og Lesotho

Både Lesotho og Swaziland er fattige udviklingslande, der er helt økonomisk afhængige af Sydafrika, som de geografisk er omkranset af. Tusindvis af landenes indbyggere søger arbejde i Sydafrika. Begge lande er landbrugslande – i Lesotho til trods for at kun et minimum af jorden i det bjergrige land kan dyrkes.

Fattigdommen og manglen på overordnet forvaltning af landområderne har gennem årene ført til overgræsning, udpint landbrugsjord og jorderosion og – især i Swaziland – til problemer med en omfattende skovrydning. Tilflytningen til byerne er stor og har givet problemer bl.a. omkring energiforsyning og affald. Hertil kommer problemer med vandforsyning, spildevand og industriforurening i øvrigt.

Samtidig er miljøområdet præget af mangel på uddannede ansatte, mangel på passende teknologi, mangel på koordinering mellem de relevante myndigheder på miljøområdet og en utilstrækkelig lovgivning. Dette gælder i begge lande, om end situationen er værst i Lesotho.

Miljøsamarbejdet

I 1997 indgik Danced aftaler om miljøbistand til Lesotho og Swaziland med programmer, der udpeger de samme tre indsatsområder for bistanden:

- Affaldsproblemer i byerne
- Bæredygtig energi
- Bæredygtig udnyttelse af landområderne

Lesotho

I Lesotho lå arbejdet under programmet stille i det meste af 1998 på grund af voldsomme politiske uroligheder, men efter den vanskelige start blev samarbejdet genoptaget i 1999.

Lesotho – profil i tal

Areal:	30.350 km ²
Befolkning (1999):	2,1 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,3%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,5%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	54/57 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	144 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	570 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	2,3%
Befolkning i byerne (1999):	27,2%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	1,0%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	ikke oplyst
Skovareal i % af samlet areal (1995):	0%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,0%

I år 2000 fortsatte Danced i Lesotho støtten til de to igangværende projekter om henholdsvis generel styrkelse af kapaciteten på miljøområdet i den offentlige administration og kapacitetsopbygning på energiområdet i forbindelse

med gennemførelsen af en overordnet energiplan for Lesotho.

Herudover blev der underskrevet en regeringsaftale om et nyt projekt vedrørende miljøundervisning i Lesothos grundskole. Endelig fortsatte forberedelsen af et projekt om støtte til udvikling af en national affaldsstrategi samt en plan for at etablere et affaldsindsamlingsystem for hovedstaden Maseru. I tilknytning hertil nedlægges Maserus nuværende losseplads, området, hvor den har ligget, genoprettes og der etableres en ny losseplads på miljømæssigt betryggende vis. Etableringen af den nye losseplads ønskes finansieret af Lesotho selv.

Swaziland – profil i tal

Areal:	17.300 km ²
Befolkning (1999):	1,0 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,9%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,6%
Gennemsnitslevealder (1999) M/K:	46/47 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	113 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	1.400 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	-0,1%
Befolkning i byerne (1999):	26,1%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	14,7%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,4 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	8,5%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	ikke oplyst

Swaziland

For så vidt angår Swaziland fortsatte Danced i 2000 støtten til de tre igangværende projekter i forbindelse med henholdsvis skove og skovforvaltning, bæredygtig energi samt indsamling og håndtering af fast affald.

Tanzania

Tanzania er et af verdens fattigste lande. De senere års økonomiske udvikling har imidlertid vist en stabil, opadgående kurs, og væksten i BNP har siden 1995 været højere end befolkningstilvæksten. Den økonomiske vækst forventes at stige fra 4,7% i 1999 til 5,5% i 2001. Den store udfordring er nu at formulere og gennemføre en økonomisk politik, der kan sikre højere vækstrater og reducere fattigdommen. Regeringen fortsætter i forståelse med IMF, Verdensbanken og andre donorer strukturtilpasningen i retning mod markedsøkonomi. Der er tale om en gennemgribende reformproces, som regeringen i stadig stigende grad har taget ejer- og lederskab af i et partnerskab med donorerne.

Tanzania – profil i tal

Areal:	945.000 km ²
Befolkning (1999):	33 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,9%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,3%
Gennemsnitslevealder (1999) M/K:	46/48 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	152 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	220 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	0,5%
Befolkning i byerne (1999):	31,7%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	1,3%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,1 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	36,8%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	1,0%

Samarbejde om en renere by

Byen Mwanza ved Victoriasøens sydlige bred er med sin halve million indbyggere Tanzanias næststørste by efter Dar-Es Salaam. På grund af den store tilflytning fra land til by vokser Mwanzas indbyggertal med ca. 11% om året, dvs. at byen alene i 2000 voksede med mere end 50.000 nye indbyggere. Det forventes, at byens indbyggertal vil nå 1,5 mio. i 2010.

I Mwanza er der mere end 100 forskellige produktionsvirksomheder af varierende størrelse. De fleste af dem arbejder med fødevarer, som f.eks. fiskefiletfabrikker, vegetabiliske olier (solsikke- og bomuldsfrø), industrielle bagerier, bryggerier og tapperier. Der findes dog også virksomheder, der forarbejder tømmer, bomuld m.m. og andre igen, der producerer dyrefoder, sæbe, plasticvarer, skummadrasser etc. Set i lyset af byens størrelse er industrien dog af begrænset omfang.

Ukontrolleret vækst

Fra midten af firserne skete der en voldsom, stort set ukontrolleret, befolknings-tilvækst i Mwanza. Store befolkningsgrupper bosatte sig i områder, hvor der enten ikke var nogen form for byplanlægning, eller hvor planlægningen var yderst mangelfuld. Disse såkaldte "squatter"-områder fik en voldsom udbredelse, og myndighederne opgav nærmest at kontrollere bosættelserne. Som et resultat af dette bor ca. halvtreds procent af byens befolkning i områder af byen med mangelfuld eller slet ingen infrastruktur. Områderne mangler elektricitet, veje, ordentlige toiletforhold, ordentlige vandforsynings- og kloakeringssystemer og indsamling af affald.

Danida har siden 1998 støttet et projekt, der gennemføres af bystyret i Mwanza, til forbedring af bymiljøet. Hovedtanken bag projektet er, at byens indbyggere skal være med til at planlægge og til dels bestemme, hvilke miljøproblemer projektet skal involvere sig i. En miljøfond med danske midler er med til at finansiere de aktiviteter, bystyret og lokalbefolkningen bliver enige om.

Kvinderne aktive

En evaluering af projektet i 1999 viste, at det er lykkedes at inddrage de lokale, og ikke mindst kvinderne, i miljøplanlægningen. Aktiviteter som f.eks. miljøinformationskampagner og udbygning af vandforsyningssystemer er gennemført med succes. Konklusionen var imidlertid også, at det kun i begrænset omfang er lykkedes at inddrage den lokale industri i projektet, og få den til at overholde byens miljøbestemmelser. Derfor vil projektet i fremtiden bestræbe sig særligt på at inddrage byens industri i et samarbejde om renere teknologi.

Interessen for at samarbejde med den danske vidensbase om renere teknologi er stor, og specielt fiskeindustrien er interesseret – ikke mindst efter at EU atter har åbnet op for fiskeeksporten fra Victoriasøen. Projektet har derfor for nylig indgået et samarbejde med et andet stort projekt (Lake Victoria Environmental Management Project) om renere teknologi i fiskeindustrien. I dette projekt skal Danmark bl.a. bidrage med viden om, hvordan man udskiller fiskeolier fra fiskeindustriens spildevand.

En hastigt voksende befolkning giver et stigende pres på landbrugsjorden og andre naturressourcer, f.eks. træ til brænde. I byerne skaber en ukontrolleret byudvikling problemer med kloakering, vandforsyning og affald. I den tanzaniske miljøhandlingsplan beskrives landets miljøproblemer i følgende seks punkter:

- Nedslidning af dyrkningsgrundlaget
- Mangel på rent drikkevand
- Forurening af miljøet
- Tab af levesteder og biologisk mangfoldighed
- Forringet vandkvalitet såvel i havet som i søer og floder
- Afskovning

Tanzanias miljøpolitik lægger op til prioriteringer:

- Der skal være ligevægt mellem de kortsigtede økonomiske gevinster og kravet om bæredygtighed
- Miljøet skal inddrages i samtlige sektorer, sektorpolitikker, strategier og investeringsbeslutninger
- Der skal udvikles miljøstyringsinstrumenter

Det forventes, at arbejdet med at udmønte miljøpolitikken i praktisk lovgivning vil blive sat i gang, så snart regeringen har truffet beslutning om den fremtidige opbygning af landets miljøadministration, baseret på anbefalingerne i en analyse af miljøområdet fra 1999.

Den danske bistand følger de rammer, der sammen med den tanzanianske regering blev udstukket for det fremtidige samarbejde på miljøområdet, da det samlede danske miljøstøtteprogram for Tanzania blev udarbejdet. Programmet rummer to hovedkomponenter, nemlig miljøindsatser i byområder samt naturressourceforvaltning og beskyttelse af biodiversitet. Miljøbistanden skal desuden omfatte støtte til miljølovgivningen.

Det skete i 2000

Det danske miljøstøtteprogram til Tanzania blev godkendt i 2000. Som en opfølgning vil Danida i den nærmeste fremtid i samarbejde med partnerne i Tanzania udarbejde komponentbeskrivelser for bymiljø- og naturressourceforvaltningsprojekter i landet.

Bymiljø

Med bevillinger til anden fase af bymiljøprojektet i Mwanza og med opstarten af et nyt bymiljøprojekt i Arusha i 2000 omfatter miljøindsatsen i byområder nu tre byer, Mwanza, Iringa og Arusha, mens fire andre, Tanga, Moshi, Morogoro og Dodoma er under forberedelse. For at sikre en bæredygtig miljøforvaltning for

søger byprojekterne at inddrage en bredere offentlighed i udarbejdelsen af miljøhandlingsplaner og i gennemførelsen af miljøforbedrende aktiviteter. Den danske ambassade er endvidere i dialog med regeringen om at få oprettet en central koordinerende enhed for bæredygtige byer i Departementet for Regionsadministration og Lokalregering under Præsidentens kontor. Denne enhed skal styrke erfaringsudviklingen, udvikle fælles træningsprogrammer og koordinere støtte (bl.a. i form af udstyr og teknisk bistand) til det nationale program for bæredygtige byer.

Naturressourcer

På skovområdet er der knyttet en rådgiver for landsbybaseret skovforvaltning til Ministeriet for Naturressourcer og Turisme. Rådgiveren bistår ministeriet med at formulere lovgivningen for deltagorienteret forvaltning af naturres-

sourcer i Miombo skovene. Derudover har Danmark siden 1999 støttet to skovforvaltningsprojekter i Iringa regionen, og i 2000 startede et nyt skovforvaltningsprojekt i Lindi regionen. Endvidere har Dansk Ornitologisk Forening siden 1999 deltaget i et projekt, der støtter Wildlife Conservation Society of Tanzania med kapacitetsopbygning og beskyttelse af skovene i Uluguru-bjergene ved Morogoro.

I 1999 tilsluttede Tanzania sig Ramsar-konventionen om vådområder af international betydning, og Malagarasi-Muyovozi vådområdet i det nordvestlige Tanzania blev samtidig udpeget til at være landets første Ramsarområde. Danmark har siden 1999 støttet et projekt for bæredygtig og integreret forvaltning af dette område, og et andet vådområde projekt omkring Lake Natron i det nordlige Tanzania er nu under forberedelse.

Zambia

Zambia er et af de mindst udviklede lande, og økonomien er sårbar, fordi landet er meget afhængig af verdensmarkedspriserne på kobber. Generelt lever mere end 70% af befolkningen under fattigdomsgrænsen.

Den økonomisk betydningsfulde minedrift af kobber har betydet, at landet har udviklet sig til at blive et af Afrikas mest urbaniserede samfund. Befolkningen bor langs "jernbanelinjen", der går fra Kobberbæltet i nordvest til Lusaka i midten af landet og ned til den sydlige provins. Mange af miljøproblemerne er koncentreret om mineindustriens luft- og vandforurening af Kafue floden, der samtidig forsyner Lusaka med drikkevand. Den store befolknings-tilvækst i byerne betyder, at de offentlige vandværker ikke har kunnet holde trit med udviklingen med deraf følgende vand- og sanitetsproblemer.

Husholdningernes store behov for brændsel har betydet, at skovområder i og omkring byerne er blevet ryddet med efterfølgende jorderosion. Selv om problemerne er alvorlige, er de koncentreret i afgrænsede områder, hvilket betyder, at en målrettet indsats vil kunne have gunstige effekter på miljøet.

Miljøministeriet har det overordnede ansvar for beskyttelse af miljøet, forureningskontrol, vildtkonservering og rationel anvendelse og bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne, men en række andre ministerier – bl.a. turisme, landbrug, energi og vand – varetager specifikke miljøspørgsmål inden for deres resort. Et miljøråd koordinerer initiativer mellem ministerierne, og fungerer som rådgiver for regeringen. Miljørådet indsamler data og overvåger og udarbejder standarder for forureningskontrol. Alle institutionerne har få personale-mæssige og økonomiske ressourcer til rådighed.

Den zambiske regering vedtog i 1985 "the National Conservation Strategy", der som det første dokument definerede miljømålsætningerne for landet. Strategien er revideret i 1994 i den nationale Miljøhandlingsplan, der bygger på princippet om, at enhver borger har ret til at færdes i et rent og sundt miljø.

Zambias nationale miljøhandlingsplan fra 1994 har identificeret følgende fem hovedstrategier for Zambias miljøindsats:

- Klarlægning af ansvarsfordeling mellem Miljøministeriet og Miljøråd, samt mellem disse enheder og andre institutioner, der gennemfører miljøinitiativer
- Udvikling af den institutionelle kapacitet til at forvalte miljøet og styrkelse af lovgivningen
- Styrkelse af traditionelle institutioner og folkelig deltagelse med henblik på at fremme en kultur, der støtter forbedring af miljøet og en bæredygtig anvendelse af naturressourcerne
- Obligatorisk miljøvurdering ved alle større anlægsprojekter

Zambia – profil i tal

Areal:	753.000 km ²
Befolkning (1999):	10 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,7%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	3,1%
Gennemsnitslevealder (1999) M/K:	43/43 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	187 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	330 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	-0,9%
Befolkning i byerne (1999):	39,5%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	1,5%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	0,3 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	42,3%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,8 %

- Udvikling af finansieringsmekanismer og øget adgang til ressourcer til miljøforbedrende aktiviteter

Det skete i 2000

I 1996 blev Zambia udpeget til at være et af samarbejdslandene under den danske miljøramme. I 1997 begyndte forberedelsen af det danske miljøprogram for Zambia, men på grund af den politiske udvikling i landet blev forberedelserne suspenderet i 1998. Som følge af forbedringer på menneskeretsområdet og forbedret regeringsførelse blev det i forbindelse med de årlige landeforhandlinger mellem Danmark og Zambia i 1999 besluttet at genoptage forberedel-

sesprocessen.

I 2000 blev der udarbejdet et udkast til Danmarks miljøprogram for Zambia. Programmet færdiggøres endeligt i 2001.

Danidas Styrelse tiltrådte i slutningen af 2000 det første MIFRESTA-projekt til landet. Projektet er et affaldshåndteringsprojekt, hvor der ydes støtte til Lusaka by med henblik på at forbedre byens renovationssystem.

Et andet projekt, der støtter naturressourceforvaltning i Mumbwa distriktet, er under forberedelse.

Zimbabwe

Zimbabwe betegnes af FN som et mellemindkomstland. Landet er præget af stor social ulighed, men det har en forholdsvist veludviklet infrastruktur og industri. Til trods for en hastig urbanisering bor over 70% af landets befolkning i landområderne i de såkaldte fællesområder, uden selvstændig ejendomsret til dyrknings- eller græsningsjord. Indbyggerne i fællesområderne hører til de fattigste i landet. Sammen med befolkningstilvæksten har manglen på kapacitet og ressourcer øget miljøproblemerne og presset på naturressourcerne.

Behovet for jord til græsning og dyrkning i de overbefolkede fællesområder er stort, og miljøet nedslides på grund af den intense udnyttelse kombineret med jævnlige tørkeperioder. Det fører til jorderosion, udpining af jorden, afskovning og tab af naturlige vådområder og biodiversitet.

Siden landets uafhængighed i 1980 har en jordreform med en omfordeling af dyrkningsjorden været anerkendt som en social, økonomisk og miljømæssig nødvendighed, men tiltagene har hidtil været helt utilstrækkelige eller mislykkede.

Zimbabwes relativt veludviklede industrisektor og byernes hastige vækst på omkring 6% om året betyder samtidig, at byernes miljøproblemer og den industrielle forurening udgør et stigende problem. Der er endnu ikke formuleret generelle målsætninger eller politikker for byudvikling, og der har hidtil ikke været en central forvaltningsmæssig forankring af området. Samtidig vokser bybefolkningen og byerne så hurtigt, at myndighederne ikke kan følge med til at udbygge infrastrukturen og serviceydelser som vand- og sanitetsforsyningen.

Den nye miljølov, der har været under forberedelse i adskillige år, er ikke ved-

taget af parlamentet, og en national miljøsektorstrategi er stadig under udarbejdelse. Zimbabwe har ikke den nødvendige forvaltningskapacitet på miljøområdet, og der er fortsat behov for en bedre koordineringen inden for miljøsektoren.

Den danske indsats i Zimbabwe er formuleret i et miljøstøtteprogram, som blev aftalt mellem Danmark og Zimbabwe i 1999. Programmet omfatter fire indsatsområder:

- Miljøplanlægning og -forvaltning i landområder
- Miljøplanlægning og -forvaltning i byområder
- Industriel miljøforvaltning
- Vedvarende energi

Det skete i 2000

I januar 2000 lå et projektforslag vedrørende vedvarende energi færdigt til godkendelse, men i lyset af den ustabile politiske situation blev det op til parlamentsvalget i 2000 fra dansk side besluttet at sætte det i bero.

De politiske omstændigheder har i det hele taget løbende indvirket på aktivitetsniveauet og gennemførelstakten i

Zimbabwe – profil i tal

Areal:	391.000 km ²
Befolkning (1999):	12 mio.
Befolkningstilvækst (1999):	2,2%
Gennemsnitlig befolkningsvækst (1990-98):	2,6%
Gennemsnitslevialder (1999) M/K:	50/52 år
Dødelighed for børn under fem år (1998):	118 pr. 1000
BNI pr. indbygger (1998):	620 US\$
Årlig vækst i BNI (1990-98):	-0,2%
Befolkning i byerne (1999):	34,6%
Årligt forbrug af ferskvandsressourcer:	6,1%
CO ₂ -udledning pr. indbygger (1996):	1,6 tons
Skovareal i % af samlet areal (1995):	22,5%
Årlig skovfældning af samlet skov (1990-95):	0,6 %

miljøprogrammet både direkte og indirekte. Udviklingen på miljøområdet i det forløbne år har generelt været utilfredsstillende med udsigt til en yderligere forværring fremover. Den generelle økonomiske udvikling medfører et forøget pres på naturressourcerne, marginale områder opdyrkes i byerne, og behovet for brændselstræ vokser i takt med de stærkt stigende priser eller direkte mangel på petroleum. Der er risiko for, at regeringens jordreformprogram fører til miljømæssige ødelæggelser i form af ukontrolleret skovrydning, forkerte dyrkningsmetoder, rovdrift på vildt mm.

Som følge af den politiske udvikling i

landet besluttede den danske regering i november 2000, at der foreløbig ikke vil blive igangsat nye aktiviteter i samarbejde med den zimbabweanske regering. Der vil derfor kun blive sat nye aktiviteter i gang, som baseres på samarbejde med NGO'er og den private sektor.

Bymiljø

Et bymiljøprojekt, der består af en række mindre projekter, blev påbegyndt i 2000. Projektets første fase skal løbe over 3 år og fokuserer på opbygning af metoder, systemer og arbejdsgange til miljøplanlægning og miljøforvaltning i Harare samt de mindre byer Bindura, Victoria Falls og Norton. Projektet for-

bereder miljøhandlingsplaner for udvalgte byområder og gennemfører konkrete opfølgingsaktiviteter og demonstrationsprojekter. En stor del af projektets aktiviteter gennemføres af en lokal NGO.

Miljøplanlægning og -forvaltning i landområder

Et projekt vedrørende lokal miljøplanlægning og deltagerstyret miljøforvaltning gik efter forsinkelser ind i gennemførelsesfasen i september 2000. Samtidig blev rådgiverindsatsen til projektet styrket i lyset af den ringe kapacitet i den ansvarlige zimbabweanske myndighed.

Tværgående aktiviteter og programkoordination

Der er i Zimbabwe behov for en omstrukturering af rådgiverbistanden og for støtte til arbejdet med at formulere nationale miljøpolitikker og -prioriteter. Et mindre projekt inden for disse to områder blev derfor sat i gang i 2000.

Evaluering af MIFRESTA i det Sydlige Afrika

Zimbabwe var valgt som et af to case studier i forbindelse med en evaluering af den danske miljøbistand til det sydlige Afrika, som blev gennemført i foråret 2000. Blandt de vigtigste konkrete observationer for Zimbabwe var, at miljøstøtteprogrammet i Zimbabwe består af en god blanding af aktiviteter i den offentlige sektor, den private sektor og NGO-miljøet. Indsatsen kunne dog – i lyset af den stærke lokale ressourcebase i civilsamfundet og den private sektor i Zimbabwe – rettes endnu mere mod disse sektorer. Endelig peger evalueringen på, at miljøstøtteprogrammet for Zimbabwe, der var det første af sin slags, havde betalt en stor del af “lærepengene” for miljøstøtteprogrammerne i de øvrige samarbejdslande.

Kapitel 6

De globale miljøprogrammer

Siden oprettelsen i 1993 har Danida haft MIFRESTA-midler til at støtte opbygningen og gennemførelsen af globale miljøprogrammer. Midlerne under rammen udgjorde i år 2000 i alt 25 mio.kr., og de forventes at vokse i takt med udbygningen af MIFRESTA-rammen.

Den globale bistand til miljøindsatser ydes ud over den regionale miljøbistand, som er omtalt i de foregående kapitler.

Det skete i år 2000

Støtten i år 2000 har bl.a. været rettet mod initiativer på ørkenområdet, klimaområdet, biodiversitetsområdet, kemikalieområdet samt handel og bæredygtig udvikling.

Klimaområdet

På klimaområdet gives der støtte til bl.a. workshops og kapacitetsofbygning. Således er der i samarbejde med den asiatiske udviklingsbank (AsDB) afsat en bevilling på 300.000 kr. til gennemførelse af 12 nationale workshops om klimaforandringer og Kyoto-protokollen og de mekanismer, der skal bruges for at føre den ud i livet. Inden for opbygning af kapacitet er der bl.a. ydet støtte til fase 2 af "South Pacific Regional Environment Programme" (SPREP), der skal støtte medlemslandene, der er små østater, med videnskabelig og teknisk rådgivning i de internationale klimaforhandlinger. Herudover gives der støtte til udarbejdelse af rapporter og vurderinger af forløbet af klimamøder i FN til brug for beslutningstagere i SPREP's medlemslande, lokale medier, nationale

og regionale institutioner og NGO'er. Der ydes endvidere støtte til at opbygge kapacitet til at samarbejde med andre regionale organisationer i Stillehavsområdet om initiativer til fremme af bæredygtig energi og en række andre indsatser.

I-landene har med Kyoto-protokollen forpligtet sig til at reducere de nationale udslip af drivhusgasser. Dette vil ifølge protokollen bl.a. ske ved at anvende de såkaldte Kyoto-mekanismer, herunder den såkaldte "rene udviklingsmekanisme" (Clean Development Mechanism, CDM). Det sker, når partnerne til konventionen har vedtaget nærmere regler og retningslinier for anvendelsen af CDM.

I-landene vil via CDM kunne investere i projekter i u-landene, der reducerer deres udslip af drivhusgasser, og vil så kunne godskrive en del af reduktionen i deres egne nationale drivhusgas-reduktions-regnskaber.

FN's Miljøprogram (UNEP) og Det Internationale Energiagentur (IEA) har gennem længere tid arbejdet med at udvikle metoder til at fastlægge grundlaget for sådanne beregninger – såkaldte baselines. UNEP og IEA vil i 2001 afholde en international workshop i Risø for at drøfte, hvorledes der kan udarbejdes sektorspecifikke baselines. Workshopens resultater vil indgå som et vigtigt bidrag i den videre proces under klimakonventionen.

Ørkendannelse

FN's konvention om bekæmpelse af ørkendannelse i de lande, der er ramt af al-

vorlig tørke og/eller ørkendannelse, særligt i Afrika, blev ratificeret af Danmark i december 1995 og trådte i kraft den 26. december 1996. Den har til formål at bekæmpe ørkendannelse og afhjælpe virkningerne af tørke og/eller ørkendannelse gennem en effektiv indsats på alle niveauer. Dette skal støttes af internationale samarbejds- og partnerskabsarrangementer. Et vigtigt led i gennemførelsen er at udarbejde og iværksætte handlingsplaner på forskellige niveauer: nationalt, subregionalt og regionalt. Danmark bidrog med 2,8 mio. kr. til dette område i 2000. Endvidere ydede Danmark et særligt bidrag på 300.000 kr. til ørkenkonventionssekretariatet, ligesom vi gav 520.000 kr. til fattige u-landes og NGO'ers deltagelse i partskonferencen i Bonn i december 2000.

Biodiversitet

En overflytning af penge fra regionale formål til den globale ramme har betydet, at man kunne iværksætte et projekt til at identificere og udvikle et biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter. Projektets overordnede formål er at etablere en bæredygtig kontrol af vandhyacinter i Afrika. Det skal ske ved at udvikle et biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter baseret på afrikanske svampe, som kan opfylde de internationale krav til effektivitet, miljø- og sundhedsmæssig sikkerhed samt anvendelighed.

Vandhyacinten, der oprindeligt stammer fra Amazonas, kom til Afrika for næsten 100 år siden. I sit oprindelige miljø skaber planten ikke problemer. I Afrika udvikler planten sig imidlertid til tykke, frit flydende mætter, der kan dække meget store vandområder, med betydelige socio-økonomiske, biologiske og sundhedsmæssige skadevirkninger til følge.

Den forventede udvikling af en prototype af kontrolmidlet vil i modsætning

til de agrokemikalier, som normalt anvendes i bekæmpelsen af vandhyacinter, være et rent afrikansk produkt, og det vil blive produceret og solgt i Afrika. Udover at være en miljømæssig bæredygtig løsning på problemet er der grund til at tro, at produktet også vil være kommercielt bæredygtigt, fordi der er et meget stort behov for et biologisk bekæmpelsesmiddel som alternativ til de problematiske kemiske ukrudtsmidler.

Projektet vil indgå i et samarbejde med 16 andre vandhyacintprojekter i 14 lande i Afrika, herunder i Tanzania, Malawi, Zimbabwe, Zambia og Sydafrika. Projektet forvaltes af Centre for Agriculture and Bioscience International i Storbritannien, som har mere end 25 års erfaring med kontrol og bekæmpelse af vandhyacinter. Fra dansk side er der givet en bevilling på 19,7 mio. kr.

Kemikalieområdet

I december 2000 blev FN-medlemslande enige om teksten til en konvention til udfasning af svært nedbrydelige, organiske kemikalier, de såkaldte POP'er. POP-konventionen ventes undertegnet i maj 2001. Som opfølgning på den opnåede enighed ydede Danida i 2000 knap 3 mio. kr. i støtte til UNEP til at afholde regionale workshops mv., så en række u-lande får mulighed for med eksperter at drøfte behov, muligheder og prioriteringer i arbejdet med at ratificere og gennemføre konventionens bestemmelser.

NGO-støtte

I 2000 blev der over de globale midler ydet støtte til NGO-deltagelse i Rio-processen.

92-gruppen, som er en samling af danske miljø- og udviklingsorganisationer, modtog støtte til at afholde en international NGO-konference i København i juni 2000. Også Miljøstyrelsen støttede konferencen. Formålet med

Aktiv multilateralisme

På miljøområdet betyder aktiv multilateralisme mere konkret, at Danmark synligt og målrettet på det globale plan bl.a. kan yde støtte til følgende områder:

En generel indsats til at fremme de internationale miljøkonventioner og andre instrumenter fra Rio-konferencen. Disse konventioners styrke er afgørende for håndteringen af de globale miljøproblemer, og derfor lægger Danmark stor vægt på, at de bliver ført ud i livet.

Tidlig dansk støtte til at fremme nye, vigtige temaer og problemstillinger på den internationale dagsorden for bæredygtig udvikling. Der er således mulighed for at yde støtte til pilotprojekter og initiativer med globalt sigte.

Lovende nye organisationer – også ikke-statslige – kan få støtte til at etablere sig med gennemslagskraft i forhold til nye, vigtige temaer på den internationale miljø- og udviklingsdagsorden.

mødet var at drøfte NGO-forberedelsen til Topmødet om Bæredygtig Udvikling, der afholdes i 2002 i Johannesburg. Konferencen ventes fulgt op af et større 92-gruppe-initiativ til fremme af kapacitetsopbygning og netværksdannelse i Syd med henblik på bæredygtig udvikling og Topmødet herom i 2002.

Handel og bæredygtig udvikling

Handel og bæredygtig udvikling har fået en stadig større aktualitet. Behovet for, at handelsaftaler udformes, så de fremmer en økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig udvikling, herunder med henblik på fattigdomsbekæmpelse i u-landene, er stigende. I 2000 fortsattes samarbejdet med et internationalt center, der arbejder for at fremme bæredygtig handel (International Centre for Trade and Sustainable Development), som blev etableret med bl.a. danske midler i midten af 90'erne. Centret har siden formået at tiltrække andre donorer. Centret samler og udsender information om udviklingen på handelsom-

rådet, især i relation til WTO mv., som især u-lande og NGO'er har gavn af. Centret yder desuden kapacitetsopbygning til u-lande.

Danida ydede også støtte til Verdensnaturfondens arbejde med at udvikle metoder til at vurdere bæredygtigheden i handelspolitiske tiltag.

Verdenstopmøde om Bæredygtig Udvikling

I forbindelse med FN's Verdenstopmøde om Bæredygtig Udvikling i 2002, ti år efter Rio-konferencen, har FN Generalforsamlingen udpeget Kommissionen for Bæredygtig Udvikling, CSD, som det centrale forum for det forberedende arbejde. Danida ydede i 2000 støtte til FN's forberedelse af Topmødet, herunder til regionale møder i u-lande og u-landsdeltagelse i forberedelsesmøderne. Desuden fik UNEP knap 3 mio. kr. til at gennemføre et studie af miljøsituationen og miljøudsigterne i Afrika, Africa Environmental Outlook.

Beretning fra Det Rådgivende Udvalg for Miljøbistand til Udviklingslande under Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen, 2000

Udvalget fik i 2000 ny formand, rektor for Syddansk Universitet, cand.phil. Henrik Tvarnø. Ved udgangen af året meddelte udvalgets næstformand Knud Vilby, at han ønskede at træde ud. Ny næstformand er generalsekretær i WWF Danmark, Kim Carstensen.

Arbejdet i det forgangne år har været præget af en fortsat konsolidering af bistanden, herunder fortsat styrkelse af det strategiske grundlag, hvorpå bistanden implementeres. Administrationerne har fremlagt detaljerede strategiudkast for bistandens implementering i modtagerlandene og udvalget har kommenteret disse på det strategiske niveau. Endvidere har udvalget fulgt op på redegørelsesdebatten af 4. maj 1999, bl.a. ved at nedsætte en ad hoc arbejdsgruppe, der har rådgivet strategisk om en større folkelig deltagelse, debat og oplysning om bistanden til udviklingslande under rammen. Ligeledes har udvalget i opfølgningen af forespørgselsdebatten den 4. maj 1999 haft en temadrøftelse af en styrket indsats for efterlevelse af internationale miljøkonventioner, jf. nedenfor.

Udvalget er i årets løb blevet orienteret om landeforhandlingerne med Malawi (miljøprogram), Zambia, Malaysia, Namibia, Thailand, Mozambique, Sydafrika, Botswana, Tanzania (miljøstøtteprogram) og Laos (miljøstøtteprogram). Det har været positivt, at administrationerne fremlægger samlede strategiske oplæg for de enkelte lande til drøftelse i udvalget. Herudover har udvalget på sine møder haft fire temadrøftelser vedrørende arbejdsmiljø, bymiljø, forskning og indsatsen for efterlevelse af internationale miljøaftaler.

Udviklingsminister Jan Trøjborg deltog i december-mødet. Udvalget fandt det positivt, at man fortsat havde mulighed for en direkte dialog med ministrene.

Udvalget havde på sit møde i marts en drøftelse af arbejdsmiljø. Arbejdsmiljø er et område, som er omfattet af strategierne for MIFRESTA-miljøbistanden til u-lande som et selvstændigt indsatsområde og som et tværgående hensyn. Det foreslås at koble arbejdsmiljøforbedringer med produktivetsforbedringer for derved at fremme forståelsen for at et godt arbejdsmiljø kan virke fremmende på produktiviteten i de enkelte virksomheder. Strategierne fastslår, at både det interne og det eksterne miljø ofte har samme forureningskilde, hvorfor en miljøindsats der favner begge områder er relevant.

Udvalget fremhævede i sin drøftelse, at arbejdsmiljøområdet ikke havde den prioritering i modtagerlandene, som man fra dansk side kunne ønske. Det var vigtigt at være proaktiv fra dansk side og fremme arbejdsmiljøforbedringer i partnerskab med modtagerlandene. Udvalget efterlyste nogle mere håndgribelige retningslinier på arbejdsmiljøområdet, som nu er under udarbejdelse i Udenrigsministeriet med inddragelse af ressourcebasen og Danced. Danced vil også anvende disse retningslinier.

Udvalget drøftede på sit møde i juni miljøindsatser i byområder. Erfaringerne tilsagde, at det var vigtigt med en holistisk og partcipatorisk tilgang til identifikation og prioritering af indsatserne med vægt på folkelig deltagelse og involvering af de vigtigste interessenter inklusive NGO'er og erhvervssektoren for at sikre bæredygtige løsninger. Udvalget fandt, at bymiljø var et område, det var vigtigt at satse på. Det var et godt eksempel på en additional indsats i forhold til u-landsrammebistanden. Erfaringsudveksling indenfor landegrænser og mellem lande burde støttes, hvor det var naturligt. Det gjaldt uanset om der var tale om Danced- eller Danida-lande. Det var vigtigt at tænke holistisk og inddrage både det regionale og det globale

perspektiv. Der burde arbejdes videre med modelbykonceptet og land-by problematikken.

Endelig opfordrede udvalget Danced til at fortsætte støtten til små bymiljøprojekter. Det var endvidere vigtigt at man prioriterede efter hvad ressourcenasen i Danmark var god til. Man burde i endnu højere grad gøre brug af ansatte i amter og kommuner til twining-arrangementer og kommune-til-kommune-samarbejde.

Udvalget havde i september en drøftelse af forskning. I drøftelserne fremhævedes bl.a., at det i vidt omfang burde være aktører i marken, som formulerede de problemer, som forskningen skulle medvirke til at afhjælpe, og derefter forskerne som angav løsninger. Det måtte anses for vigtigt i højere grad at få bl.a. samfundsvidenskaberne og naturvidenskaberne til at arbejde sammen. Der var enighed om, at den danske støtte til forskning bidrog til opbygning af nødvendig kapacitet i Danmark til forskning i u-landsforhold.

Et uløst problem var kapaciteten ude. Man måtte sikre stærke samarbejdsrelationer mellem danske forskningsmiljøer og institutioner ude, således at der blev opbygget den nødvendige kapacitet i modtagerlandene. Det var vigtigt, at man gik på mindst to ben: dels burde man fokusere på konkrete projekter, hvor der var et forskningsindhold og dels en mere koncentreret forskningsindsats, men på færre og større områder. Forskere skulle i højere grad forpligtes til - og understøttes i - at formidle deres forskningsresultater til udsendte rådgivere og lokale medspillere.

Spørgsmålet om at anvende bistandsmidler til at opbygge ressourcenasen i Danmark på forskningsområdet blev diskuteret. Den betydelige vækst i midler til miljøbistand op gennem 1990'erne har ikke indebåret en tilsvarende vækst i kapaciteten i Danmark, hvilket på sigt kan svække både mulighederne for at anvende midlerne optimalt og sikre dansk tilstedeværelse i fortsatte projekter. Også hvis man ville fastholde målet om at øge vidensopbygningen lokalt, måtte man nytænke strategien for, hvordan dette mål skulle nås, bl.a. ved mere systematisk at øge kapacitetsopbygningen i Danmark. Man burde i den forbindelse overveje langsigtede partnerskaber med forskningsinstitutioner. En række af udvalgets medlemmer henviste til den internationale arbejdsgruppe som udviklingsministeren havde nedsat for at se på forskningen.

Udvalget så frem til at drøfte emnet igen, når arbejdsgruppens rapport forelå.

Udvalget havde i opfølgning af Folketingets vedtagelse V.79 af 4.maj 1999 en drøftelse af de internationale miljøaftaler, herunder en styrkelse af deres efterlevelse. Administrationerne havde i deres tilgang til emnet lagt vægt på konventionernes implementering. Mange af de internationale konventioner havde både miljøudfordringer og udviklingsudfordringer, som greb ind i landenes udviklingsbestræbelser. Det var centralt i forbindelse med konventionsarbejdet at få analyseret omkostningerne ved indsatsen. Det var vigtigt, at man anvendte forskellige strategier i landene. Måling af indsatsen var vigtig, og behovet for at kunne dokumentere indsatsen i forbindelse med bl.a. de internationale forhandlinger var voksende. Mange af modtagerlandene havde ikke den fornødne kapacitet til at implementere konventionerne.

Udvalget konkluderede, at der var behov for at styrke administrationerne. Det ville både være rationelt og økonomisk fordelagtigt i forhold til at indgå kontrakter med konsulentbranchen. Den danske ressourcenasen kunne ligeledes styrkes, ligesom det ville være fornuftigt at styrke modtagerlandenes internationale forhandlingskapacitet. Tilgangen til konventionsarbejdet i modtagerlandene måtte være fleksibel og afspejle lokale behov. Man bør skele til områder, hvor Danmark står stærkt.

Bilag 2:

Medlemmer af Det Rådgivende Udvalg for Miljøbistand til Udviklingslande pr. 1. januar 2001

Formand

Rektor, cand.phil. Henrik Tvarnø
Syddansk Universitet

Næstformand

Generalsekretær Kim Carstensen
Verdensnaturfonden WWF

Medlemmer

Afdelingsleder Kirsten Ewers Andersen
Rambøll

Professor Bo Larsen

Sektion for Skovbrug, KVL

Formand Arne Jensen

NORDECO

Informationschef Martin Lidegaard

Mellemfolkeligt Samvirke

Centerdirektør Torkil Jønch-Clausen

Dansk Hydraulisk

Seniorforsker Lene Lange

Novozymes

Konsulent Mads Bugge Madsen

U-landssekretariatet

Seniorforsker Ida Nicolaisen

Nordisk Institut for Asienstudier

Anette Dørge Jessen

CARE Danmark

Miljøchef Frank Bill

Dansk Industri A/S

Professor Anette Reenberg

Geografisk Institut
Københavns Universitet

Projektkonsulent Johannes Østergaard

Landbrugsrådet

Vibeke Tuxen

Regnskovsgruppen Nepenthes

Astrid Ragn Jensen

Håndværksrådet

Politiske observatører

Jens Hald Madsen, MF
Venstre

Jeppe Kofod, MF

Socialdemokratiet

Ole M. Nielsen, MF

Kristeligt Folkeparti

Inger Marie Bruun-Vierø, MF

Det Radikale Venstre

Henriette Kjær, MF

Det Konservative Folkeparti

Svend Aage Fauerholdt, MF

Dansk Folkeparti

Bilag 3:

Strategi og indsatsområder i miljøbistanden under MIFRESTA-rammen

“**Strategi for miljøbistand til udviklingslandene**” fra 1996 udstikker de overordnede rammer for Danida og Danceds indsats under miljødelen af Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen (MIFRESTA).

Af strategien fremgår det bl.a., at bistanden skal koncentreres om grupper af lande i to sammenhængende områder. Disse er fem lande i Sydøstasien: Cambodia, Laos, Malaysia, Thailand og Vietnam, samt 11 lande i det sydlige Afrika: Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibia, Sydafrika, Swaziland, Tanzania, Zambia og Zimbabwe.

Desuden fastslår strategien, at miljøbistanden er en integreret del af den danske miljø- og udviklingspolitik, og at den skal medvirke til dels at støtte en miljømæssigt bæredygtig udvikling, dels at forbedre miljøsituationen i udviklingslandene. Indsatsen skal rettes mod tre generelle mål-sætninger:

- Sikring af miljømæssig bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne og støtte til naturbevarelse
- Forebyggelse og begrænsning af forurening af luft, vand og jord
- Fremme af bæredygtig energianvendelse

Strategien udpeger de syv indsatsområder, som miljøbistanden skal koncentreres om:

- Byudvikling og industrialisering
- Bæredygtig energianvendelse
- Landbrug
- Vandressourcer
- Skove og træressourcer
- Biologisk mangfoldighed
- Kystzoner

Indsatsområderne er valgt bl.a. på baggrund af prioriteringerne fra FN's Konference om Miljø og Udvikling i Rio de Janeiro i 1992, internationale konventioner på miljøområdet, erfaringer med den allerede gennemførte miljøbistand samt Danmarks ekspertise på området.

“**Strategi for dansk regional miljøbistand i det sydlige Afrika**” (1996) fastlægger rammerne for indsatsen i det

sydlige Afrika. Den regionale strategi bygger på principperne i den overordnede “Strategi for miljøbistand til udviklingslandene”, og den udpeger tre hovedproblemer i regionen:

- Foringelse af naturressourcerne
- Miljøproblemer i byerne
- Miljøproblemer i kystzonerne

Indsatsen i forbindelse med disse problemer skal ydes gennem aktiviteter inden for:

- Landbrug og skovdrift
- Miljøproblemer i byer og industri
- Forvaltning af vandressourcer
- Kystzoneforvaltning
- Energiforsyning
- Biologisk mangfoldighed

Strategien for det sydlige Afrika gennemføres dels som regionale projekter landene imellem, dels som nationale projekter rettet mod det samme problem i forskellige lande. Vægtningen af indsatsområder kan dog variere mellem landene, fordi der er forskel fra land til land på, hvilke miljøproblemer, der er mest presserende.

“**Strategi for dansk regional miljøbistand til Sydøstasien**” (1997) bygger på principperne i den overordnede “Strategi for miljøbistand til udviklingslandene”, og udpeger tre hovedområder for indsatsen i regionen:

- Bæredygtig forvaltning af naturressourcerne (land, skov, biodiversitet, ferskvandsressourcer, kystzoner)
- Bæredygtig udvikling af byer og industri
- Bæredygtig energianvendelse

Strategien for Sydøstasien gennemføres dels som regionale projekter landene imellem, dels som nationale projekter rettet mod det samme problem i forskellige lande.

De tre strategier for miljøbistand under MIFRESTA-rammen er gratis og kan bestilles fra Danida eller Danced.

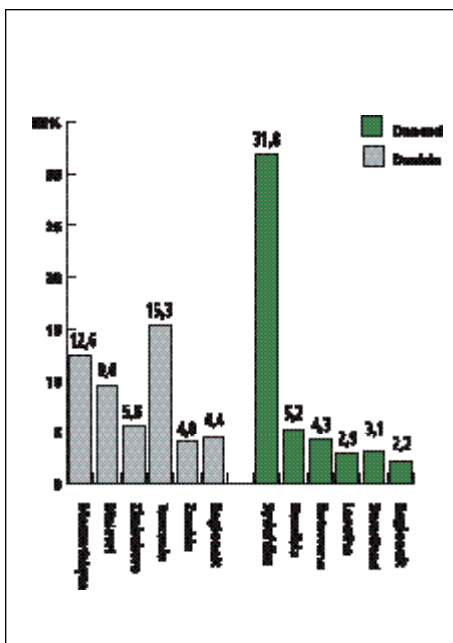
BILAG 4:

Bevillingsoversigt 2000

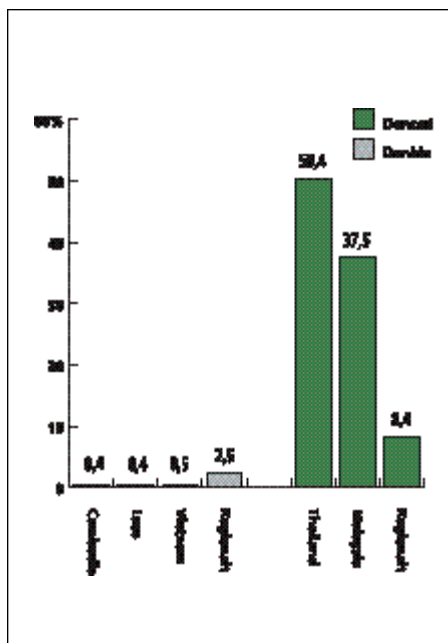
Tilsagnsramme 2000					
1 – DANCED, mio. kr.					
	Finanslov	Bevillings justering	Ramme i alt	Afgivne tilsagn ¹	Udbetalt
Forundersøgelser	50,0	13,30	63,3	63,5	28,4
Sydøstasien	168,8	-15,50	153,3	153,5	176,5
Det sydlige Afrika	139,5	2,20	141,7	141,8	109,8
Administration ²	-	-	-	-	-
Finanslov + Tillægsbevilling	358,3	-	358,3	358,8	314,7
2 – DANIDA, mio.kroner					
	Finanslov		Ramme i alt	Afgivne tilsagn	Udbetalt
Tværgående aktiviteter			-		
Sydøstasien			174,0	173,2	52,4
Det sydlige Afrika			222,2	182,1	93,5
Globale miljøprogrammer			25,0	26,6	26,9
Informationsindsats			2,0	2,6	1,1
Konsulenter			8,0	33,5	23,1
Administration			21,7	21,7	21,7
Total	452,9		452,9	439,7	218,7
<p>1 Afgivne tilsagn er de midler, Danced har forpligtet sig til at bevilge via en kontrakt eller en landeaftale. I Danida er afgivne tilsagn summen af årets projektbevillinger. Afgivne tilsagn er opgjort efter den hidtidige praksis. Efter ny opgørelsespraksis var de samlede tilsagn i 2000 453,7 mio. kr.</p> <p>2 Der er til Miljø- og Energiministeries administration af miljøbistand til udviklingslande afsat 4,8% af bevillingen. Der henvises i øvrigt til anmærkningerne til Finanslovens konto 23.26.</p>					

BILAG 5:

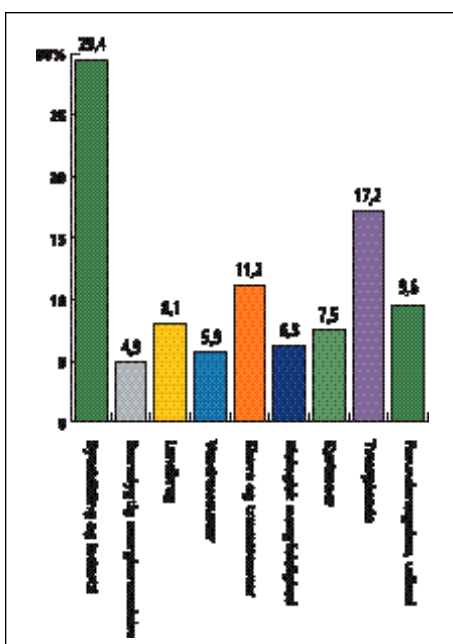
Bevillinger fordelt geografisk og på emner

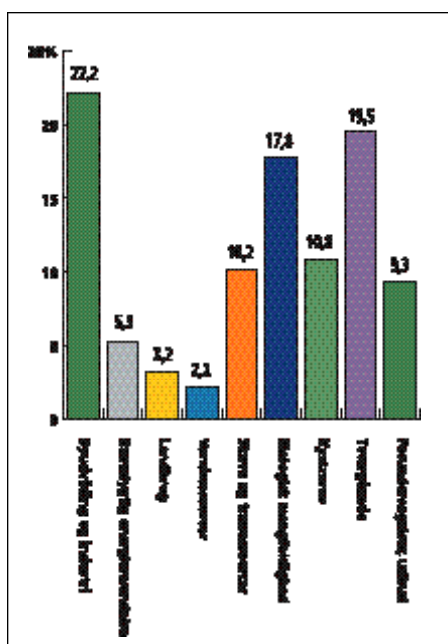
Fordeling i % af bistanden på lande i Det sydlige Afrika, (1994-2000)

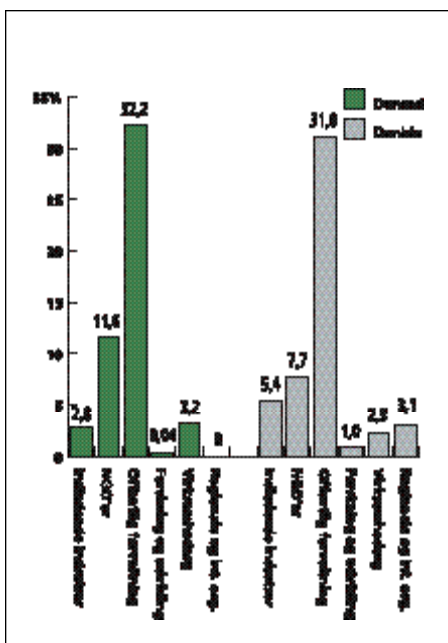
Fordeling i % af bistanden på lande i Sydøstasien, (1994-2000)

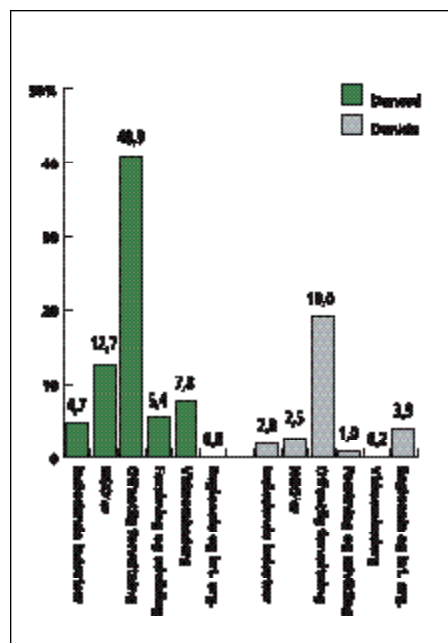
Fordeling i % af bistanden på indsatsområder i Det sydlige Afrika, (1994-2000)

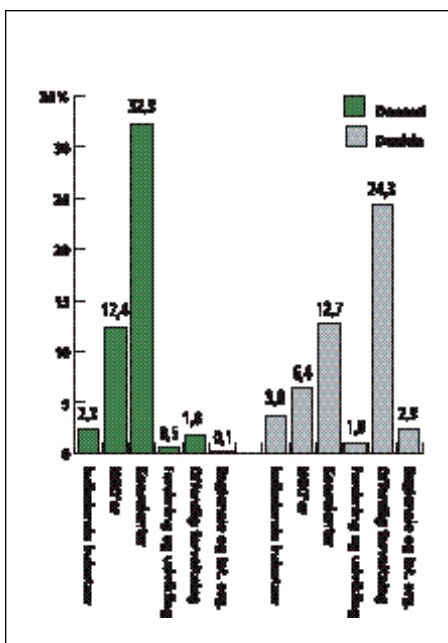
Fordeling i % af bistanden på indsatsområder i Sydøstasien, (1994-2000)

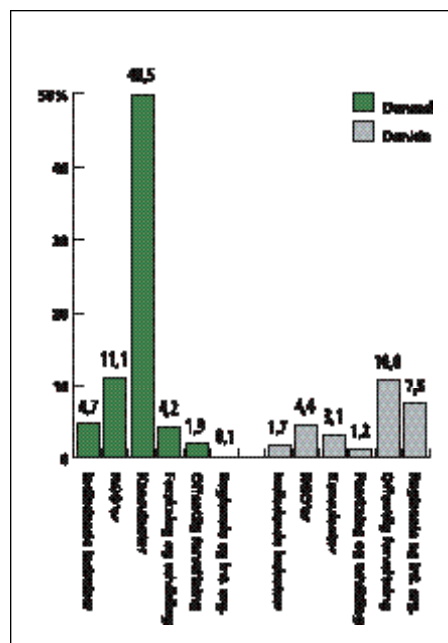
Projektmodtagere i % af bevillingen, Det sydlige Afrika, (1994-2000)

Projektmodtagere i % af bevillingen, Sydøstasien, (1994-2000)

Kontraktpartier i % af bevillingen, Det sydlige Afrika (1994-2000)

Kontraktpartier i % af bevillingen, Sydøstasien (1994-2000)

Bilag 6:

Sydøstasien – programmer i regionen og i de enkelte lande

Listen giver en oversigt over igangværende projekter på over 1 mio. kr.

Regionale projekter

Institutionel kapacitetsopbygning af skovfrøsektorerne i Laos, Cambodia og Vietnam (Danida)

Bevilling: 40,00 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2003

Ansvarlig: Danida, Land- og skovbrugsministeriet og Landbrugsministeriet

Beskrivelse: Projektets formål er at styrke den institutionelle kapacitet i skovfrøsektoren i de tre lande, således at disse bliver bedre rustet til at udvikle nationale strategier og realisere planer inden for frøforsyning, skovforædling og genkonservering. Projektet indeholder et omfattende træningsprogram for både kapacitetsopbygning og frøforsyning/frøkilder. Hensigten er at fremme forståelsen for vigtigheden af at have adgang til og bruge oprindelige skovfrø med høj kvalitet.

Miljøprogram for Mekong-kommissionen (Danida)

Bevilling: 19,39 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Mekong River Commission

Beskrivelse: Formålet med Mekong Kommissionens miljøprogram er at styrke mulighederne for en bæredygtig udvikling af Mekong-flodens nedre bækken, som dækker store dele af Cambodia, Laos, Thailand og Vietnam. Projektets umiddelbare formål er at styrke kapaciteten i Mekong Kommissionens sekretariat og samarbejdet med de nationale Mekong Komitéer og andre institutioner i de fire medlemslande inden for områder som planlægning, koordinering og gennemførelse af aktiviteter til beskyttelse af vandressourcerne.

Partnership Facility i Danmark (Danced)

Bevilling: 14,91 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Kampsax International

Beskrivelse: Partnerskabs Faciliteten (PF) skal fremme samarbejdet mellem danske firmaer og firmaer i Thailand og Malaysia. Der er etableret lokale knudepunkter på de danske ambassader i Bangkok og Kuala Lumpur, hvor lokale firmaer kan henvende sig for at komme i kontakt med danske firmaer, som tilbyder teknologi eller teknisk knowhow, som kan markedsføres i de to lande. PF-programmet åbner mulighed for kontaktbesøg for mulige samarbejdspartnere. Hvis de to parter vurderer, at der er et fremtidigt marked og muligheder for et længerevarende samarbejde, kan de fremsende en ansøgning om støtte til gennemførelsen af partnerskabet.

Træning i lokalt baseret bæredygtigt skovbrug (Danced)

Bevilling: 12,11 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Regional Community Forestry Training Centre (RECOFTC)

Beskrivelse: Projektet skal støtte, udvide og forankre RECOFTC's aktiviteter, der omfatter efteruddannelse af offentligt ansatte og andre, der er involverede i lokalt baseret skovbrug. Begrebet dækker vedligeholdelse og beskyttelse af skovområder i tæt samarbejde med lokalbefolkningen og under hensyn til deres behov. Projektet omfatter en række lande i Sydøstasien. Projektet skal medvirke til at udarbejde undervisningsmateriale, gennemføre kurser og undervisning og opbygge netværk med andre institutioner og autoriteter på området i regionen.

Kystzoneforvaltning i Thailand og Malaysia (Danced)

Bevilling: 11,83 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Centre for Tropical Ecosystems Research/ Biologisk Institut, Århus Universitet

Beskrivelse: Projektets formål er at udvikle bæredygtige metoder til at udnytte den tropiske mangrove-skov. I en række udvalgte mangroveområder i Thailand og Malaysia har danske og sydøstasiatiske forskere samarbejdet om at definere bedre og mere bæredygtige udnyttelsesmåder bl.a. ved genplantning af mangrover. Praktisk forskning i lokale næringsveje som f.eks. fiskeopdræt og fangst af krabber har været en del af projektet.

Miljøvurdering af infrastrukturprojekter (Danida)

Bevilling: 7,65 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Danida og WRI (World Resources Institute)

Beskrivelse: WRI har i samarbejde med en række regionale og nationale myndigheder iværksat et program for udvikling af en naturressourcepolitik i Sydøstasiens bjergregioner. Det danske bidrag skal styrke dialogen mellem nationale NGO'er og lokale myndigheder om de miljømæssige konsekvenser, som infrastrukturprojekter ventes at få specielt for beskyttede naturområder og økosystemer. Der sigtes specielt mod et øget samarbejde mellem WRI og danske institutioner og øget forsknings samarbejde og udveksling af viden mellem såvel offentlige institutioner som lokale NGO'er.

Forbedret planlægning af naturbevarelse gennem styrkelse af institutioner i Cambodia, Laos og Vietnam (Danida)

Bevilling: 2,94 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Danida og Birdlife Vietnam Programme

Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at sikre, at fremtidige bevaringsaktiviteter i Cambodia, Laos og Vietnam fokuserer på områder af international betydning. Projektets umiddelbare formål er at styrke kapaciteten til bedømmelse af biodiversitet, evaluering og planlægning i både offentlige og ikke-offentlige institutioner og at publicere en oversigt over vigtige fugleområder i Cambodia, Laos og Vietnam på de tre nationale sprog samt engelsk.

Trust Fund aftale om træning i miljømæssig journalistik (Danida)

Bevilling: 2,30 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektets formål er at bidrage til udviklingen af miljøjournalistik i Vietnam, Cambodia, Laos og Thailand via støtte til tre kurser i miljøjournalistik. Der vil blive lagt vægt på, at de deltagende journalister opnår forståelse for de miljøproblemer, der påvirker regionen, af etikken i god journalistik og vigtigheden af balanceret rapportering. Derudover vil der blive givet hjælp til personer, som søger en karriere inden for journalistik. Desuden sigter programmet på at opbygge netværk mellem journalister i de deltagende lande, samt at styrke båndene mellem korrespondenter af alle nationaliteter og deres kolleger i regionen.

Opfølgning på Basel konventionen i Thailand og Malaysia (Danida)

Bevilling: 1,65 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Milieu Ltd.

Beskrivelse: Projektet skal understøtte Thailand og Malaysia i at leve op til Basel-konventionen, og til ratifikation af forbuddet mod at eksportere farligt affald fra OECD til ikke OECD-lande. Basel-konventionen regulerer grænseoverskridende transport af farligt affald og forpligter parterne til at sikre, at affaldet håndteres og bortskaffes på en miljømæssig forsvarlig måde. Gennem projektet gennemføres i begge lande en undersøgelse af de miljø-, forvaltnings- og lovgivningsmæssige vilkår for en opfølgning på konventionen, og der formuleres forslag til understøttende indsatser. Endvidere afholdes i maj 2001 en regional workshop i Bangkok med deltagelse fra øvrige ASEAN-lande samt en række andre lande i regionen.

Cambodia (Danida)

Kystzoneforvaltning i Cambodia

Bevilling: 25,98 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Danida og Miljøministeriet

Beskrivelse: Projektet skal styrke provinsmyndighedernes kapacitet og dermed bidrage til prioritering af indsatsområder og opbygning af en effektiv kystzoneforvaltning. Det gennemføres i tæt koordination med Den Asiatiske Udviklingsbank. En fase 2 blev iværksat i marts 2000. Projektets umiddelbare formål er: a) at forbedre kapaciteten hos stats- og provinsmyndighederne til at gennemføre naturressourceplanlægning, b) at styrke kapaciteten hos ministeriernes lokale afdelinger i kystområderne, c) at gennemføre pilotprojekter inden for bæredygtig produktion i et eller to mindre samfund i hver af kystprovinserne eller bykommunerne. Projektet skal bl.a. føre til udarbejdelsen af det lovgivningsmæssige og administrative grundlag for kystzoneforvaltning. En fase 3 er ved at blive planlagt.

Uddannelse i Integreret Planteværn (IPM)

Bevilling: 4,79 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Det overordnede formål er at mindske brugen af pesticider og samtidig øge udbyttet i landbruget i Cambodia gennem øget undervisning af landbrugere. Dette søges opnået ved at danne lokale undervisere inden for Integreret Planteværn, som kan videregive deres viden og erfaring til lokale landbrugere. Desuden skal der gennemføres kurser, som på basis af undervisning og konkrete studier i marken styrker bøndernes viden om dyrkningsforhold og mulighederne for en begrænset men samtidig effektivt brug af pesticider.

Støtte til minerydning i Cambodia

Bevilling: 5,00 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danida og UNDP – United Nations Development Programme

Beskrivelse: Gennem rydningen af landminer skal mulighederne for at genopdyrke landbrugsjorden styrkes, og det høje antal ulykker i civilbefolkningen, herunder især børn, begrænses. Desuden søger projektet at styrke Cambodias mulighed for selv at gennemføre minerydning. Programmet skal styrke befolkningens viden og agtpågivenhed over for ueksploderede miner og søge at sikre, at de ryddede områder kommer lokalbefolkningen til gode. Ligeledes søger man at opdatere en central database, at koordinere minerydningsaktiviteterne, at afprøve nye minerydningsmetoder, at styrke ledelseskapaciteten og at udvikle et fuldt integreret økonomisk ledelses- og bogføringssystem.

Landsby- og brugeradministreret skovbrug i Cambodia

Bevilling: 4,79 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida, Ministeriet for egnsudvikling og Concern Cambodia

Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at udvikle landsbybefolkningernes adgang til at udnytte naturressourcerne i skovene. Det umiddelbare formål er at identificere og uddanne trænere, som i samspil med skovmyndighederne og lokalbefolkning kan støtte aktiviteter og initiativer i lokalsamfundene og uddanne landsbybefolkningen i bæredygtig udnyttelse af skovens produkter. Projektet vil fokusere på dannelsen af landsbybaserede skovbrugsprojekter. Derudover skal lokalbefolkningens færdigheder og viden om bæredygtigt skovbrug øges gennem uddannelse og praktisk erfaring. Yderligere vil projektet støtte forskning og indsamling af data, som kan bruges til udformning af ny lovgivning vedrørende brugeradministreret skovbrug.

Overvågning af illegal tømmerhugst i Cambodia

Bevilling: 2,82 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida, Miljøministeriet og Global Witness

Beskrivelse: NGO'en Global Witness skal overvåge og rapportere om illegal tømmerhugst i Cambodia. Global Witness fungerer som en uafhængig observatør, hvis arbejde det er at overvåge den officielle overvågning, som de cambodianske miljø- og landbrugsministerier står for, herunder indsatsen for at opfylde Deklarationen om Forvaltning af Skov og forhindring af Illegal Tømmerhugst. Dette søges bl.a. opnået ved hjælp af interviews, undersøgelser og uanmeldte inspektioner.

Laos (Danida)

Støtte til rydning af ikke-detonerede bomber

Bevilling: 22,20 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida, UNDP – United Nations Development Programme

Beskrivelse: Projektets formål er at forbedre udnyttelsen af landbrugsjord, skovområder mv. og at bidrage til at begrænse det høje antal ulykker i civilbefolkningen, herunder især børn, som forårsages af ikke-eksploderede bomber fra Vietnam-krigen i provinsen Xieng Khoung. Projektet omfatter støtte til provinsens bomberydningsprogram over en toårig periode. I projektet er der fire overordnede elementer: 1) ledelse og administration, 2) dataindsamling, kortlægning og oplysningskampagner, 3) destruktion af bomber fundet af lokalbefolkningen, 4) systematisk bomberydning af prioriterede arealer.

Støtte til kapacitetsudvikling af miljøsektoren

Bevilling: 18,20 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektet omfatter støtte for en 2-årig pilotperiode til centrale institutioner i den offentlige administration inden for forvaltning af naturressourcer og industriel udvikling. Det umiddelbare formål er at udbygge kapaciteten i to departementer i statsministeriet, i land- og skovbrugsministeriet samt i industri- og håndværksministeriet. Disse institutioners menneskelige ressourcer og institutionelle kapacitet skal udbygges på to områder, der er højt prioriteret af den laotiske regering: 1) bæredygtig forvaltning af afvandingsområder og vandskel samt 2) bæredygtig forvaltning og udvikling af industrielle virksomheder. Projektet lægger vægt på at træne personalet i eksisterende arbejdsfunktioner samt på at udvikle og anvende simple forvaltningsredskaber. Projektet støtter endvidere koordination af miljøhensyn og samarbejde om konkrete miljøspørgsmål på tværs af institutionerne.

Støtte til nationalt forskningsinstitut for levende ferskvandsressourcer

Bevilling: 13,30 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2004

Ansvarlig: Danida og Land- og skovbrugsministeriet

Beskrivelse: Projektet støtter etableringen af et nationalt forskningsinstitut for levende ferskvandsressourcer (fisk og andre ferskvandsdyr). Institutet skal på grundlag af forskning og dataindsamling være i stand til at informere og rådgive, således at beslutninger vedrørende udnyttelse af vandressourcerne kan tages under hensyn til brug og beskyttelse af de levende ressourcer i vandet. Projektets aktiviteter omfatter rådgivning til planlægning, administration og gennemførelse af forskningsprogrammer, træning af instituttets personale samt indkøb af udstyr og støtte til instituttets daglige drift.

Integreret forvaltning af afstrømningsområder i Xieng Khouang og Huaphan provinserne

Bevilling: 8,70 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Xieng Khouang og Huaphan provinserne

Beskrivelse: Projektets umiddelbare formål er at øge kapaciteten hos provins- og distriktsmyndighederne til at planlægge og forvalte vandressourcerne på en bæredygtig og integreret måde, at gennemføre deltagerstyrede pilotprojekter, som understøtter udviklingen af alternativer til særligt miljøbelastede landbrugsproduktioner og at øge miljøbevidstheden hos lokalbefolkningen. Projektet vil omfatte en række aktiviteter, der skal øge kapaciteten på provins-, distrikts- og landbrugsniveau til at gennemføre integreret forvaltning af afstrømningsområder omkring Nam Neun floden. Projektets målgrupper omfatter alle tre niveauer med hovedvægten på landsbyniveauet, der vil blive nået gennem konkrete pilotaktiviteter.

Støtte til forvaltning af de fredede naturområder Nam Et og Phou Loei

Bevilling: 4,80 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Danida, International Union for the Conservation of Nature (IUCN), Huaphan Provinsen og Land- og skovbrugsministeriet

Beskrivelse: Projektets umiddelbare formål er at styrke de involverede offentlige institutioners og interessegruppers evne til at udarbejde og gennemføre forvaltningsmodeller for de fredede naturområder Nam Et og Phou Loei i Houaphan provinsen, herunder at sikre lokalsamfundets deltagelse i denne proces. Projektet søger at sammenkæde lokalplaner for samfund i og omkring de fredede naturområder ved hjælp af forvaltningsplaner for bevarelse af disse områders naturressourcer, herunder deres biologiske mangfoldighed. Dette indbefatter lokal folkelig deltagelse i tilrettelæggelsen og i det fremtidige tilsyn med de fredede naturområder.

National Strategi og handlingsplan for forvaltning af biologisk diversitet

Bevilling: 4,62 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Danida og Land- og skovbrugsministeriet

Beskrivelse: Projektets umiddelbare formål er at øge kapaciteten hos myndigheder på nationalt- og provinsniveau til at planlægge og forvalte den biologiske diversitet på en bæredygtig og integreret måde og at støtte disse myndigheder i at udarbejde en landerapport for den biologiske diversitet, en strategi for forvaltning af den biologiske diversitet samt en handlingsplan til gennemførelse af strategien.

Forvaltning af det fredede naturområde Xe Piane

Bevilling: 2,27 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida og Land- og skovbrugsministeriet

Beskrivelse: Projektet skal styrke forvaltningen af Xe Piane naturområde, herunder løbende overvåge udnyttelsen af biologiske og landmæssige ressourcer. Projektet vil samtidig søge at højne bevidstheden om værdien af bevarelse af naturområder og deres biologiske mangfoldighed blandt beslutningstagere. Projektets aktiviteter er koncentreret om at opbygge et simpelt naturovervågningssystem og oplysningskampagner om værdien af områdets naturressourcer samt at formidle information til beslutningsdeltagerne på provins- og lokalt niveau, således at hensyn til bevarelse af naturressourcerne kan indgå i beslutningsprocesserne for de lokale udviklingsplaner. Igangværende.

Uddannelse af landsbyboere

Bevilling: 1,07 mio. kr.

Projektperiode: 2001-2002

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektet skal uddanne landbefolkningen i Laos i at bruge nye metoder til bekæmpelse af skadedyr. Det skal dels ske gennem kapacitetsopbygning i Champassak og Salavan provinserne samt i udvalgte distrikter og landsbyer, dels gennem en række udviklingsaktiviteter i udvalgte landsbyer i Champassak og Salavan provinserne.

Malaysia (Danced)

Teknisk assistance og træning i driften og vedligeholdelsen af Kualiti Alam

Bevilling: 12,52 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Kommune Kemi International, Kualiti Alam Sdn. Bhd.

Beskrivelse: Virksomheden Kualiti Alam Sdn. Bhd. har af regeringen fået rettighederne til at indsamle, behandle og bortskaffe farligt affald i Vestmalaysia. Behandlingsanlægget består af modtage- og oplagsfaciliteter, fysisk-kemiske behandlingsanlæg, en forbrændingslinje samt en kontrolleret losseplads for restprodukter. Projektet omfatter teknisk bistand til indkøring og drift af anlægget, herunder træning og uddannelse af medarbejdere, samt overførelse af viden fra Kommune Kemi til Kualiti Alam i form af manualer, driftsinstrukser, laboratorieprocedurer, træning og uddannelse af driftspersonale mv.

Integreret kystzoneforvaltning (ICZM)

Bevilling: 32,00 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Federal Economic Planning Unit, Penang State Economic Planning Unit, Sarawak State Economic Planning Unit, og Sabah State Development Department

Beskrivelse: Projektets formål er at bidrage med rammerne til en bæredygtig forvaltning af Malaysias kystzoner gennem 3 pilotprojekter i staterne Penang, Sarawak og Sabah, samt at skabe større offentlig opmærksomhed om nødvendigheden af at beskytte områderne. Ligeledes er målet at styrke håndhævelsen af regulering af kystzone-udvikling og at sikre udveksling af erfaringer mellem de 3 pilotprojekter og andre stater, således at erfaringen kan benyttes i føderale politikker og udvikling af institutioner. En overførsel af erfaringer til de øvrige stater er sat i gang.

Fredning og udvikling af Perlis State Park

Bevilling: 6,61 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Perlis State

Beskrivelse: Perlis State Park er en nyoprettet park i et område på godt 5000 ha med kalkstensbjerge. Området er beliggende på grænsen til Thailand, hvor det grænser op til Thale Ban nationalparken. Kalkstensbjergene har en unik flora og fauna, der ikke findes andre steder på den malaysiske halvø. Området har stor betydning for vandforsyningen i Perlis, hvor risdyrkingen er en vigtig afgrøde. Projektets hovedkomponenter er beskyttelse og bevaring af området samt undervisning, naturformidling og etablering af et center for forskning og økoturisme.

Teknisk assistance til DOE til godkendelse og tilsyn med Kualiti Alam, fase II

Bevilling: 6,05 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Department of Environment (DOE)

Beskrivelse: I forbindelse med etableringen af Kualiti Alam ydes denne støtte til DOE som et led i at opbygge myndighedernes kapacitet til at koordinere indsamlingen og behandlingen af farligt kemisk affald på den malaysiske halvø. Projektet har trænet DOE i godkendelse og tilsyn med KA. Der er etableret en enhed i det føderale DOE, som har det overordnede ansvar for tilsyn og godkendelse, ligesom der er etableret en decentral enhed til det daglige tilsyn med anlægget.

Forvaltningsplan for Maliau Basin

Bevilling: 18,29 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Natural Resources Department, Chief Ministers Office, Sabah

Beskrivelse: Maliau Basin er blandt de områder i verden, der har den højeste rigdom af forskellige dyre- og plantearter. Projektets formål er at bevare området ved at støtte udarbejdelsen af en samlet forvaltningsplan for området. Projektet sigter samtidig mod at opbygge kapaciteten hos offentlige myndigheder og private organisationer i forbindelse med forvaltningen af området. Ligeledes vil der blive udviklet et pilotprogram for at øge den nationale og internationale viden og opmærksomhed omkring bevarelsen af biodiversitet i Maliau Basin.

Natur-, trænings- og forskningscenter ved Endau Rompin National Park, Johore

Bevilling: 13,34 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Malaysian Nature Society (MNS)

Beskrivelse: Endau Rompin National Park blev dannet i 1993. Størstedelen af parken består af regnskov, som indeholder enestående arter, hvorfor parken ses som et af de områder i verden, der har den højeste grad af biodiversitet. Projektet ønsker gennem samarbejde med MNS, der er landets største medlemsbaserede miljø-NGO, at etablere et center i nationalparken, der kan tjene som udgangspunkt for oplysnings- og forskningsaktiviteter. Centret skal primært indsamle data, der kan danne grundlag for en forvaltningsplan for nationalparken. Yderligere skal centret virke som knudepunkt for uddannelse af skoleelever og indførelse af økoturisme.

Kapacitetsopbygning hos Miljødepartementet (DOE)

Bevilling: 19,66 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Department of Environment (DOE)

Beskrivelse: Projektet søger gennem træning og efteruddannelse af medarbejderne i DOE (såvel centralt som i de decentrale statskontorer) at styrke kapaciteten i forvaltningen inden for behandling af affald (herunder farligt affald), støjbekæmpelse og kontrol med luft- og vandforurening. Retshåndhævelse, monitorering og etablering af et træningscenter for miljø indgår også i projektet.

Miljøkontrol af affald fra svineproduktion

Bevilling: 6,45 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Department of Veterinary Services

Beskrivelse: Malaysiske svinefarme udleder store mængder svinegylle og affald til vandløb og kystområder med stor forurening til følge. Projektets mål er at reducere udledningen af svinegylle fra svinefarmene gennem bedre afløbskontrol og forbedret drift af svinefarmene. Projektet omfatter to komponenter: biologisk rensning af afløb fra svinefarme og kompostering af organisk affald fra svinefarme. Projektet omfatter faglig rådgivning, etablering og drift af forsøgsanlæg og afprøvning af nye teknologier, herunder forbedret vandhusholdning.

Bæredygtig forvaltning af tørvemoseskove

Bevilling: 13,32 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Federal Forest Department, Pahang State Forest Department and Selangor State Forest Department

Beskrivelse: Projektets mål er at etablere et forvaltningssystem, der sikrer, at naturressourcerne i tørvemoskovene på den malaysiske halvø udnyttes bæredygtigt. Skovenes langsigtede beskyttelse er ligeledes afgørende for vandressourcer, der bl.a. understøtter lokal landbrugsaktivitet.

Internationalt universitetssamarbejde om biodiversitet

- Bevilling:* 11,33 mio. kr.
Projektperiode: 1997-2001
Ansvarlig: University Malaysia Sabah (UMS)
Beskrivelse: Projektets mål er at etablere et videnskabeligt og uddannelsesmæssigt samarbejde mellem danske universiteter og UMS, Malaysias yngste universitet. Gennem kapacitetsopbygning, forskning og uddannelse af studenter skal der skabes et langsigtet grundlag i Sabah for bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne. Ved at uddanne studerende i dag vil man påvirke fremtidens administratorer og beslutningstagere i Malaysia.

Bæredygtig byudvikling i Sarawak

- Bevilling:* 12,34 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2001
Ansvarlig: Ministry of Environment & Public Health, Sarawak
Beskrivelse: Projektets mål er at bidrage til en bæredygtig byudvikling i Sarawak ved at udvikle et overordnet system til miljømanagement og udvikle effektive overvågnings- og kontrolsystemer.

Bæredygtig urban udvikling på Sabah

- Bevilling:* 18,20 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2001
Ansvarlig: Sabah Economic Planning Unit
Beskrivelse: Det er projektets mål at bidrage til at skabe bæredygtige, rene og sunde byområder i Sabah ved at etablere en række demonstrationsprojekter. Disse omfatter etableringen af et system til affaldshåndtering i Kota Kinabalu, en plan for grøn by i Kota Kinabalu, udarbejdelsen af en plan for miljømæssig bæredygtig arealanvendelse i Kota Kinabalu og en generel styrkelse af befolkningens bevidsthed om miljøforhold.

Forvaltningen af Krau Wildlife Reserve

- Bevilling:* 15,96 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2001
Ansvarlig: Ministry of Science, Technology and Environment, Department of Wildlife and National Parks (DWNP)
Beskrivelse: Projektets formål er at udvikle Krau Wildlife Reserve som et demonstrationsområde for aktiviteter i forbindelse med bæredygtig naturressourceforvaltning. Dette skal ses i sammenhæng med de øvrige Danced-projekter, der støtter udviklingen af de beskyttede områder på den malaysiske halvø. Et led i projektet bliver at forberede og gennemføre den første forvaltningsplan for et fredet område, som DWNP står for. Sideløbende vil projektet omfatte udannelse af personale og andre aktiviteter. Erfaringerne fra projektet vil senere kunne anvendes i andre fredede områder under DWNP og i det overordnede arbejde i den nyetablerede enhed for fredede områder under DWNP.

Forbrænding af affald fra palmeolieindustrien

Bevilling: 2,87 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Enco Engineering Sdn. Bhd. and Ansaldo Vølund A/S

Beskrivelse: Projektet skal udvikle og markedsføre et moderne og miljømæssigt bæredygtigt, teknisk koncept for produktion af energi baseret på brugen af biomasse fra palmeolieproduktion.

Kapacitetsopbygning i departementet for irrigation og dræning på Sabah

Bevilling: 9,97 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Department of Irrigation and Drainage (DID), Sabah

Beskrivelse: Projektet skal styrke forvaltningen af Sabahs vandindvindingsområder gennem støtte til kapacitetsopbygning i Sabahs DID.

Kapacitetsopbygning i Miljødepartementet, Sabah

Bevilling: 13,42 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ministry of Culture, Environment and Tourism (MOCET)

Beskrivelse: Projektet støtter den institutionelle og personalemæssige kapacitet i den nyligt oprettede miljøafdeling i Sabahs ministerium for kultur, miljø og turisme. Miljøafdelingen, Environmental Conservation Department (ECD), er oprettet til specielt at tage sig af "bløde" miljøspørgsmål som miljøvurderinger i forbindelse med udviklingsprojekter, placering af industriområder mv.

Partnership Facility

Bevilling: 1,46 mio. kr.

Projektperiode: 2000

Ansvarlig: Handelsafdelingen på den danske ambassade i Kuala Lumpur

Beskrivelse: Partnership Facility-programmet i Malaysia (PF-Malaysia) har til formål at bidrage til at reducere forureningen og ødelæggelsen af miljøet som følge af industriel produktion i Malaysia og Thailand. Dette gøres ved at facilitere et samarbejde mellem malaysiske virksomheder og danske virksomheder med speciel faglig og teknisk kompetence og viden inden for miljøvenlig produktion. Som et led i dette arbejde skal PF-Malaysia udarbejde virksomhedsprofiler og udføre feasibility-studier af de pågældende virksomheder, ligesom der i relevante tilfælde kan arrangeres besøg hos mulige samarbejdspartnere i Danmark.

Udvikling af strategi for vedvarende energi som det 5. brændsel

Bevilling: 2,20 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Economic Planning Unit (EPU), Energy Section

Beskrivelse: Projektets mål er at støtte udviklingen af en vedvarende energi-komponent i Malaysias energipolitik ved at udarbejde et strategisk baggrundspapir som input til den 8. Malaysia Plan. Dette vil bl.a. omfatte en analyse af økonomiske styringsinstrumenter, en vurdering af vedvarende energi på et åbent energimarked i Malaysia, en strategi og plan for fremme af vedvarende energi samt øget kapacitet hos EPU, MECM og Malaysia Energy Centre (PTM) om politikudvikling om vedvarende energi. Danceds bidrag til projektet er gået til at finansiere lokale og internationale eksperter.

Støtte til udviklingen af en strategi for effektiv energiudnyttelse

Bevilling: 4,6 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Ministry for Energy, Communications and Multimedia/Energy Section

Beskrivelse: Projektets strategi er at støtte udviklingen af en national strategi for energieffektivitet som et værktøj til udmøntningen af nationale politikker og planer på området. Danceds bidrag til projektet er gået til at finansiere lokale og internationale eksperter.

Kapacitetsopbygning af uddannelse og forskning inden for bæredygtig forvaltning af jord- og naturressourcer (MUCED SLUSE)

Bevilling: 4,98 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: University Malaysia Sarawak (UNIMAS)

Beskrivelse: Projektet sigter mod at oprette et masterprogram om bæredygtig arealudnyttelse og naturressourceforvaltning, at udvikle undervisningsmaterialer og -forløb samt at kvalificere undervisere. På længere sigt skal projektet styrke den generelle viden om miljø og naturressourcer og øge de studerendes bevidsthed om miljøforhold. Projektet er det første under det Danced-støttede universitetskonsortium i Malaysia MUCED-SLUSE (Malaysia University Consortium for Environment and Development – Sustainable Landuse and Natural Resources Management). Projektet vil blive udført i tæt samarbejde med MUCED-SLUSE's danske søsterkonsortium, DUCED-SLUSE.

Uddannelsesmæssig og forskningsmæssig kapacitetsopbygning inden for industriforurening og i byområderne i Malaysia (MUCED I&UA)

Bevilling: 5,05 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2002
Ansvarlig: University of Malaysia (UM)
Beskrivelse: Et konsortium af de fire universiteter UM, UPM, UKM og UTH vil blive etableret med navnet MUCED-I&UA. Konsortiet vil tilbyde nye kurser i forbindelse med nuværende kandidatuddannelser på miljøområdet. De nye kurser vil være multidisciplinære og problemorienterede med anvendelse af praktiske eksempler. Dette skulle gøre kandidatuddannelsen mere relevant for den private sektor samt den statslige, regionale og den kommunale forvaltning. Kurserne vil blive udviklet i samarbejde med et tilsvarende konsortium af danske universiteter, DUCED-I&UA. Udviklingen af curriculum og kursus vil blive understøttet af relevante forskningsaktiviteter, træning af lærere. Der vil blive etableret et forum for kontakt til potentielle brugergrupper. Undervisningsmateriale vil blive udviklet i forbindelse med kurset og vil blive baseret på praktiske eksempler.

Energi genindvinding ved forbrænding af affaldstræ

Bevilling: 3,05 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2000
Ansvarlig: Visdamax (M) Sdn. Bhd. and Eurotherm Ltd.
Beskrivelse: Projektet skal facilitere en udvikling og produktion af højeffektive kogelementer, der kan anvende restprodukter og affald fra træforarbejdningsindustrien med henblik på at generere varme og strøm.

Implementering af "GeoEnviron" Miljø Informations System

Bevilling: 3,10 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2001
Ansvarlig: Yomart Environmental Systems (M) Sdn. Bhd. og Geokon Edb A/S
Beskrivelse: Projektet implementerer miljøinformationssystemet "Geo Environ", der er et IT-forvaltningsredskab, som giver førstehandsdata, der gør det muligt at registrere, monitorere og vurdere forureningsniveauer, hvilket er nødvendigt for både den offentlige såvel som den private sektor.

Arbejds miljø program i den malaysiske elektronik-industri og bygnings-industri

Bevilling: 11,43 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2003
Ansvarlig: MTUC and UECI
Beskrivelse: Arbejds miljøprogrammer i den malaysiske elektronik-industri og bygnings-industri vil styrke den organisatoriske og uddannelsesmæssige kapacitet inden for arbejds miljøområdet for den Malaysiske Landsorganisation, MTUC, og for bygningsarbejdernes fagforening, UECI. Forskning, kampagner, uddannelse, organisering af arbejdere samt øget samarbejde med regering og arbejdsgivere er centrale dele af programmet. Demonstrationsprojekterne i elektronik og bygnings-industri vil fokusere på mikro- eller virksomhedsniveauet, hvor den centrale MTUC-del af programmet vil tage sig af de mere generelle/tværgående emner, politikoplæg, forhandlinger med regeringen samt sikre, at arbejds miljø også kommer i fokus i andre industrier end de to nævnte. En arbejds miljøafdeling vil blive etableret i MTUC til at tage sig af de generelle programaktiviteter og koordineringen af aktiviteterne i demonstrationsprojekterne.

Genindvinding af filterstøv og "grønne regnskaber" på stålværk

Bevilling: 2,40 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: Dansteel Engineering A/S, Danmark og Amsteel Mills Sdn Bhd, Malaysia
Beskrivelse: Projektet vil som led i et kommercielt samarbejde under Danceds Partnership Facility installere et recirkuleringsanlæg for filterstøv på et stålværk i Malaysia. Filterstøvet vil blive sendt til oparbejdning ved genindvinding af tungmetaller i støvet. Ved recirkulering af filterstøvet opkoncentreres tungmetaller, som senere kan genindvindes. Samlet vil tungmetaludledningen fra oparbejdning af jernskrot mindskes. Projektet vil blive anvendt som demonstrationsprojekt for lignende stålværker i Malaysia og Thailand.

Renere teknologi i den malaysiske industri, SIRIM

Bevilling: 4,73 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2002
Ansvarlig: Standards and Industrial Research Institute of Malaysia (SIRIM)
Beskrivelse: Gennem projektet "Promotion of Cleaner Technology in the Malaysian Industry", som blev afsluttet i 1999, er der etableret et center for og en informationstjeneste om renere teknologi på SIRIM. Det nye projekt skal støtte etableringen af en "Cleaner Technology Promotion Facility" efter en model, der tidligere er blevet anvendt for fremme af renere teknologi i Danceds programmer i Thailand, Sydafrika og Namibia. Det overordnede mål er at få små og mellemstore virksomheder til at implementere renere teknologi for at reducere omkostningerne, øge produktiviteten og samtidig forbedre miljøforholdene og opfylde lovgivningens krav.

Økonomiske virkemidler på miljøområdet

Bevilling: 10,85 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Economic Planning Unit (EPU)

Beskrivelse: Projektets formål er at introducere brugen af økonomiske virkemidler som et redskab i Malaysias miljø- og naturforvaltning. Gennem uddannelse af personale inden for planlægning og økonomi sigter projektet mod at øge bevidstheden på regerings-, delstats- og lokalt niveau om brugen af økonomiske virkemidler på miljøområdet. Desuden omfatter projektet gennemførelsen af en række pilotprojekter, hvor forskellige økonomiske virkemidler afprøves i praksis.

Kapacitetsudvikling i Wildlife Department (WD), Sabah

Bevilling: 14,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Sabah State Wildlife Department

Beskrivelse: Projektet skal styrke kapaciteten i Sabah State Wildlife Department (WD), der administrerer og gennemfører miljøbeskyttelseslovgivningen i delstaten, samt styrke koordineringen med arbejdet i andre relevante institutioner og organisationer for derigennem at sikre gennemførelsen af "Wildlife Conservation Enactment". Hovedvægten i aktiviteterne vil ligge på uddannelse af de ansatte i WD, udvikling af en strategi for arbejdet i WD samt informationskampagner.

Kapacitetsudvikling på energiområdet

Bevilling: 9,96 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Malaysia Energy Centre (PTM)

Beskrivelse: The Malaysia Energy Centre (PTM) er en non-profit organisation under Ministry of Energy, Communications and Multimedia. PTM er knudepunktet for udviklingen af politikker for vedvarende energi og energieffektivitet. Projektet skal støtte udviklingen af institutionel kapacitet i PTM og andre relevante institutioner til at gennemføre analyser af energi-politik, energiforsyning og -efterspørgsel og til at indarbejde hensynet til miljø og bæredygtighed i formuleringen af nye politikker på energiområdet. Projektets overordnede mål er at sikre bæredygtige energiløsninger, vedvarende energi og energieffektivitet i Malaysia ved at integrere dem i landets udviklingsplaner.

Modtagefaciliteter for olieholdigt affald fra skibe

Bevilling: 3,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: FJ Separation ApS, Danmark & Offshore-Onshore Technologies Sdn Behd, Malaysia

Beskrivelse: Projektet vil som led i et kommercielt samarbejde under Danceds Partnership Facility installere pilotanlæg i to havne i Malaysia for at demonstrere tekniske og økonomiske forhold ved behandling af olieholdigt affald fra skibe ved ultra-filtrering.

Center for uddannelse og undervisning inden for vedvarende energi og energieffektivitet

Bevilling: 9,51 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Ministry of Education og University Sains Malaysia (USM)

Beskrivelse: Projektet sigter imod at etablere et uddannelses- og træningscenter for vedvarende energi og energibesparelser på USM. Dette vil blive udstyret med offentlighedsmateriale, træningsmoduler, flytbare udstillinger, en webside og nødvendigt kontorudstyr til at udføre trænings- og formidlingsaktiviteter i vedvarende energi og energibesparelser. Projektet vil også støtte USM og undervisningsministeriet med at udvikle uddannelses- og træningsmateriale i vedvarende energi og energibesparelser for henholdsvis universiteter og ældre skoleklassetrin.

Implementering af handlingsplan for naturbeskyttelse

Bevilling: 14,91 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Projektperiode: Sarawak Forest Department

Beskrivelse: Den primære målsætning er at yde støtte til staten Sarawak i forbindelse med implementeringen af delstatens handlingsplan for naturbeskyttelse. Inden for denne ramme sigter projektet særligt mod kapacitetsopbygning af vildt- og nationalparkforvaltningen under den statslige skovstyrelse, især på regionalt og distriktsniveau.

Forvaltning med henblik på Bevaring og Bæredygtig Brug af Sumptørsvkovene og Tilknyttede Hydrologiske Systemer

Bevilling: 11,53 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Ministry of Primary Industries through Regional Centre for Forest Management

Beskrivelse: Projektet skal skaffe øget viden om sumptørsvkovens økosystem især vedrørende aktiviteter, der påvirker de tilknyttede hydrologiske systemer. Der skal udvikles integrerede systemer, procedurer og teknikker til at forbedre forvaltningen af sumptørsvkovene og associerede hydrologiske systemer i to sumptørsvkove. Ved at forhindre udtørring af sumptørsvkovene vil projektet medvirke til bevaringen af globalt set værdifuld biodiversitet i disse skove. Endvidere er samarbejdet mellem institutionerne et vigtigt fokusområde og en forudsætning for en forbedret vandressource-planlægning.

Integrering af miljøaspekter i fysisk planlægning – lokalplaner i Sabah

Bevilling: 13,30 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Town & Regional Planning Department

Beskrivelse: Projektets formål er at sikre, at miljøhensyn bliver integreret i lokalplaner, der er den fysiske planlægning på distriktsniveau. Strategien omfatter nye lovregler for planlægning og nye organisationsformer samt institutionel udvikling og kapacitetsbygning. Der sættes fokus på udviklingen af kapaciteten i Afdeling for By & Regionsplanlægning til at udarbejde bæredygtige lokalplaner og gennemføre effektiv udviklingskontrol på lokalt niveau i samarbejde med distrikts- og kommunale myndigheder.

Thailand (Danced)

Miljøforvaltning i Songhkla Lake Basin

Bevilling: 12,91 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Office of Environmental Policy and Planning (OEPP), Ministry of Science, Technology and Environment

Beskrivelse: Projektet vil fremme udviklingen af en planlægnings- og implementeringsplan for miljøforvaltning i Songhkla Lake Basin. OEPP's samordning af indsatsen for en bedre miljøforvaltning skal styrkes ved at oprette en koordinerende enhed for alle implicerede provinser, ved at gennemføre miljøvurderinger ved større anlægsarbejder i området, ved demonstrationsprojekter for integrerede miljøprojekter samt ved overvågning og kontrol.

Integreret naturressourceforvaltning i Nordthailand (INCRP)

Bevilling: 18,17 mio. kr.

Projektperiode: 1994-2000

Ansvarlig: CAREThailand

Beskrivelse: Ved at rehabilitere små oplande, der er ødelagt af skovfældning og uhensigtsmæssig landbrugsdrift, vil naturressourcerne blive beskyttet og lokale beboeres levevilkår forbedret. Der iværksættes oplysnings- og uddannelseskampanjer samt demonstrationsprojekter, f.eks. i forbindelse med skovgenplantning, bæredygtigt landbrug samt indkomstskabende aktiviteter. Indsatsen koncentrerer om en række landsbyer i distrikterne Mae Chaem og Sop Moei.

Øvre Nan opland naturforvaltningsprojekt

Bevilling: 21,15 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2002

Ansvarlig: Royal Forest Department (RFD), Ministry of Agriculture and Cooperatives

Beskrivelse: Gennem de senere år er oprindelige skovområder blevet kraftigt reduceret på grund af ulovlige bosættelser, udvidet svedjebrug og ukontrollerede brande. I et sådant område gennemføres et projekt, hvor lokalsamfundene involveres aktivt i rehabilitering, bæredygtig udnyttelse og forvaltning af skovområderne. Projektet blev evalueret i 2000. Evalueringen viste, at der var behov for at institutionalisere de allerede påbegyndte initiativer. En anden fase gik i gang i 2000, og det vurderes, at de gode erfaringer kan overføres til andre projekter og områder i Thailand.

Implementering af energisparelov

Bevilling: 12,49 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Department of Energy Development and Promotion (DEDP), Ministry of Science, Technology and Environment

Beskrivelse: I projektet vil man identificere og formulere en række standardløsninger efter dansk forbillende. Disse løsninger vil blive udført som demonstrationsprojekter på thailandske virksomheder. Desuden gennemføres der træning af thailandske energi-medarbejdere i administration, metodik og procedurer i forbindelse med en tilskudsordning for standardløsninger.

Nye metoder til forvaltning af byernes miljøproblemer

Bevilling: 34,13 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Department of Local Administration (DOLA), Ministry of Interior

Beskrivelse: Projektets formål er at styrke en decentraliseret miljøforvaltning ved at opbygge kapacitet hos DOLA's centrale administration i Bangkok samt hos de lokale miljømyndigheder og NGO'er i forsøgskommunen Khon Kaen i det nordøstlige Thailand. Der vil blive etableret et koncept for helhedsorienteret byplanlægning, som inddrager miljøhensyn og bæredygtighed, og på baggrund af erfaringerne fra Khon Kaen vil der blive udviklet nationale rammer for miljøforvaltningen i Thailands byer.

Forvaltning og bevarelse af genetiske skovressourcer

Bevilling: 14,88 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2002

Ansvarlig: Ministry of Agriculture and Cooperatives

Beskrivelse: Projektet har til formål at støtte kapacitetsopbygningen i Thailand med hensyn til forvaltning af genetiske træressourcer. Projektet har fire hovedkomponenter: 1) Udvikling af strategier for bevarelse og anvendelse af træressourcerne, 2) støtte til kapacitetsopbygning og etablering/udvikling af fire regionale skovfrøcentre, 3) identificering af arter til bevarelse og anvendelse samt indsamling og fordeling af frø fra relevante arter, 4) træning og formidling af viden og kunnen til brugere i den offentlige og private sektor.

Støtte til lokal miljøplanlægning og -forvaltning i byområder

Bevilling: 7,90 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Department of Local Administration (DOLA), Ministry of the Interior

Beskrivelse: Projektets formål er at forbedre kvaliteten af byernes miljøplanlægning og -forvaltning. Dette gøres ved at gennemføre trænings- og informationsaktiviteter for centrale og lokale myndigheder samt lokale beboerrepræsentanter i Bangkok og fire mindre kommuner.

Bæredygtigt rejedambrug

Bevilling: 15,42 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2002

Ansvarlig: Department of Fisheries

Beskrivelse: Gennem de sidste 10 til 15 år er antallet af rejedambrug steget eksplosivt i Thailand på grund af mulighederne for store økonomiske gevinster. Rejedambrugene skaber i deres nuværende form miljøproblemer i form af spildevand og affald, som forurener kysterne. Projektet skal udvikle, tilpasse og demonstrere bæredygtigt rejedambrug i Thailand ved at reducere den totale mængde af forurenende vand, som udledes fra rejedambrugene, herunder reducere det saltindholdige vand, som forringer landbrugsjorden og grundvandsressourcerne.

Teknisk assistance til forvaltningen af spildevand i Samut Prakarn

Bevilling: 10,11 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Pollution Control Department (PCD), Ministry of Science, Technology and Environment

Beskrivelse: Formålet er at udvikle og implementere bæredygtig spildevandsbehandling i Samut Prakarn-området. Der skal således udvikles et finansielt planlægnings- og forvaltningssystem, samt et afgiftssystem, der kan gøre hele investeringen brugerfinansieret. Sideløbende arbejdes med folkelig involvering i projektet gennem medbestemmelse og oplysning.

Young Green Media Projekt

Bevilling: 3,40 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Thai Worldview Foundation (TWF)

Beskrivelse: Projektet skal styrke TWF's muligheder for at oplyse Thailands ungdom om miljø- og naturbeskyttelse gennem de elektroniske medier. Gennem udvikling af nye programkoncepter og formater skal der laves informative og underholdende radio- og tv-programmer om miljøspørgsmål. Projektet tager udgangspunkt i udviklingen af radiokomponenten, og erfaringerne herfra overføres efterfølgende til tv.

Bæredygtig ressourceforvaltning

Bevilling: 43,36 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2002

Ansvarlig: NGO Coordinating Committee on Development (NGO-COD)

Beskrivelse: Projektet skal forbedre ressourceforvaltningen i udvalgte lokalområder og derved sikre og forbedre levevilkårene for lokalbefolkning/fiskersamfund. Projektet er opdelt i fem delkomponenter. 1) oplandsforvaltning i det nordlige Thailand, 2) bæredygtig ressourceforvaltning i det nordøstlige Thailand, 3) kystzoneforvaltning i det sydlige Thailand, 4) flodbækkenforvaltning i Sydthailand og 5) en central støtteenhed for indsatsen. Projektet har medvirket betydeligt til en styrkelse af lokalbefolkningernes muligheder for at tage aktivt del i planlægningen af en langsigtet naturressourceforvaltning. På den baggrund er projektet blev forlænget med det formål at skabe et sammenhængende erfaringsgrundlag for en forankring og udbredelse af de iværksatte initiativer.

Kapacitetsopbygning inden for renere teknologi i Industriministeriet

Bevilling: 14,80 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Department of Industrial Works (DIW), Ministry of Industry

Beskrivelse: Projektet skal udvikle, udbrede og implementere renere teknologi (RT) i Thailands industri. Målet er at styrke DIW's rolle som den førende regeringsinstitution for fremme af RT i den thailandske industri. Med udgangspunkt i en målrettet kapacitetsudvikling i DIW skal kendskabet til RT udbredes bl.a. ved at etablere et RT-netværk mellem væsentlige parter i industrien og ved at implementere en sammenhængende RT-politik samt RT-handlingsplaner for udvalgte brancher.

Miljøundervisnings- og demonstrationsprojekt for studerende (SEED)

Bevilling: 11,00 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Population of Community Development Association (PDA), Thailand

Beskrivelse: Projektet formål er at uddanne skoleelever og studerende i miljøspørgsmål og at opbygge kapacitet hos lærere og NGO'er til at forestå miljøundervisning. Dette skal ske ved at afholde miljødage for skoleelever, træne skolelærere i miljøspørgsmål, udarbejde undervisningsmateriale, yde støtte til og træne miljø-NGO'er, på landsby- og distriktsniveau. PDA har søgt om et nyt projekt, der skal styrke de lokaltbaserede Ngo'er, som er blevet etableret.

Kapacitetsopbygning inden for biodiversitet, Queen Sirikit Botanic Garden

Bevilling: 13,72 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Queen Sirikit Botanic Garden (QSBG)/Botanical Garden Organization under Prime Ministers Office

Beskrivelse: Projektet skal dels sikre dokumentation, forvaltning og bevarelse af biodiversiteten i det nordlige Thailand, dels styrke uddannelserne på disse områder. Projektet bygger på den thailandske regerings betragtelige investeringer i Queen Sirikit Botanic Garden (QSBG) i det nordlige Thailand, Thailands ældste botaniske have. Projektet vil bidrage til at etablere QSBG som et nationalt og regionalt ressourcecenter inden for biodiversitetsforvaltning. Desuden omfatter projektet etablering af en forvaltningsorienteret uddannelse på QSBG, en styrkelse af den akademiske uddannelse i biodiversitet i Thailand, samt udvikling og gennemførelse af projekter hos den lokale befolkning.

Skove og folk i Thailand

Bevilling: 15,54 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Det strategiske miljøforskningsprogram ved Århus Universitet

Beskrivelse: Samspillet mellem skov og lokalbefolkning er en vigtig del af Danceds program i Thailand og i andre lande. Projektet har etableret et konsortium bestående af danske og thailandske forskningsinstitutioner. Med udgangspunkt i fire eksisterende 'skov og folk-projekter' i Thailand skal projektet styrke forskningen i Danmark og Thailand inden for dette område og uddrage erfaringer og ideer til brug for det videre arbejde. Desuden skal projektet bidrage til at styrke ressourcebasen for miljøbistanden inden for dette område i begge lande.

Projekt for forvaltning af økosystemer i Western Forest Complex (WEFCOM)

Bevilling: 15,59 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Royal Forest Department

Beskrivelse: Projektet skal støtte forvaltningen af Western Forest Complex, der er et vigtigt område for beskyttelse af Thailands biodiversitet. Projektets strategi er at støtte kapacitetsudvikling på centralt og lokalt plan. 7 forvaltningsenheder fra forskellige områder indgår i projektet.

Thailandsk-dansk samarbejde om vedvarende energi

- Bevilling:* 9,40 mio. kr.
Projektperiode: 1997-2001
Ansvarlig: Organisationen for Vedvarende Energi (Danmark), og Appropriate Technology Association (Thailand)
Beskrivelse: Gennem træning, uddannelse, tilrettelæggelse og gennemførelse af informationskampagner og pilotprojekter, hvor vedvarende energiløsninger demonstreres, sigter projektet på at øge brugen af bæredygtig energi. Strategien er at involvere thailandske NGO'er, brugere, offentlige myndigheder, den private sektor og forskningsinstitutioner i implementeringen af projektet.

Huai Mae Dee, Miljøuddannelsescenter ved Western Forest Complex

- Bevilling:* 5,30 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2001
Ansvarlig: WWF Denmark & WWF Thailand, Royal Forest Department
Beskrivelse: Projektet skal gennem et miljøundervisningsprojekt for Western Forest Complex i Thailand styrke den miljømæssige viden og miljøundervisningskapaciteten for de involverede lokale parter samt fremme miljøbevidsthed med henblik på at støtte bevarelsen af Western Forest Complex og en bæredygtig udvikling i de nærliggende distrikter og provinser.

Støtte til monitoring og forvaltning af biodiversitet

- Bevilling:* 2,79 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: Office of Environmental Policy and Planning (OEPP), Ministry of Science, Technology and Environment (MOSTE)
Beskrivelse: Projektet skal styrke overvågning og forvaltning af Thailands biologiske ressourcer. Det skal ske dels ved at støtte opbygning af et system for opgørelse over truede dyre- og plantearter efter internationale standarder, dels støtte integrationen af biodiversitetsaspekter i miljøkonsekvensvurderinger.

River Spy

- Bevilling:* 7,26 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2001
Ansvarlig: Green World Foundation
Beskrivelse: Projektets formål er at forbedre vandkvaliteten i thailandske vandløb gennem aktiviteter, som kan styrke miljøbevidstheden hos lokalsamfundene. Projektets strategi er at involvere elever og lærere på 50 skoler i pilotområdet ved River Ping i Nordthailand i overvågning af vandkvaliteten i vandløb og med udgangspunkt heri engagere det øvrige lokalsamfund i miljøbeskyttelsesarbejdet. Projektet vil bl.a. tage udgangspunkt i de danske erfaringer med involvering af skolebørn i vandløbsovervågning. Såvel NGO'er som universitetsverdenen og regeringsinstitutioner vil blive inddraget i projektet. Projektet har vakt stor interesse i andre egne af Thailand og det forventes, at de udviklede undervisningsmetoder vil finde national udbredelse.

Miljøforvaltning i slumområder

Bevilling: 17,37 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2003

Ansvarlig: Urban Community Development Office (UCDO), National Housing Committee

Beskrivelse: Projektets formål er at fremme decentraliseret miljøforvaltning i slumområder. Gennem midler til beboerforeninger, som aktivt deltager i forberedelse og udførelse af fysiske miljøforbedringer i deres nærområde, igangsættes over 100 småprojekter, såsom forbedringer af kloaksystemer og affaldssortering. Udover de fysiske miljøforbedringer iværksættes informationskampagner om miljøspørgsmål. Projektet bidrager således til en proces, hvor beboerforeningernes medlemmer aktivt forestår og bidrager med lokale løsningsforlag.

Kapacitetsudvikling i Wastewater Management Authority (WMA)

Bevilling: 1,23 mio. kr.

Projektperiode: 2000

Ansvarlig: Wastewater Management Authority (WMA)

Beskrivelse: WMA varetager håndteringen af spildevand i provinserne omkring Bangkok og står herunder for etablering og drift af anlæg, håndtering af afgifter og spildevandsbehandling. Projektet skal dels støtte det konkrete arbejde med to spildevandsanlæg i Sansuk sydøst for Bangkok, dels bredt støtte kapacitets- og organisationsudvikling i WMA. Projektet er et forprojekt til et større kapacitetsopbygningsprojekt, rettet mod WMA. Beslutningen om gennemførelsen af hovedprojektet afhænger af forprojektets resultater.

Changwat handlingsplan for miljøkvalitetskontrol

Bevilling: 14,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Ministry of Science, Technology and Environment (MOSTE) with Office of Environmental Policy and Planning (OEPP) and Department of Environmental Quality Promotion (DEQP)

Beskrivelse: Projektet skal støtte den thailandske regerings bestræbelser på at integrere miljøaspekter i de enkelte provinsers 5-års udviklingsplaner og fremme en større grad af folkelig deltagelse i planlægningen. Konkret sker dette gennem et pilotprojekt, der introducerer en række praktiske værktøjer til styrkelse af den fysiske planlægning i Khon Khaen provinsen.

Støtte til udvikling af bæredygtigt landbrug

Bevilling: 15,80 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Department of Agriculture

Beskrivelse: Dette pilotprojekt skal støtte den thailandske regerings indsats for bæredygtigt landbrug. Projektet har fokus på kapacitetsudvikling af regerings institutioner, NGO'er og småbønder. Konkret er projektets mål at etablere nationale og lokale netværk mellem offentlige myndigheder, NGO'er og bønder, at oprette en database om bæredygtigt landbrug i Thailand, at gennemføre oplysningskampagner om bæredygtigt landbrug og at gennemføre undersøgelser af miljømæssigt og økonomisk bæredygtige landbrugsmetoder.

Lokal deltagelse i Highland Forest Conservation Project

Bevilling: 1,19 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2002
Ansvarlig: CARE Danmark
Beskrivelse: Projektet samfinansieres med EU og har til formål at medvirke til bevarelsen af skovområderne i Lamphoon provinsen i det nordlige Thailand gennem fremme af bæredygtigt skovbrug og landbrug og gennem kapacitetsopbygning.

Støtte til udvikling af Institut for Natur Ressourcer og Biodiversitet (NAREBI)

Bevilling: 11,25 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2001
Ansvarlig: Office of Permanent Secretary, Ministry of Agriculture and Cooperatives (MOAC)
Beskrivelse: Projektet støtter opbygningen af en tænketank under MOAC. Tænketanken, Natural Resources and Biodiversity Institute (NAREBI), skal sikre en helhedsorienteret forvaltning af naturressourcer samt, at Thailand efterlever internationale miljøkonventioner.

Styrkelse af miljøforvaltningen hos Bangkok Metropolitan Administration (BMA)

Bevilling: 8,48 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2001
Ansvarlig: Bangkok Metropolitan Administration (BMA)
Beskrivelse: Projektet har til formål at yde generel strategisk støtte til Bangkoks guvernør og Bangkok Metropolitan Administration inden for miljøområdet. Samtidig ydes bistand til udvikling og implementering af planlægningsværktøjer, der kan sikre, at alle relevante informationer er tilgængelige både for brugere og beslutningstagere.

Forbedring af renovationen i Bangkok

Bevilling: 7,85 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2000
Ansvarlig: Bangkok Metropolitan Administration (BMA)
Beskrivelse: Projektets formål er at hjælpe Bangkok Metropolitan Administration med at styrke sin affaldsindsamling bl.a. gennem udarbejdelse af retningslinier og gennemførelse af mindre pilotprojekter.

Partnership facility

Bevilling: 1,15 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2001
Ansvarlig: Forberedelsen varetages af Danish Focal Point-Kampsax, Thai Focal Point – RDE, commercial section in BKK. Implementering: Danced
Beskrivelse: Partnership Facility-programmet i Thailand (PF-Thailand) har til formål at bidrage til at reducere forureningen og ødelæggelsen af miljøet som følge af industriel produktion i Thailand. Dette gøres ved at facilitere et samarbejde mellem thailandske virksomheder og danske virksomheder med speciel faglig og teknisk kompetence og viden inden for miljøvenlig produktion. Som et led i dette arbejde skal PF-Thailand udarbejde virksomhedsprofiler og udføre feasibility-studier af de pågældende virksomheder, ligesom der i relevante tilfælde kan arrangeres besøg hos mulige samarbejdspartnere i Danmark.

East Water/HOH Project

Bevilling: 2,85 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: East water & HOH

Beskrivelse: Projektet har til formål at facilitere teknologioverførsel inden for afsaltning af hav- og brakvand. To projektlokationer er blevet udvalgt for henholdsvis havvand og brakvand.

Kapacitetsudvikling vedrørende naturressourceforvaltning i MOAC

Bevilling: 7,65 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Ministry of Agriculture and Cooperatives (MOAC)

Beskrivelse: Projektet skal styrke MOAC's kapacitet til at formulere politikker for og forvaltning af naturressourcer, så dette område i højere grad kommer til at afspejle Thailands forpligtigelser under internationale konventioner, og så gennemførelsen i højere grad tager højde for samspillet med andre sektors interesser. Dannedes støtte til MOAC vil få form af teknisk assistance, finansiering af pilotprojekter og uddannelse af personale. Projektet er delvis finansieret over en pulje til udsendelse af eksperter fra Miljø- og Energiministeriet i Danmark.

Kapacitetsopbygning for lokalsamfund og lokale administrationer inden for naturressourceforvaltning

Bevilling: 3,00 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Local Government Development Affairs Division, Ministry of Interior

Beskrivelse: Projektets mål er at skabe øget kapacitet til at sikre offentlig deltagelse i forvaltningen af miljø og naturressourcer på lokalt niveau, de såkaldte TAO'er (Tambon Administrative Organisations). Dette skal ske ved at stille et beløb til rådighed for små projekter vedrørende forvaltning af miljø og naturressourcer, hvor der er folkelig deltagelse i formuleringen og planlægningen af projekterne.

Oplysningskampagne om handel med truede dyr og planter i Thailand

Bevilling: 7,75 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: WWF Denmark

Beskrivelse: Projektet er rettet mod den ulovlige handel med dyre- og plantearter som defineret i CITES konventionen. Projektet vil inddrage forskellige grupper inden for turisme, staten og NGO'er. Projektet lægger vægt på at styrke partnernes kapacitet til at arbejde med problemområdet og vil derfor organisere træning. Desuden vil projektet inddrage flyselskaber, relevante turistbutikker og hoteller. Projektet lægger også op til at organisere en større oplysningskampagne, som retter sig mod nordiske og østasiatiske turister.

Etablering af et arbejdsmiljøinstitut for fagbevægelsen i Asien

Bevilling: 19,97 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Ulandssekretariatet LO/FTF

Beskrivelse: Projektet skal støtte etableringen af et regionalt institut i Sydøstasien (instituttet etableres i Bangkok) for arbejdsmiljø, sikkerhed på arbejdspladsen og ydre miljø. Projektet skal bl.a. opbygge instituttets kapacitet til at øge bevidstheden om arbejdsmiljøproblemer og mulighederne for at løse dem, opbygge kapacitet i forbindelse med uddannelse og forskning i arbejdsmiljø og etablere en række faciliteter som databaser, bibliotek og udvikling af uddannelsesmaterialer. Endelig skal der under projektet gennemføres to pilotprojekter, et for bygningsarbejdere i Thailand og et med thailandske landsorganisationer.

TUCED SLUSE

Bevilling: 4,93 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: TUCED SLUSE, Kasetsart University

Beskrivelse: Projektet skal styrke de thailandske ressourcer på akademisk niveau inden for bæredygtig arealudnyttelse og forvaltning af naturressourcer. Dette skal ske ved at etablere et thailandsk universitetskonsortium TUCED (Thai University Consortium on Environment and Development) SLUSE (Sustainable Landuse and Natural Resources Management) og styrke det eksisterende samarbejde med det danske konsortium DUCED SLUSE. Det sidste omfatter bl.a. forsknings- og undervisningsaktiviteter for thailandske studerende på danske universiteter, styrkelse af thailandske lærere på danske universiteter og workshops i Thailand.

Støtte til universitetskonsortiet TUCED I&UA

Bevilling: 5,46 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: TUCED I&UA, Mahidol University

Beskrivelse: Projektet skal styrke de thailandske ressourcer på akademisk niveau inden for miljøproblemer i relation til byer og industri. Dette skal ske ved at etablere et thailandsk universitetskonsortium TUCED (Thai University Consortium on Environment and Development) I&UA (Industry & Urban Areas) og styrke det eksisterende samarbejde med det danske konsortium DUCED I&UA. Det sidste omfatter bl.a. forsknings- og undervisningsaktiviteter for thailandske studerende på danske universiteter, styrkelse af thailandske lærere på danske universiteter og workshops i Thailand.

Naturressourceforvaltning i Mae Chaem-distriktet

Bevilling: 20,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2005

Ansvarlig: CAREThailand

Beskrivelse: Projektet er rettet mod det mest decentrale led i den offentlige forvaltning, de såkaldte TAO'er (Tambon Administrative Organisations) i et område i det nordlige Thailand omkring Ping-flodens udspring. Miljø- og naturressourceforvaltning i Thailand i det mest decentrale led sorteres formelt under TAO'erne, men stort set ingen af disse har området med i deres udviklingsplaner. Projektet skal styrke TAO'ers kapacitet bl.a. ved at udvikle og gennemføre et uddannelsesprogram og etablere administrative naturressourceforvaltningsenheder i alle TAO'er. Projektets andet mål er at styrke befolkningens deltagelse i forvaltningen af naturressourcerne bl.a. ved at etablere naturressourceforvaltnings-komiteer med repræsentanter for lokalsamfundene.

Medier for Miljø

Bevilling: 4,07 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Thai Worldview Foundation (TWF)

Beskrivelse: Projektet er en fortsættelse af det Danced-støttede projekt "Young Green Media" (1997 – 1999). Dette projekt havde især fokus på udvikling af menneskelige ressourcer og kapacitet i forhold til at producere radio og tv med miljø-information. Under det nye projekt skal der produceres og sendes en række programmer med relation til miljø og bæredygtig livsstil. Almindelige menneskers holdninger til miljøspørgsmål vil blive en væsentlig del af programmerne, ligesom der sættes på at involvere offentligt ansatte og andre eksperter på området. Det forventes, at TWF's miljøprojekter vil blive økonomisk bæredygtige.

Uniwave Ltd. – Cool Sorption

Bevilling: 3,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Uniwave Ltd. , Cool Sorption

Beskrivelse: Projektet skal støtte overførsel af teknologi til genindvinding af benzindampe. Der har været stigende interesse for denne teknologi i Thailand på baggrund af uheld, hvor store mængder benzin gik tabt, hvilket medførte store miljømæssige konsekvenser.

Udvikling af en strategi for fremme af effektiv energiudnyttelse for industrien

Bevilling: 10,78 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Department of Energy Development and Promotion (DEDP), Ministry of Science, Technology and Environment (MOSTE)

Beskrivelse: Projektet skal fremme energibesparelser i større virksomheder og bygninger. Projektet vil assistere DEDP med at formulere en strategi for fremme af energieffektivitet samt støtte DEDP i at forberede og gennemføre energiprojekter.

Implementeringen af energiregnskaber for små og mellemstore virksomheder

Bevilling: 1,95 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: National Energy Policy Office (NEPO)
Beskrivelse: Projektet skal støtte NEPO i at udarbejde en energiledelsesordning for små og mellemstore virksomheder, der hidtil ikke har været omfattet af regler på området. Der er tale om et system svarende til det, der blev indført i Danmark for få år siden. Danced støtter projektet med finansiering af rådgivere og afholdelse af møder og workshops.

Fremme af renere teknologi

Bevilling: 3,24 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: The Federation of Thai Industries (FTI) og Thailand Environment Institute (TEI)
Beskrivelse: Projektet, der består af to delprojekter med henholdsvis FTI og TEI, er en direkte udløber af projektet "Cleaner Technology in Thai Industry" fra 1996-1998, der havde de samme to organisationer som udførende parter i arbejdet på at styrke deres grundlag for at markedsføre miljøledelse og revision i små og mellemstore virksomheder. I nærværende projekt søsætter FTI og TEI service- og informationsaktiviteter vedrørende miljørevision på semi-kommerciel basis.

Samut Prakarn spildevandsprojekt

Bevilling: 14,84 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2002
Ansvarlig: Pollution Control Department
Beskrivelse: Anden fase af projektet har fokus på udvikling, etablering og konsolidering af et betalingssystem, som bygger på et forurenere-betaler-princip. Samut Prakarn spildevandsanlægget sydøst for Bangkok skal rense spildevand for 600.000 personer og 4.000 industrianlæg og bliver pilotområde for Danced projektet. Den betalingsmodel, der her afprøves, forventes således at kunne tjene til inspiration for lignende projekter i Thailand.

Kapacitetsopbygning til udvikling af politikker for grønne skatter

Bevilling: 3,73 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: Ministry of Finance
Beskrivelse: Projektet skal opbygge kapacitet for at styrke den thailandske regering i sine bestræbelser for at indføre grønne skatter og afgifter som led i sin styrkelse af miljøpolitikken. Konkret indebærer dette, at projektet vil assistere finansministeriet i at identificere tre-fire potentielle, grønne skatter, samt udvikle disse i samarbejde med relevante fagministerier.

Teknisk servicekontor for biomasseproduceret el-produktion og informationscenter for vedvarende energi

Bevilling: 8,18 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2005

Ansvarlig: National Energy Policy Office (NEPO)

Beskrivelse: Projektet er en integreret del af et større projekt, som gennemføres under en UNDP/GEF-rammeaftale med det formål at fremme udnyttelsen af biomasse til el- og kraftvarmeproduktion i Thailand. Dannede-komponenten skal etablere en enhed inden for et "One-Stop Clearing House", som kan yde teknisk service til potentielle bygherrer af biomassebaseret el- og kraftvarmeproduktion samt til andre interessenter inden for dette område, herunder andre enheder i "Clearing House", som beskæftiger sig med finansierings spørgsmål, regulatoriske og politiske spørgsmål, information og kampagner. Der vil være ekspertbistand til enhedens drift i de første to projektår, hvorefter en national leder vil få det daglige ansvar i de følgende tre projektår. En mindre komponent skal bistå med at etablere et informationscenter for vedvarende energi.

Vietnam (Danida)

Kystzoneforvaltningsprojekt

Bevilling: 83,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2006

Ansvarlig: Danida, IBRD International Bank for Reconstruction and Development og Ministry of Agriculture and Rural Development (MARD)

Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at sikre en bæredygtig udnyttelse af mangroveområdet i de fire sydligste provinser i Mekongflodens delta i Vietnam og hermed bevare eksistensgrundlaget for den fattigste befolkning i området. Projektet omfatter genplantning af mangrove, genbosættelse af familier, teknisk og økonomisk bistand til familier i bufferzonen i form af forbedrede dyrkningsmetoder og alternative indkomstmuligheder, etablering af samarbejde mellem den lokale forvaltning og befolkningen om beskyttelse af de fredede områder, støtte via en socialfond til de fattigste og mest udsatte befolkningsgrupper i bufferzonen, støtte til udvikling af en politik vedrørende brugsretten til jord- og vandressourcer og gennemførelse af dybtgående studier til at overvåge og evaluere genbosætningen og miljøsituationen generelt i projektområdet.

Behandling af fast affald i Nghe An provinsen

Bevilling: 19,80 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Danida og Folkekomiteen Nghe An

Beskrivelse: Projektet skal forbedre behandlingen af fast affald i byerne Vinh og Cua Lo og skabe en model for en lignende indsats i andre vietnamesiske byer. Projektets hovedaktiviteter i 1. fase vil omfatte en miljørigtig placering, design og driftsplan for en ny losseplads for Vinh og Cua Lo med folkelig deltagelse i beslutningsprocessen, forbedret kompostering og indsamling af fast affald i Cua Lo og udvikling af et håndteringssystem for hospitalsaffald.

Miljøundervisning i det vietnamesiske skolesystem

Bevilling: 12,70 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: UNDP og International Work Group for Indigenous Affairs

Beskrivelse: Projektets formål er at fremme miljøbeskyttelse gennem påvirkning af skolebørns værdinormer, holdninger og adfærd i forhold til miljøet. Projektet vil bistå de ansvarlige myndigheder med at gennemføre undervisning i miljøspørgsmål, der er holdningsbearbejdende snarere end indlæringsorienteret, over for administratorer i skoleforvaltningen, lærere, lærebogsforfattere mv.

Støtte til miljøforvaltning i Thai Nguyen provinsen

Bevilling: 11,70 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektets formål er at øge den administrative kapacitet på såvel lokalt som nationalt plan inden for bæredygtig by- og industriudvikling og hermed bidrage til gennemførelsen af Vietnams miljølovgivning i Thai Nguyen provinsen. Dette søges opnået ved at træne lokale administratorer og støtte udviklingen af strategier og handlingsplaner inden for renere teknologi, bortskafning af fast affald og hospitalsaffald samt støtte til forvaltning af miljøet omkring en nyetableret industripark.

Forureningsbekæmpelse ved produktionen af byggematerialer

Bevilling: 10,60 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida og Ministeriet for offentlige arbejder

Beskrivelse: Projektet vil yde støtte til at overvåge og kontrollere udviklingen i forureningen fra produktionen af byggematerialer. Projektet vil via konkrete eksempler demonstrere økonomisk bæredygtige metoder til forureningsbegrænsning og sørge for, at de indhøstede erfaringer spredes. Projektet består af en forbedring af et laboratorium, opbygning af kapacitet til at foretage miljøkonsekvensanalyser, demonstration af mere miljøvenlige produktionsmetoder og strategiudvikling og udbredelse af viden om de indhøstede erfaringer. Beboere tæt på de forurenende virksomheder, som ofte tilhører de fattigste befolkningsgrupper, vil udsættes for mindre støj og forurening, og de ansatte i sektoren får et bedre arbejdsmiljø.

Støtte til rydning af miner og ikke-detonerede bomber

Bevilling: 7,10 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida og Mines Advisory Group, MAG

Beskrivelse: Projektets formål var gennem rydning af miner og bomber at styrke udviklingsmulighederne i Quang Tri provinsen. Projektet forbedrede mulighederne for udnyttelse af landbrugsjord og bidrog til at begrænse det høje antal ulykker blandt civilbefolkningen, især blandt børn, forårsaget af de mange miner og ikke-detonerede bomber. Desuden søgte projektet at styrke provinsens evne og mulighed for på længere sigt selv at gennemføre mine- og bomberydning. En anden fase af projektet er under forberedelse.

Støtte til kapacitetsopbygning i ministeriet for planlægning og investering

Bevilling: 6,50 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektet formål er at fremme bæredygtig forvaltning af naturressourcer, bymiljø og industriudvikling ved at styrke den administrative kapacitet i afdelingen for Videnskab, Uddannelse og Miljø (DSEE) i Ministeriet for Planlægning og Investering (MPI). Projektet vil yde støtte til opbygning af kapaciteten i DSEE til at fremme miljøhensyn i regeringens prioriteter og investeringsplaner. Der vil ligeledes blive lagt vægt på at styrke DSEE's evne til at koordinere donorfinansierede miljøprojekter i Vietnam.

Beskyttelse af kyst- og havområdet omkring Hon Mun

Bevilling: 6,30 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Danida og Fiskeriministeriet

Beskrivelse: Projektets formål er at bevare den internationalt betydningsfulde og truede biologiske mangfoldighed i havet omkring øerne Hon Mun ved Nha Trang i Vietnam. Projektet vil arbejde med deltagerstyret planlægning og forvaltning af det beskyttede område, alternative indkomstskabende aktiviteter for lokalbefolkningen gennem pilotprojekter (f.eks. forskellige former for aquakultur) samt kapacitetsudvikling og overvågning af den biologiske og socio-økonomiske udvikling i området.

Samarbejde mellem Can Tho Universitetet og Århus Universitet

Bevilling: 2,50 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida

Beskrivelse: Projektets overordnede formål var at forbedre undervisningen i miljøspørgsmål i Mekongflodens delta. Dette skulle ske gennem en styrkelse af Can Tho Universitetets kapacitet til at gennemføre undervisning og forskning inden for miljørelaterede emner med fokus på de behov, de omliggende kommuner i Mekongs delta havde for bæredygtig naturressourceforvaltning. Gennem projektet blev behov og muligheder for at etablere et samarbejde mellem Can Tho Universitetet og Århus Universitet om etablering af et fælles uddannelsesprogram på kandidatniveau i miljøspørgsmål undersøgt og vurderet. Dette er ved at blive igangsat i en anden fase.

Bilag 7:

Det sydlige Afrika – programmer i regionen og i de enkelte lande

Regionale projekter

Biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter (Danida)

Bevilling: 19,83 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Danida, CABI CAB International og Global Water Partnership Southern Africa Technical Advisory Committee

Beskrivelse: Projektets mål er at udvikle et biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter baseret på afrikanske svampe, som kan opfylde de internationale krav til effektivitet, miljø- og sundhedsmæssig sikkerhed samt anvendelighed. Den forventede udvikling af en prototype af kontrolmidlet vil i modsætning til de agrokemikalier, som normalt anvendes i bekæmpelsen af vandhyacinter, være et rent afrikansk produkt, og vil blive produceret og solgt i Afrika. Der er ligeledes grund til at tro, at produktet vil være kommercielt bæredygtigt, da der er et udtalt behov for et biologisk bekæmpelsesmiddel som alternativ til de kemiske ukrudtsmidler. Projektet vil indgå i et samarbejde med 16 igangværende vandhyacintprojekter i 14 lande i Afrika, herunder i Tanzania, Malawi, Zimbabwe, Zambia og Sydafrika.

Oprettelse af et regionalt center for træning og teknologiudveksling under Basel-konventionen (Danida)

Bevilling: 17,66 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Danida og Department of Environmental Affairs and Tourism (DEAT)

Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at styrke kapaciteten i det engelsktalende Afrika til at sikre de involverede landes muligheder for at opfylde de tekniske, juridiske og institutionelle krav til en miljømæssig forsvarlig håndtering af farligt affald. Dette søges gjort gennem støtte til etablering af et regionalt center for træning og teknologiudveksling, som vil blive placeret i Pretoria, Sydafrika. Centrets hovedopgave er at udbyde kurser inden for alle problemkomplekser vedrørende farligt affald. Centret vil ligeledes systematisk indsamle og registrere viden om problemstillingen. Der sigtes mod, at centret efter projektets afslutning skal være finansielt bæredygtigt.

Regional vandressourcestrategi for Zambezi-floden (Danida)

Bevilling: 10,00 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2003
Ansvarlig: Danida, SADC Water Sector Coordination Unit, Maseru
Beskrivelse: Projektets væsentligste aktivitet er forberedelsen af "Zambezi River Basin Commission", herunder at hjælpe med vedtagelsen af det aftalesæt, som skal danne grundlag for kommissionens virke. Projektet vil støtte udarbejdelsen af en integreret strategi for forvaltning af vandressourcerne i Zambezi-flodsænkningen. Målsætningen er bl.a. at udvikle en database, der kan bruges til at afprøve forskellige modeller for vandressourceplanlægning, f.eks. konsekvensanalyser af vandkraft, kunstvanding, dæmninger mv. Databasen skal endvidere kunne anvendes til varsling af oversvømmelser eller vandmangel.

SACUDE – IUA (Danced)

Bevilling: 9,08 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2002
Ansvarlig: Southern Africa University Consortium
Beskrivelse: Samarbejde mellem fem sydafrikanske universiteter og University of Botswana om at udanne Masters-kandidater med speciale inden for miljøplanlægning m.v. Uddannelsen indebærer bl.a., at studerende følger kurser på flere universiteter, herunder udenlandske.

SANTREN – Træning og undervisning i renere teknologi og integreret kystzoneforvaltning i det sydlige Afrika (Danida)

Bevilling: 8,50 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2002
Ansvarlig: Danida og Southern Africa Network for Training on the Environment
Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at forbedre miljøforvaltningen i SADC-landene ved at støtte SANTREN (Southern Africa Network for Training on the Environment) i at etablere træningskurser inden for renere teknologi og integreret kystzoneforvaltning. Kurserne skal fremme kapacitetsopbygning hos de parter, som arbejder med industriforurening samt kystzoneproblematikken. For at støtte den fortsatte vidensudvikling inden for renere teknologi og integreret kystzoneforvaltning vil projektet endvidere støtte den regionale erfaringsopsamling og vidensudveksling mellem medlemmerne af SANTREN-netværket.

Fond vedrørende vandkonsulenttydelser (Danida)

Bevilling: 4,72 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2000
Ansvarlig: Danida og SADC, Watersector
Beskrivelse: Projektet omfatter etablering af en uafhængig fond til finansiering af konsulenttydelser vedrørende bæredygtig forvaltning af vandressourcer. Nationale og regionale myndigheder, forskningsinstitutioner, større NGO'er m.fl. skal kunne få finansieret mindre opgaver via fonden. Samtidig skal institutioner og vandkonsulenter i regionen tilbydes en beskeden træning i at udarbejde oplæg og styre opgaver i henhold hertil.

SADC vandprotokol – informationskampagne (Danida)

Bevilling: 4,50 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Danida og SADC, Watersector

Beskrivelse: Projektet kan beskrives som en serie af nationale workshops i de enkelte SADC-lande, med det samme overordnede indhold men tilpasset de lokale forhold. Deltagere fra hvert land vil gennem en uge blive introduceret til vandprotokollen og de basale principper for integreret vandressourceforvaltning. I forbindelse med projektet vil der blive udarbejdet informations- og baggrundsmateriale vedrørende Vandprotokollen og principperne for integreret vandressourceforvaltning. Endvidere vil deltagerne blive introduceret til en række nye regionale støtteprogrammer og initiativer på vandressourceområdet.

Film – Pesticidprojekt i Mozambique (Danida)

Bevilling: 1,96 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida og Film & Lyd produktion

Beskrivelse: Produktion af en film der generelt informerer om MIFRESTA-bistanden og baggrunden herfor, ved at bruge pesticidprojektet i Mozambique som konkret eksempel.

GLOBE i Sydafrika (Danced)

Bevilling: 1,00 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: GLOBE Southern Africa (GSA)

Beskrivelse: Støtte til den sydafrikanske afdeling af det internationale netværk GLOBE, der vil udvide og strukturere dette netværk til at omfatte de fleste lande i det sydlige Afrika. GLOBE planlægger at etablere et regionalt kontor i Cape Town, der skal koordinere medlemmernes aktiviteter, rekruttere nye medlemmer og iværksætte nye initiativer og kampagner. Målet er bl.a. at forbedre og støtte kapaciteten inden for god regeringsførelse, at bringe de parlamentariske institutioner tættere på offentligheden i miljø- og udviklingsspørgsmål, at yde støtte til udarbejdelse af ny lovgivning inden for bæredygtig udvikling og miljøspørgsmål og at organisere møder, workshops og konferencer.

Botswana (Danced)

Programmet for miljøplanlægning

Bevilling: 12,62 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ministry of Finance and Development Planning (MFDP) og National Conservation Strategy (Coordinating) Agency (NCSA)

Beskrivelse: Projektet sigter mod at styrke kapaciteten i Botswanas centrale planlægningsmyndigheder for at fremme miljøhensyn i landets planlægning og skabe større forståelse for miljøproblemer og -konsekvenser. Projektet omfatter planlægningsmedarbejdere i fem offentlige institutioner.

Forvaltning af vandressourcer

Bevilling: 6,98 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Department of Water Affairs (DWA)

Beskrivelse: Projektet har til formål at støtte en forbedring af Botswanas beslutningsgrundlag med hensyn til brugen af vandressourcer, således at planlægningen tager hensyn til en bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af landets begrænsede vandressourcer. Et middel til at opnå dette er udarbejdelsen af en national handlingsplan for vandressourceforvaltning, som angiver veje og strategier såvel som konkrete handlinger til forbedring af alle relevante aspekter. Endvidere forbedres kapaciteten til overvågning af vandressourcerne, og der gennemføres en række demonstrationsprojekter.

Støtte til forvaltning af kemikalier

Bevilling: 8,67 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Botswana Ministry of Health

Beskrivelse: Projektets formål er at støtte håndteringen af farlige kemikalier, så den lever op til de internationale standarder på området. Dette skal ske dels gennem udviklingen af et informations system om effektiv håndtering af kemikalier, dels gennem uddannelse af personale. Endelig skal projektet øge befolkningens bevidsthed om farlige kemikalier og håndteringen af dem.

Kapacitetsopbygning hos miljø-NGO'er

Bevilling: 9,92 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Rural Industries Promotion Company (RIPCO)

Beskrivelse: Projektet har til formål at sætte lokale miljøorganisationer i stand til at udvikle landsbyernes forvaltning af fælles savanneressourcer. Gennem information, træning og uddannelse vil projektet opbygge kapaciteten hos fire miljø-NGO'er i Botswana. Herved vil organisationerne blive i stand til at gennemføre miljøprojekter. Projektet har udviklet en model for NGO-støtte til lokale miljøprojekter.

Kapacitetsopbygning i forbindelse med afgrøder fra savanneområder (Veld Products)

Bevilling: 8,52 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2003

Ansvarlig: Veld Products Research and Development

Beskrivelse: Projektet skal støtte kapacitetsopbygning af fire NGO'er for derigennem at udvikle forvaltningen af ressourcerne i de savanneområder, der ejes af landsbyerne i fællesskab. De involverede NGO'er skal udvikle deres arbejds metode til i højere grad at inddrage den lokale befolkning. Et led i projektet vil være at udvikle en bæredygtig, kommerciel udnyttelse af produkter fra savannen, de såkaldte "veld products".

Lesotho (Danced)

Miljøundervisning

Bevilling: 12,17 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: The Ministry of Education and Manpower Development

Beskrivelse: Myndighederne i Lesotho vil i løbet af 2001 have indført en ny læseplan i folkeskolen. Den nye læseplan indeholder elementer af miljøundervisning, men der er mangel på ekspertise på området. Projektet vil støtte udarbejdelsen af tillæg til den gældende læseplan og støtte kapacitetsudviklingen på alle niveauer. Desuden skal der etableres modelskoler, som vil få særlig støtte i miljøundervisning.

Energiforvaltning

Bevilling: 10,91 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2002

Ansvarlig: Department of Energy, National Environment Secretariat

Beskrivelse: Projektets overordnede mål er at bidrage til en miljømæssig bæredygtig energiplanlægning og styring af energisektoren samt et bedre datagrundlag for planlægning. Dette skal ske ved at styrke kapaciteten hos relevante offentlige myndigheder og institutioner gennem arbejdet med at opdatere Lesothos energiplan og gennemføre planens strategier, udstikke rammer for styring af energisektoren, effektivisere produktionen og distributionen af el og at udarbejde en vindenergirapport med anbefalinger af fremtidige projekter.

Kapacitetsopbygning inden for miljøforvaltningen

Bevilling: 9,08 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: National Environmental Secretariat (NES)

Beskrivelse: Projektet vil bidrage til at etablere effektive institutionelle rammer for miljøforvaltningen i Lesotho på tre fronter: styrke kapaciteten i de relevante ministerier og andre institutioner inden for miljøforvaltning, styrke kapaciteten i National Environmental Secretariat og andre relevante organisationer inden for miljøinformation, så informationerne bliver offentlig tilgængelige, og udvikle samarbejdet mellem forskellige institutioner med henblik på at indarbejde miljøhensyn i de fremtidige udviklingsplaner.

Malawi (Danida)

Støtte til bæredygtig energi

Bevilling: 19,60 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Danida og Finans-, økonomisk planlægnings- og udviklingsministeriet

Beskrivelse: Der installeres solcelleanlæg til elektrificering af 15 primære sundhedsklinikker og tilhørende tjenesteboliger. Endvidere installeres 200 små solcelleanlæg til elektrificering af husstande på landet for at afdække problemer og muligheder ved denne energitype. Der installeres også 6 vinddrevne vandpumper til vanding af afgrøder mv. samt udarbejdes et vindatlas for Malawi i samarbejde mellem Malawis Meteorologiske Institut og en dansk institution. På biogasområdet konstrueres 30 nye biogasanlæg og et overvågnings- og vedligeholdelsessystem etableres. På vandenergiområdet gennemføres et feasibilitystudie af et minivandkraftværk. På det institutionelle niveau etableres normer, standarder mm. for vedvarende energiteknologier og det undersøges, om der kan udformes langsigtede samarbejdsaftaler mellem danske og malawiske institutioner.

Miljø- og naturressourceforvaltning

Bevilling: 18,20 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danida og Ministry of Natural Resources and Environmental Affairs

Beskrivelse: Projektet omfatter en lang række komponenter, der bl.a. opbygger kapacitet i de relevante forvaltninger på forskellige niveauer, uddanner miljøteknikere og støtter udarbejdelsen af regulativer, retningslinjer og manualer for kommunale miljøhandlingsplaner. Miljødepartementet støttes i at decentralisere miljøforvaltningen til kommunerne og udarbejde miljøredegørelser til parlamentet.

Støtte til miljøfonde

Bevilling: 18,17 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Finansministeriet

Beskrivelse: Støtten har dels til formål at finansiere konkrete, landsbybaserede miljøindsatser i udvalgte distrikter og derved fremme en bæredygtig naturressourceforvaltning og styrke de lokale distriktsmyndigheders forvaltningskapacitet, dels at finansiere konkrete miljøindsatser forankret i NGO'er og lokale brugergrupper gennem Malawis Miljøstøtte Fond.

Støtte til bymiljø i udvalgte distrikter

Bevilling: 15,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Finansministeriet

Beskrivelse: Projektet omfatter dels støtte til udformning af en national bypolitik, dels udvikling af forvaltningen i fire distriktsbyer og gennemførelse af pilotprojekter. Dette sker dels gennem opbygning af kapacitet på nationalt niveau og ved at styrke samspillet og koordinationen mellem forskellige parter, dels ved at inddrage befolkningen, bl.a. ved afholdelse af borgermøder. Miljøtilstanden i hver by beskrives i en rapport, der godkendes af by- eller distriktsrådet, og på baggrund heraf udarbejdes en samlet handlingsplan for hver by bl.a. med konkrete miljøindsatser, der umiddelbart kan sættes i gang.

Støtte til teknisk uddannelse og træning i miljø- og naturressourceforvaltning

Bevilling: 12,50 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida og Natural Resources College

Beskrivelse: Støtten til Natural Resource College (NRC) skal generelt styrke landbrugsproduktionen gennem kapacitetsudvikling rettet mod at reducere den ikke-bæredygtige udnyttelse af naturressourcerne, herunder at reducere fattigdommen. Det er hensigten at ændre undervisningen mod mere partcipatoriske metoder, således at kurser og uddannelser medvirker til at fremme en mere brugerorienteret og inddragende miljøplanlægning i distrikterne for at reducere jorderosion og afskovning. Endelig vil NRC blive reorganiseret, således at institutionen bliver mere markedsorienteret.

Naturressourceforvaltningsplan for Chilwa søen

Bevilling: 11,75 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Danida og Ministry of Natural Resources and Environmental Affairs

Beskrivelse: Projektet støtter udarbejdelse og implementering af en naturforvaltningsplan for Chilwa søen og de omkringliggende våd- og vandindvindingsområder. Projektet sigter konkret på at opbygge og forstærke distriktsforvaltningerne i området med henblik på at gennemføre en bæredygtig miljøplanlægning med lokalsamfundenes aktive medvirken. Endvidere oprettes i projektet en miljøfond, som skal finansiere de aktiviteter, der formuleres i forvaltningsplanerne.

Forebyggelse af og kontrol med bilharziose

Bevilling: 4,96 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Dansk Bilharziose Laboratorium, GEF, Malawi og SADC, Malawi

Beskrivelse: Projektet inddrager indbyggerne i Mangochi-distriktet i demonstrationsaktiviteter inden for vand, sanitet og hygiejne samt sundhedsoplysning og distribution af medicin. Projektet udføres af Dansk Bilharzia Laboratorium (DBL).

Miljøgenopretning i tidligere flygtningeområde

Bevilling: 4,9 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Folkekirkens Nødhjælp

Beskrivelse: Projektet består dels af miljøgenopretning koncentreret om skovbevarelse og træplantning, dels af introduktion til bæredygtige landbrugsteknikker.

Mozambique (Danida)

Bortskaffelse af forældede pesticider

Bevilling: 56,90 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Danida, Landbrugsministeriet og Ministeriet for koordination af miljøaktiviteter (MICOA)

Beskrivelse: Det var projektets oprindelige formål at gøre Mozambique i stand til at leve op til sine forpligtelser i Basel- og Bamako-konventionerne om håndtering af farligt affald. Gennem projektet er der givet støtte til indsamling og bortskaffelse af ca.900 tons forældede pesticider. Efter indsamlingen skulle pesticiderne afbrændes i en cementovn på en nærliggende fabrik. En offentlig debat om afbrænding af pesticider førte til en midlertidig nedlukning af projektet. Sidenhen har det vist sig umuligt at gennemføre afbrændingsfasen og derved gøre Mozambique i stand til selv at skaffe sig af med farligt affald. Det blev derfor i sommeren 2000 besluttet at sende de indsamlede pesticider til destruktion i Europa.

Kystzoneforvaltning

Bevilling: 40,48 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2005

Ansvarlig: Ambassade, Miljøministeriet og Ministeriet for koordination af miljøaktiviteter (MICOA)

Beskrivelse: Projektet har hidtil omfattet støtte til oprettelsen af en enhed i MICOA, som kunne varetage opgaver relateret til kystzoneforvaltning (UGC), gennemførelse af demonstrationsprojekter omkring et rehabiliteret kystzonecenter i Xai-Xai samt gennemførelse af et projekt vedrørende afhjælpning af sanitets- sundheds- og miljøproblemer på øen Ilha de Mozambique. En fase 2 skal styrke kapaciteten for integreret kystzoneforvaltning i Mozambique på nationalt-, provins- og distriktsniveau, etablere modeller for kystzoneforvaltning i samarbejde med lokalsamfundene i udvalgte distrikter og definere konserveringsprogrammer for bevarelse af biodiversitet i kystområder.

Integreret kystzoneforvaltning ved Niassa-søen

Bevilling: 10,72 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2004

Ansvarlig: Danida og Miljøministeriet

Beskrivelse: Det er projektets umiddelbare mål at styrke kapaciteten på provins-, distrikts- og lokalt niveau for at forvalte naturressourcerne ved Niassa søens bred, at afprøve modeller for naturressourceforvaltning i samarbejde med lokalbefolkningen i de to distrikter Lago de Niassa og Lichinga, samt at fremme det regionale samarbejde mellem Malawi, Mozambique og Tanzania vedrørende forvaltning af Niassa/Malawi søen.

Industriel forureningsbekæmpelse

Bevilling: 10,60 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Ambassade og Miljøministeriet

Beskrivelse: Det er projektets mål at skabe kapacitet i ministeriet for koordination af miljøaktiviteter (MICOA) til at vurdere og håndtere de miljømæssige aspekter ved store industriinvesteringsprojekter, at etablere et program vedrørende håndtering af farligt affald og industriaffald samt at forberede etableringen af en særlig losseplads til deponering og behandling af farligt affald og industriaffald.

Styrkelse af miljøforvaltning og gennemførelse af miljøforbedringer i fire byområder

Bevilling: 2,99 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Danida, Ambassade og Miljøministeriet

Beskrivelse: Pilotprojektet inkluderer kapacitetsopbygning og gennemførelse af mindre miljørelaterede aktiviteter i to byområder i Zambezia-provinsen. I hver af de to byer er udført aktiviteter i dels et område, hvor problemerne er mindre komplicerede og lettere at løse, og dels et område, hvor miljøproblemerne er større og mere omfattende. De konkrete aktiviteter har varieret inden for de fire områder og har omfattet aktiviteter til begrænsning af jorderosion, begrænsning af luftforurening ved reduktion i afbrændinger, reovering af afvandingskanaler, træplantning, rehabilitering af lokalt marked, reetablering af adgangsveje og forbedret indsamling af affald. Befolkningen i områderne er blevet inddraget i etableringen af lokale kontaktgrupper omkring de enkelte aktiviteter.

SEACAM – kystzoneforvaltning

Bevilling: 2,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Sekretariat for Eastern African Coastal Area Management

Beskrivelse: Projektet vil først og fremmest forberede og gennemføre en række kurser med det formål at styrke kystzoneforvaltningskapaciteten i den mozambiquiske ressourcebase. Spektret omfatter introduktion til projektforbereelse og gennemførelse samt videregående kurser vedrørende udarbejdelse af miljøkonsekvensanalyser.

Teknisk rådgivning til ministeriet for koordinering af miljøanliggender

Bevilling: 2,86 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ambassade og Ministeriet for koordination af miljøaktiviteter (MICOA)

Beskrivelse: Chefrådgiveren har til hovedopgave at styrke kapacitetsopbygningen i MICOA gennem generel rådgivning af miljøministeren og hans ansatte i alle former for miljøpolitiske spørgsmål. Endvidere har chefrådgiveren til opgave at deltage aktivt i den daglige koordinering og fremtidige udvikling af den danske miljøindsats i Mozambique.

Demonstrationsprojekt vedrørende bæredygtig forvaltning af bymiljø

Bevilling: 2,17 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Ambassade og Ministeriet for koordination af miljøaktiviteter (MICOA)

Beskrivelse: Projektaktiviteterne på Ilha de Mozambique har til formål at styrke de lokale myndigheds kapacitet til at håndtere bymæssige miljøproblemer. Derudover har projektet konkret søgt at imødegå, at de omkringliggende strande anvendes som toilet med deraf følgende sundhedsproblemer, at tætbefolkede byområder oversvømmes af forurenede vand under regntiden samt yderligere erosion i kystzonen.

Namibia (Danced)

Undervisning i skovplantning og træressourceforvaltning

Bevilling: 15,64 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Ministry of Basic Education and Culture og IBIS

Beskrivelse: I det nordlige, træfattige Namibia skal projektet i samarbejde med udvalgte skoler og naturhistorielærere give lokalbefolkningen viden om problemer forbundet med afskovning. Gennem undervisning og informationskampagner skal landmænd, lærere og skoleelever lære om mulighederne for skovgenplantning. Der oprettes små planteskoler i tilknytning til landsbyskolerne. På baggrund af de positive erfaringer fra projektets første fase er det blevet besluttet at overføre modellen til andre skoler i det nordlige Namibia.

Kommunal støtte og lokal skovforvaltning

Bevilling: 11,16 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Directorate of Forestry

Beskrivelse: Projektet skal give de involverede landbrug i området øget viden om og indsigt i bæredygtigt skovbrug gennem træning og konkrete aktiviteter. Der vil blive arbejdet med lokale og udenlandske træarter, og der sigtes på et tæt samarbejde med bl.a. uddannelsesinstitutioner, landbrugskonsulenter og NGO'er, som er aktive på skovområdet.

Integreret kystzoneforvaltning

Bevilling: 9,50 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Ministry of Environment and Tourism, Ministry of Regional and Local Government and Housing

Beskrivelse: Projektet fokuserer på grundlaget for bæredygtig planlægning og forvaltning af kystzoneudviklingen i regionen, som er udsat for stigende miljøproblemer på grund af byernes vækst, turisme, fiskeri, minedrift og havneudvidelser. Projektet vil tilvejebringe det nødvendige informationsgrundlag for integreret planlægning og forvaltning samt udarbejdelsen af en integreret udviklingsplan for kystzonen i regionen.

Miljøgennemgang af den namibiske "Grønne Plan" i forbindelse med den 2. nationale udviklingsplan

Bevilling: 1,85 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ministry of Environment and Tourism, Directorate of Environmental Affairs og National Planning Commission Secretariat (NPCS)

Beskrivelse: Den namibiske regering har taget initiativ til at integrere miljømæssige og bæredygtige udviklingsaspekter i sin anden nationale udviklingsplan (NDP2), og projektets mål er at støtte det forberedende arbejde i den forbindelse. Det skal ske gennem teknisk assistance, støtte til afholdelse af workshops og støtte til udarbejdelsen af dokumenter. Parlamentets godkendelse af planerne forventes i forsommeren 2001.

Swaziland (Danced)

Skovpolitik og skovlovgivning

Bevilling: 12,98 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Ministry of Agriculture (MOAC)

Beskrivelse: Projektet skal dels støtte udarbejdelsen af en national skovpolitik, dels øge bevidstheden om skovpolitikken og kapaciteten til at gennemføre den. De konkrete aktiviteter er bl.a. gennemførelsen af en skovanalyse, udkast til en skovpolitik, udarbejdelse af en handlingsplan for opfyldelse af politikken og udarbejdelse af en skovlovgivning. Arbejdet vil inddrage såvel den private sektor som NGO'er.

National strategi for energipolitik

Bevilling: 6,10 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ministry of Natural Resources and Energy (MNRE)

Beskrivelse: Projektet skal støtte udviklingen af en national energipolitik, som er miljømæssigt, socialt og økonomisk bæredygtig. Processen skal ligeledes tjene til at opbygge kapacitet på energiområdet i form af vidensoverførsel om vind og solressource-data. Projektet vil således ud over udviklingen af lovgivningen foretage målinger og vurderinger af sol, vind og vandkraft og skabe forøget opmærksomhed omkring energispørgsmål hos interessenter og forbrugere.

Kapacitetsopbygning af Yonge Nawe for miljøbeskyttelse

Bevilling: 4,42 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Yonge Nawe

Beskrivelse: Danceds støtte vil gøre det muligt for den namibiske NGO Yonge Nawe at videreudvikle sit miljø-oplysningsarbejde. Målet er at styrke kapaciteten i Yonge Nawe og det netværk, som er en forudsætning for at kunne nå ud til målgrupperne på en omkostningseffektiv måde. Gennem styrkelse af relationerne til universiteter og miljøspecialister sikres, at oplysningsarbejdet bliver af høj professional kvalitet.

National strategi for håndtering af affald

Bevilling: 12,50 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Swaziland Environmental Authority (SEA)

Beskrivelse: Projektet skal udvikle en strategi for håndtering af fast affald og udvikle den institutionelle kapacitet til at gennemføre strategien. I første omgang tager aktiviteterne form af en række pilotprojekter, indtil den nuværende situation er grundigt analyseret, idet der kun findes få data om fast affald i Swaziland.

Sydafrika (Danced)

Landsbybaseret skovbrug

Bevilling: 11,32 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Chief Directorate of Forestry, Department of Water Affairs and Forestry (DWAF)

Beskrivelse: I projektet indgår udvikling af planer for en mere bæredygtig dyrkning af fødevarer, foder og brænde i Bushbuckridge i Mpumalanga-provinsen. Denne udvikling sker i samarbejde med lokalsamfundene og gennemføres både på privat og fællesjet jord. Desuden ydes der støtte til oplysning og uddannelse i forbedrede dyrkningssystemer. Projektet har omfattet træning af udvalgte skov- og landbrugsrådgivere og institutionsopbygning, ligesom projektet har opbygget kapaciteten hos rådgivere i Sydafrika.

Støtte til samarbejde mellem NGO'er på miljøområdet

Bevilling: 1,64 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Danmarks Naturfredningsforening (DN) and The Environmental Justice Networking Forum (EJNF)

Beskrivelse: Projektet er et samarbejde mellem de to miljø-NGO'er EJNF fra Sydafrika og Danmarks Naturfredningsforening. Projektet bidrager til at styrke Nord/Syd-dialogen på NGO-plan gennem udviklingen af et organisatorisk samarbejde mellem de to organisationer. Aktiviteterne vil bestå af udvekslingsbesøg, publicering af artikler om udvalgte temaer i organisationernes respektive nyhedsbreve. En fase 2 vil også være åben for deltagelse fra andre NGO'er i Sydafrika og Danmark.

Støtte til et kommunikations- og medieprojekt

Bevilling: 8,57 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2002

Ansvarlig: Environmental & Development Agency Trust (EDA)

Beskrivelse: Projektet støtter EDA's arbejde med bæredygtig udvikling af landområderne. Konkret støtter projektet lanceringen af magasinet New Ground, som beskæftiger sig med spørgsmål om bæredygtig udvikling af landdistrikterne. Magasinet retter sig mod syv hovedmålgrupper, bl.a. medier, politikere, lokale ledere og undervisere. Desuden omfatter projektet støtte til kapacitetsopbygning i EDA på området medier og dokumentation. I denne forbindelse vil der bl.a. blive afholdt kurser for journalister.

Støtte til miljøuddannelse

Bevilling: 13,13 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2000

Ansvarlig: Department of Education (Mpumalanga & Gauteng) and IBIS/Interfund

Beskrivelse: Dette pilotprojekt støtter udviklingen af læseplaner med fokus på miljøundervisningen i samarbejde med provinsregeringerne i Sydafrikas Gauteng og Mpumalanga provinser. Projektet omfatter endvidere forsøg med forskellige modeller for efteruddannelse af lærere, der skal varetage miljøundervisningen.

National Parks Board: Mennesker og Parker

Bevilling: 13,04 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: South African National Parks (SANP)

Beskrivelse: Projektet sigter på at styrke kapaciteten i det nyetablerede Departement for Social Ecology i SANP. Det overordnede mål er at bringe naturforvaltningen i harmoni med det nye Sydafrika, dels gennem uddannelse af personale i det nye departement og andre dele af SANP, dels gennem et antal pilotprojekter, der skal afprøve samarbejdet med lokalsamfundene. Pilotprojekterne afprøver bl.a. metoder til at løse konflikter omkring ejerskab og adgang til land og ressourcer i parkerne.

Projekt Grøn By

Bevilling: 14,12 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Midrand Metropolitan Local Council

Beskrivelse: Første led i projektet er udarbejdelsen af en miljøtilstandsrapport for Midrand. På baggrund af miljøvurderingerne i denne rapport vil projektet finansiere en række miniprojekter, som skal virke som demonstrationsmodeller, øge den folkelige bevidsthed på området og samtidig have komponenter rettet mod det juridiske og det politiske system.

Integration af miljøhensyn i jordreform

Bevilling: 15,24 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Department of Land Affairs (DLA)

Beskrivelse: Projektet sigter mod at styrke DLA og andre aktører for at fremme jordreformprojekter, der er miljømæssigt bæredygtige. Projektet skal dygtiggøre lokale myndigheder og rådgivere i forhold til fysisk planlægning, bæredygtige produktionssystemer, miljøkonsekvensvurderinger og forvaltning af naturressourcerne. Desuden vil projektet tilbyde kurser for de mennesker, der har fået tildelt jord i forbindelse med jordreformerne. Der etableres en række demonstrationsprojekter, hvorfra erfaringerne kan anvendes i udviklingen af fremtidige procedurer og jordreformpolitik.

Støtte til Directorate of Environment, Gauteng

Bevilling: 9,53 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2000

Ansvarlig: Directorate of Environment (DoE), Province of Gauteng

Beskrivelse: Ved at yde bistand til det nye miljødirektorat i provinsen Gauteng skal projektet træne medarbejdere og styrke administrationen. I begrænset omfang vil repræsentanter fra andre dele af provinsadministrationen, industrien, NGO'er og politikere deltage. Projektet omfatter forbedring af redskaber til miljøforvaltning og styring samt efteruddannelse. Projektet har medvirket til, at DoE nu anses for at være en af de mest effektive miljøadministrationer i Sydafrika.

Udarbejdelse af en ny skovlov

Bevilling: 2,55 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Council for Scientific and Industrial Research

Beskrivelse: Baseret på regeringens "White Paper" på skovområdet ønsker projektet at udarbejde en relevant lovgivning, der tager hensyn til den demokratiske udvikling i Sydafrika, med inddragelse af internationale standarder. Projektet afsluttes med en omfattende formidling af loven til offentligheden.

EJNF-projekt for folkelig deltagelse

Bevilling: 17,08 mio. kr.

Projektperiode: 1996-2001

Ansvarlig: Environmental Justice Networking Forum (EJNF)

Beskrivelse: EJNF er en paraplyorganisation for over 500 frivillige organisationer, der arbejder med bæredygtig udvikling og miljømæssig retfærdighed over hele Sydafrika. Projektet skal udvikle EJNF's kapacitet og støtte gennemførelsen af fire programmer for kampagner, miljøpolitik, forskning og -oplysning, mediarbejde samt regionalt og internationalt samarbejde.

Styrkelse af miljøforvaltningskapacitet, SMLC

Bevilling: 14,21 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Southern Metropolitan Local Council (SMLC)

Beskrivelse: SMLC dækker Johannesburgs sydlige forstæder, herunder millionbyen Soweto. Projektet omfatter teknisk bistand til SMLC i forbindelse med miljøplanlægning, affaldshåndtering og vandbesparelser. Nogle af aktiviteterne er generelle, mens andre vil blive gennemført som demonstrationsprojekter i forskellige dele af Soweto. En del af aktiviteterne gennemføres i et samarbejde mellem SMLC og Københavns Kommune.

Miljøundervisning af lærere

Bevilling: 2,13 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Delta Environmental Centre (DEC)

Beskrivelse: Projektets formål er at øge bevidstheden om miljø og miljøproblemer på undervisningsinstitutioner og i lokalsamfund i Sydafrikas Gauteng-provins. Dette skal ske gennem kurser for lærere i miljøundervisning samt udarbejdelsen af en vejledning for lærere i, hvordan man kan inddrage miljøspørgsmål i undervisningen. Desuden skal projektet styrke kapaciteten hos de lokale myndigheder i forhold til at støtte integrationen af miljøundervisningen i skolerne.

Implementering af CITES konventionen

Bevilling: 9,73 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2001

Ansvarlig: Department of Environmental Affairs and Tourism

Beskrivelse: Formålet med projektet er at styrke gennemførelsen af Cites-konventionen om handel med truede dyre- og plantearter. Projektet retter sig mod tre områder: for det første støttes udviklingen af en national lovgivning og politik på området. For det andet støtter projektet opbygningen af en effektiv administration af Cites bl.a. gennem støtte til et centralt videnskabsråd og et centralt styrelsesråd. Endelig omfatter projektet en styrkelse af koordineringen mellem og uddannelse af de instanser, som står for håndhævelsen af Cites samt for den fysiske kontrol af import/eksport.

Trees for Afrika – Forvaltning af skove i lokalsamfund

Bevilling: 1,01 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2001

Ansvarlig: Trees for Africa (TFA)

Beskrivelse: Projektet skal støtte Trees for Africa, en lokal organisation, der arbejder med at gøre Johannesburgs boligkvarterer mere grønne. Støtten består primært i finansieringen af en rådgiver, som skal assistere organisationen i forbindelse med oplysningsarbejde og i forbindelse med konkrete projekter.

Renere teknologi i fiskeindustrien

Bevilling: 11,45 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Fishing Industry Research Institute (FIRI)

Beskrivelse: Projektet sigter mod at mindske miljøbelastningen fra fiskeindustrien primært ved at indføre renere teknologi i industrien og dermed en målbar reduktion i forbruget af vand og energi samt en reduceret udledning af næringsstoffer mv. Desuden arbejdes der med at overføre teknologi i forbindelse med renere produktion og opbygge lokal kapacitet til at fortsætte processen, samt at opbygge bevidsthed om miljøproblemer og mulighederne for at forbedre forholdene gennem renere produktion.

Greenhouse People's Environmental Centre

Bevilling: 8,13 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Earthlife Africa (Johannesburg)

Beskrivelse: Målet med projektet er at etablere Greenhouse Peoples Environmental Centre (Væksthuset – Folkets Miljø Center) i Joubert Park i det centrale Johannesburg. Væksthuset skal dels fungere som en arbejdende demonstration af grøn teknologi, praksis, værdier og fremgangsmåder for bymæssig levevis, dels som hjemsted og ressourcebase til at støtte folk og organisationer, der arbejder hen imod et retfærdigt og miljømæssigt sundt og bæredygtigt samfund. Ideen til Væksthuset er udviklet over de seneste 5-6 år med Earthlife Africa som hoveddrivkraft, men med bred støtte fra en række folkelige organisationer.

Sikring af vandkvalitet i tætte bebyggelser

Bevilling: 13,55 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Department of Water Affairs and Forestry (DWAF)

Beskrivelse: Projektet har til formål at afprøve anbefalingerne i det udkast til strategi på området, som blev udarbejdet i en første fase. Gennem en række pilot- og demonstrationsprojekter skal der indsamles erfaringer på området, og disse skal danne basis for udarbejdelsen af en endelig strategi for håndtering af spildevand fra tæt befolkede, uformelle bebyggelser.

Renere teknologi, overfladebehandling i metalindustrien

Bevilling: 12,11 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Hot-dip Galvanization Association, SA.

Beskrivelse: Lidt over 500 små og mellemstore sydafrikanske virksomheder udfører overfladebehandling af metal. Branchen skaber miljøproblemer med udledning af tungmetaller i spildevand, luftforurening og mængder af fast affald, herunder kemikalieaffald. Projektets formål er at overføre viden til rådgivere inden for branchen, yde støtte til miljørevision af de involverede virksomheder, og at støtte virksomheder, der vil udarbejde handlingsplaner for renere teknologi. Desuden skal projektet støtte etableringen af demonstrationsanlæg, der viser miljøvenlige metoder samt udbrede oplysning om branchens problemer og løsningsmuligheder.

Samarbejde mellem GEM, Sydafrika og DN, Danmark

Bevilling: 9,78 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danmarks Naturfredningsforening (DN) and The Group for Environmental Monitoring (GEM)

Beskrivelse: Projektet er et samarbejde mellem Danmarks Naturfredningsforening og den sydafrikanske miljøorganisation GEM, og det sigter mod at udvikle gensidig forståelse, partnerskab og fælles resultater de to organisationer imellem. De konkrete mål for projektet er bl.a. at gennemføre et uddannelsesprogram om lokale Agenda 21-aktiviteter for udvalgte aktive i begge organisationer og at skabe et fælles Nord/Syd-aktionsprogram, hvor de sydafrikanske NGO'er og DN udvikler en fælles handlingsplan rettet mod en specifik international proces.

Kapacitetsenhed i DEAT

Bevilling: 13,71 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Department of Environmental Affairs and Tourism (DEAT)

Beskrivelse: DEAT har i de seneste år udformet en række vigtige og vidtrækkende love og politikker på miljøområdet, men kapaciteten til at føre dem ud i livet mangler. Derfor har DEAT øget sin indsats for at opbygge kapacitet på området i den offentlige sektor. Projektet bakker op om denne proces ved at støtte oprettelsen af en kapacitetsopbygningsenhed på miljøområdet i DEAT, der skal støtte kapacitetsopbygning i alle dele af den offentlige sektor.

Retshjælp til miljøbeskyttelse

Bevilling: 13,2 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2005

Ansvarlig: Legal Resources Centre (LRC)

Beskrivelse: Støtten skal gøre det muligt for LRC at fortsætte og videreudvikle et miljø-retshjælps-projekt. Målet er at styrke kapaciteten i NGO'en EJP og det netværk, som er en forudsætning for EJP's arbejde for fattige lokalsamfund på miljøområdet. Kapacitetsudviklingen er en forudsætning for at EJP kan opnå den "kritiske masse", der skal til for fortsat at kunne give effektiv retshjælp i form af juridisk rådgivning, uddannelse og juridisk repræsentation af klienter i forbindelse med sagsanlæg mod virksomheder og myndigheder, som overtræder miljølovgivningen.

Femte forhandlingsmøde om en POPs konvention

Bevilling: 6,80 mio. kr.

Projektperiode: 2000

Ansvarlig: Department of Environmental Affairs and Tourism (DEAT)

Beskrivelse: Støtte til Sydafrikas værtskab for det afsluttende forhandlingsmøde om en konvention vedrørende sværtnedbrydelige, organiske forurenende stoffer (POPs).

Affald fra sundhedssektoren

Bevilling: 15,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: Department of Agriculture, Conservation, Environment and Land Affairs, Gauteng

Beskrivelse: Indsamling af basisoplysninger om hospitalsaffald m.m. i Gauteng-provinsen. Projektet har efterfølgende været i udbud og vil blive implementeret fra maj 2001.

Integreret administration af vandressourcer

Bevilling: 28,06 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Department of Water Affairs and Forestry (DWAF)

Beskrivelse: Projektet skal bidrage til at beskytte og sikre at en bæredygtig udnyttelse af grundvandsreserverne inddrages i Sydafrikas vandpolitik. Projektets første fase skal udvikle administrative redskaber til brug for etableringen af vandstyrelser (Catchment Management Authorities), som i fremtiden bliver de bærende enheder i vandforvaltningen. I anden fase skal der opbygges og igangsættes vandstyrelser i tre udvalgte områder igennem en proces, der inddrager lokale myndigheder, institutioner og organisationer.

Renere teknologi i tekstilindustrien

Bevilling: 17,10 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Cotton SA (CSA) & Research and Pollution Group (RPG)

Beskrivelse: Formålet med projektet er at opbygge en bevidsthed om renere produktion i industri og landbrug. Projektet bygger på en livscyklus-forståelse og retter sig især mod to led i produktionen: bomuldsdyrkning og vådbehandling med kemikalier af de færdige tekstiler. Projektets aktiviteter omfatter information direkte til arbejdspladserne, etablering af demonstrationsprojekter og rådgivning i forbindelse med tekstilforarbejdning. Desuden giver projektet mulighed for finansiel støtte til virksomheder, der indfører renere teknologi i forarbejdningen. Endelig skal projektet fremme afsætningsmuligheder for bomuld og tekstiler, der er produceret med mindre belastning af miljøet.

Partnerskab om bæredygtig energi og klimaforandringer

Bevilling: 9,32 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Earthlife Africa Johannesburg and WWF Denmark

Beskrivelse: Projektet gennemføres i et partnerskab mellem Earthlife Africa Johannesburg (ELA), der er en organisation baseret på frivillige miljøaktivister, og WWF Verdensnaturfonden i Danmark. Projektet er et Syd/Nord NGO-samarbejde, der vil knytte vedvarende energi og energibesparelser til oplysning og holdningsbearbejdning omkring klimaændringer. Et syd-nord-syd samarbejde vil også blive etableret med sydøstasiatiske organisationer og organisationer fra udviklingslande. Projektet vil styrke NGO'ernes kapacitet til at påvirke sydafrikanske politikker og programmer på klima- og energi-området. Projektet vil støtte udviklingen af NGO-netværket Climate Action Network, South Africa (SA-CAN).

Projekt for urban og rural bæredygtig energi, miljø og udvikling (SEED)

Bevilling: 11,77 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Organisationen for Vedvarende Energi (OVE) og Energy and Development Group (EDG)

Beskrivelse: Programmet Sustainable Energy, Environment and Development (SEED) består af to projekter, et by og et land, der skal integrere bæredygtige energiløsninger i lavindkomst bebyggelser og i forbindelse med udviklingsprojekter. Målet er at udbygge kapaciteten hos folkelige organisationer og lokale myndigheder til at gennemføre bæredygtige energiløsninger samt generelt at udbrede information og styrke opmærksomheden om bæredygtig energi. Endelig skal projektet bidrage til udviklingen af en national politik i forbindelse med bæredygtig energianvendelse.

Tanzania (Danida)

Forbedring af bymiljø

Bevilling: 33,20 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2002

Ansvarlig: Danida, Ambassade, Ministry of Regional Administration and Local Government og Premierministerens kontor

Beskrivelse: Projektets formål er at forbedre bymiljøet i Mwanza, der er Tanzanias næststørste by med 420.000 indbyggere. Dette vil ske via en række projekter, der reducerer de væsentligste miljøproblemer i Mwanza, samt ved at forbedre samarbejdet mellem bystyret i Mwanza og andre parter. Byens befolkningstal er i kraftig vækst og forventes at nå 1,5 mio. i år 2010. Væksten sker uplanlagt og ureguleret og uden en udbygning af veje, elforsyning, drikkevand, affaldsindsamling eller kloakering.

Bæredygtig forvaltning af Ramsar-område

Bevilling: 31,50 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Ambassade og Miljøministeriet

Beskrivelse: Projektets overordnede formål er at konsolidere og fremme bevarelsen af Ramsar-området Malagarasi-Muyovosi og samtidig forbedre velfærden og levestandarden for lokalbefolkningen, der lever i og omkring vådområdet. Det umiddelbare mål er at fremme en langsigtet proces, der fører til en bæredygtig og integreret udnyttelse af Malagarasi-Muyovosi, som er det første Ramsar-område i Tanzania. Hensigten er herved at støtte den tanzanianske regering i opfyldelsen af forpligtelserne under Ramsar-konventionen, samt at udvikle, afprøve og gennemføre modeller for bæredygtig naturressourceudnyttelse i et samarbejde med lokalbefolkningen.

Skovforvaltning og beskyttelse af biodiversitet

Bevilling: 19,90 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Ambassade og Miljøministeriet

Beskrivelse: Projektets mål er at udvikle og igangsætte bæredygtige skovforvaltningsplaner i to pilotområder i Udzungwa. Disse pilotaktiviteter skal føre til udvikling af modeller for bæredygtig udnyttelse af naturskove, som kan anvendes i andre områder i Iringa-regionen og i Tanzania. Distriktsmedlemmer trænes i partcipatorisk planlægning, og der etableres skovkomiteer i otte landsbyer. Der gennemføres diverse socio-økonomiske og biologiske studier, og der skal opstilles regler for de involverede parter anvendelse og beskyttelse af de to skovreservater, herunder adgangs- og brugsret.

Landsbybaseret skovforvaltning

Bevilling: 19,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Ambassade og Ministeriet for Regional Administration og Lokalregering

Beskrivelse: Projektets formål er at forbedre forvaltningen og bevarelsen af biodiversiteten i Lindi-regionens skove gennem bæredygtig landsbybaseret arealudnyttelse, der kan forbedre levevilkårene for landsbyboerne. Dette skal ske ved at gennemføre landsbybaserede skovforvaltningsplaner, samt ved at opbygge distriktsadministrationens kapacitet til at inddrage lokalbefolkningen i driften af skovene.

Bæredygtig miljøudvikling

Bevilling: 19,20 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida, Ambassade og Ministry of Regional Administration and Local Government

Beskrivelse: Projektets skal gøre Iringa bykommune i stand til at identificere og prioritere miljøproblemer samt formulere en miljøpolitik for byudvikling og iværksætte de tilhørende miljøaktiviteter. Der ydes støtte til udarbejdelse af en miljøvurdering og til styrkelse af miljøkapaciteten hos de lokale myndigheder, arbejdsgrupperne samt NGO'er og andre lokalgrupper. Desuden oprettes en særlig Miljøfond, der kan støtte f.eks. indsamling af fast affald, forbedring af slumområder, afledning af spildevand og regnvand samt arbejdsmiljø.

Bæredygtig byudviklingsprogram

Bevilling: 18,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Ambassade og Ministry of Regional Administration and Local Government

Beskrivelse: Projektets mål er at støtte bystyret i Arusha og andre centrale parter i at samarbejde om en bæredygtig miljøforvaltning, samt ved at en række vigtige forsøgsaktiviteter, der sigter på at forbedre bymiljøet i Arusha, bliver gennemført inden år 2003. Arusha er Tanzanias tredje største by med et indbyggertal på cirka 350.000, der er hastigt stigende som følge af tilflytning.

Landsbybaseret forvaltning af naturskove

Bevilling: 16,30 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: Danida og Iringa district council

Beskrivelse: Projektet skal give støtte til at udarbejde og igangsætte skovforvaltningsplaner i to pilotområder i Iringa landdistrikt. I forlængelse heraf vil distriktsemdsmænd blive trænet i deltagerorienteret planlægning og landsbyboerne vil blive bistået med at opbygge kapacitet til at forvalte skovområderne. Det er et vigtigt element i projektet, at landsbyboerne får øget adgang til og kontrol over de økonomiske ressourcer, der findes i skovene og således får et stærkt incitament til at forvalte skovområderne på en bæredygtig måde. Landsbyboerne vil endvidere blive støttet i at forbedre markedsføringen af skovprodukter.

Kapacitetsopbygning i Wildlife Conservation Society of Tanzania (WCST)

Bevilling: 7,9 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Dansk Ornitologisk Forening og WCST

Beskrivelse: Projektets mål er dels at støtte kapacitetsopbygningen i WCST, dels at gennemføre naturbeskyttelsesprojekter i og omkring de globalt vigtige skovområder i Uluguru Mountains. Det er hensigten at støtte en bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne og at sikre en bevarelse af bjergskovene ved at indføre bedre landbrugsmetoder og skabe bedre levevilkår for den del af lokalbefolkningen, der bor tættest på skovene.

Teknisk rådgivning til ministeriet for naturressourcer og turisme

Bevilling: 4,73 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ambassade og Ministry of Natural Resources and Tourism

Beskrivelse: En teknisk rådgiver er udsendt til at bistå med at formulere lovgivningen for deltagerorienteret forvaltning af naturressourcer i Miombo skovene i Tanzania i overensstemmelse med landets nye skov- og vildtpolitik.

Teknisk rådgivning vedrørende Ramsar-områder

Bevilling: 4,60 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida, Ambassade og Miljøministeriet

Beskrivelse: Den tekniske rådgiver skal assistere i at planlægge inden for en lang række områder der vedrører forvaltningen af vådområder, herunder træning af personel, oplysningsarbejde og udarbejdelse af relevant lovgivning for Ramsar-områderne.

Undersøgelse af vindpotentialer

Bevilling: 2,79 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Ambassade, RISØ Forskningscenter RISØ og Ministry of Water, Energy and Minerals (MWEM)

Beskrivelse: I et samarbejde med ministeriet for energi og mineraler, det lokale elselskab Tanesco og en række andre parter vil der blive oprettet fire vindmålestationer i Tanzania for at undersøge, om der er basis for at opstille vindmøller.

Zambia (Danida)

Støtte til affaldshåndtering

Bevilling: 16,70 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Finansministeriet

Beskrivelse: Projektet forbereder etableringen af en ny, miljøvenlig affaldsplads i Lusaka, herunder sikring af den fremtidige drift af den nye plads, samt afvikling af den nuværende affaldsplads. Projektet hjælper bystyret med opbygningen af institutionelle og organisatoriske rammer inden for affaldsforvaltningen, herunder økonomisk styring, ligesom der ydes bistand til folkeoplysning og udvikling af en træningsplan for byrådets ansatte, der er involveret i projektet.

Zimbabwe (Danida)

Støtte til bedre bymiljø

Bevilling: 24,90 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Danida, Environment 2000, Miljø- og turistministeriet og Norton Town Council

Beskrivelse: Projektet sigter på at udvikle systemer og metoder til miljøforvaltning og -planlægning i byer samt at forberede miljøhandlingsplaner for udvalgte byområder kombineret med løsning af konkrete miljøproblemer. Der er udvalgt fire byområder, der adskiller sig mht. størrelse, infrastruktur, kapacitet og som repræsenterer forskellige miljøproblemer, så der opbygges en bred erfaringsbase.

Miljøforvaltning og -projekter i fire distrikter

Bevilling: 18,60 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danida og Miljø- og turistministeriet

Beskrivelse: Projektet skal sætte lokalmyndigheder og andre partnere i stand til at udarbejde og gennemføre miljøforvaltningsplaner på distriktsniveau. Projektet omfatter fire distrikter. I forlængelse heraf er der i projektet oprettet en miljøfond til finansiering af de konkrete miljøprojekter, som defineres i distriktsmiljøplanerne. Projekterne forventes særligt at rette sig mod skovgenoprettelse, jorderosion, rehabilitering af vådområder og beskyttelse af vandressourcer, øko-turisme og andre initiativer, der kan støtte bæredygtig udnyttelse af naturressourcer og samtidig øge lokalbefolkningens indtægter. Der etableres endvidere en særlig facilitet til NGO-aktiviteter for at styrke deres involvering i de decentrale miljøbestræbelser.

Styrkelse af arbejdstilsynet og arbejdsskadestyrelsen

Bevilling: 14,80 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Danida og National Social Security Authority

Beskrivelse: Projektet gennemføres i samarbejde med National Social Security Authority (NSSA), der varetager både det forebyggende arbejdstilsyn og arbejdsskadestyrelse. Projektets aktiviteter omfatter udarbejdelse af ny lovgivning vedrørende arbejdsmiljø og arbejdsskadeerstatning, uddannelses- og efteruddannelsesaktiviteter vedrørende arbejdsmiljø, indførelse af informationsteknologi i NSSA og igangsætning af forsøg med præventive sundhedscentre.

Bæredygtig og produktiv udnyttelse af skove og træer

Bevilling: 14,60 mio. kr.

Projektperiode: 1997-2002

Ansvarlig: Danida, den hollandske ambassade, Harare og Southern Alliance for Indigenous Resources (SAFIRE)

Beskrivelse: Projektet er samfinansieret 50/50 med Holland. Projektets aktiviteter er koncentreret i distrikter i det østlige Zimbabwe langs grænsen til Mozambique. Der er oprettet en garantifond og fem miljøfonde, der drives i samarbejde mellem de fem involverede distriktråd og NGO'en Southern Alliance for Indigenous Resources (SAFIRE). Gennem disse fonde støttes bl.a. konkrete økonomiske aktiviteter baseret på skove og træer, mikro-kunstvandingsprojekter samt øko-turisme.

Renere teknologi i udvalgte industrier

Bevilling: 14,50 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2001

Ansvarlig: Ambassade, Cleaner Production Centre of Zimbabwe og Scientific and Industrial Research and Development Centre

Beskrivelse: Projektaktiviteterne er koncentreret om at uddanne zimbabwære i at kunne foretage såkaldte "miljøgennemgange" af industrivirksomheder, indføre renere teknologi i udvalgte industrivirksomheder, samt etablere et Videns- og Informationscenter for renere teknologi. Projektet uddanner i første omgang teknikere fra de eksisterende renere teknologi-institutioner i at foretage miljøgennemgange på virksomheder. Nogle af disse virksomheder får økonomisk og teknisk bistand til at indføre renere teknologi for derved at vise Zimbabwes industri, at det kan betale sig at tage miljøhensyn i produktionen.

Støtte til National Environment Framework

Bevilling: 3,8 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Danida og Zimbabwes Miljøministerium

Beskrivelse: Projektets mål er at styrke koordinations- og administrationskapaciteten i miljøministeriets departement og at indlede formuleringen af en national miljøsektor-strategi. Det sidste er et led i forberedelserne til at vedtage en ny miljølov. Projektet omfatter støtte til miljøministeriets nationale koordinationsfunktioner, formulering af nationale prioriteter på miljøområdet, analyser af forvaltningen af internationale miljøkonventioner samt forvaltning og planlægning af det danske miljøstøtteprogram på programniveau.

Samarbejde mellem Ulandssekretariatet og Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU)

Bevilling: 2,17 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: Ulandssekretariatet og Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU)

Beskrivelse: Projektet skal bidrage til at skabe forbedringer på arbejdsmiljøområdet og reducere antallet af arbejdsulykker og arbejdsbetingede sygdomme. Det umiddelbare mål er, at alle forbund i ZCTU's fire regioner i løbet af den tre-årige projektperiode skal have en kerne af kompetente arbejdsmiljøfolk på tillidsmands-, afdelings- og landsplan, en systematisk årlig arbejdsplan for arbejdsmiljøaktiviteter og aftaler, der indebærer, at der på landsplan afsættes midler til disse aktiviteter. En ny fase af projektet er under forberedelse.

Bilag 8:

Globale miljøprogrammer

Listen giver en oversigt over igangværende projekter på over 1 mio. kr.

Biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter

Bevilling: 19,83 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: Danida, CAB International og Global Water Partnership Southern Africa Technical Advisory Committee

Beskrivelse: Projektets mål er at udvikle et biologisk bekæmpelsesmiddel til kontrol af vandhyacinter baseret på afrikanske svampe, som kan opfylde de internationale krav til effektivitet, miljø- og sundhedsmæssig sikkerhed samt anvendelighed. Den forventede udvikling af en prototype af kontrolmidlet vil i modsætning til de agrokemikalier, som normalt anvendes i bekæmpelsen af vandhyacinter, være et rent afrikansk produkt, og vil blive produceret og solgt i Afrika. Der er ligeledes grund til at tro, at produktet vil være kommercielt bæredygtigt, da der er et udtalt behov for et biologisk bekæmpelsesmiddel som alternativ til de kemiske ukrudtsmidler. Projektet vil indgå i et samarbejde med 16 igangværende vandhyacintprojekter i 14 lande i Afrika, herunder i Tanzania, Malawi, Zimbabwe, Zambia og Sydafrika.

Kapacitetsopbygning på klimaområdet til "South Pacific Regional Environment Programme"

Bevilling: 4,01 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2002

Ansvarlig: South Pacific Regional Environment Program (SPREP)

Beskrivelse: Støtten går især til en rådgiver, der vil være den overordnede koordinator af projektet, hvor han vil bistå SPREP's medlemslande i de internationale klimaforhandlinger med videnskabelig og teknisk rådgivning. Herudover vil arbejdsopgaverne i de kommende år især omfatte udarbejdelse af rapporter og vurderinger af forløbet af klimamøder i FN, rådgivning af SPREP's medlemslande om gennemførelsen af klimakonventionen, samarbejde med andre regionale organisationer i Stillehavsområdet, gennemførelse af workshops om mediernes rolle i oplysning om klimaforandringer og udarbejdelse af en mediestrategi. Endelig skal rådgiveren gennemføre studier af klimaemner af særlig relevans for små ø-stater.

Støtte til implementering af FN's Ørkenkonvention i Eritrea – Overgangsfase

Bevilling: 3,00 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: 92-gruppen og den eritreanske regering

Beskrivelse: Projektets direkte mål er at sikre en effektiv gennemførelse af Ørkenkonventionen og den nationale handlingsplan i Eritrea. Det skal bl.a. ske gennem opbygning af passende organisatoriske rammer, kapacitetsudvikling og landsbystyrede initiativer rettet mod bæredygtig udvikling og anvendelse af landbrugsjorden samtidig med, at husholdningernes økonomi forbedres.

Rådgiver vedrørende bæredygtig energi (SEAF)

Bevilling: 2,95 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2002

Ansvarlig: United Nations Environment Programme (UNEP)

Beskrivelse: Udenrigsministeriet har i flere år samarbejdet med UNEPs center i Risø, UNCCEE) omkring styrkelse af bæredygtig udvikling og miljø i udviklingsbistanden. På Rio +5 konferencen (UNGASS) i 1997 blev det besluttet, at energi skulle gøres til et særligt tema ved den niende samling i Kommissionen for Bæredygtig Udvikling (CSD) i foråret 2001. FN's generalsekretær har opfordret alle medlemslandes regeringer til at fremlægge informationer af relevans for FN-processen, og SEAF vil blive etableret som en enhed i UNEP/Risø centeret for at fremme u-landenes muligheder for at samarbejde og komme med input hertil. UNEP/Risø foreslår de lande, der skal deltage i pilotprojektet, fortrinsvis blandt Danidas programsamarbejdslande og udviklingslande, som UNEP/Risø samarbejder med.

Støtte til sekretariatet for FN's Mellestatslige Skovforum

Bevilling: 2,93 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: FAO

Beskrivelse: Som et led i opfølgningen af Rio-topmødet i 1992 har Det Mellestatslige Skovforum (IFF) arbejdet på at følge op på de mange anbefalinger vedrørende bevaring og bæredygtig forvaltning af alle typer af skove. IFF-sekretariatet, der er hjemmehørende i New York, fungerer alene på baggrund af frivillige indbetalinger og fra dansk side har man ønsket at bidrage til sekretariatets arbejde. Dette er gjort ved – siden november 1995 – at afholde udgifterne til udstationeringen af en dansk ekspert. Endvidere har man fra dansk side bidraget til IFF-sekretariatets generelle fond, bl.a. for at sikre, at udviklingslandene deltager i forhandlingerne.

Støtte til forberedelsen af Topmøde om Bæredygtig Udvikling i 2002, DESA, sekretariat for CSD

Bevilling: 2,91 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: United Nations Department of Economic and Social Affairs (DESA)

Beskrivelse: FN's generalforsamling har udpeget FN's Kommission for Bæredygtig udvikling (CSD) som et centralt forum for FN's arbejde med gennemførelse af Agenda 21. Det er FN's afdeling for Økonomisk og Social Udvikling (DESA), der er sekretariat for CSD. DESA har fremlagt en plan for initiativer, der kan indgå i forberedelsen af Topmødet om Bæredygtig Udvikling, men man kan ikke selv afholde de anslåede udgifter. Den danske støtte skal give DESA mulighed for at gennemføre planen, herunder ikke mindst at sikre deltagelse af fattige u-lande og sikre, at aktiviteterne fører til konkrete resultater, der kan bruges i den videre proces frem mod Topmødet.

FN Trustfund: Ulandsdeltagelse i Topmødet om Bæredygtig Udvikling i 2002 forberedelse

Bevilling: 2,91 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: United Nations Department of Economic and Social Affairs (DESA)

Beskrivelse: FN's generalforsamling har udpeget FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) som et centralt forum for FN's arbejde med gennemførelse af Agenda 21. Der er oprettet et trust fund, der bl.a. yder bidrag til, at ulandene får mulighed for at deltage aktivt i forberedelsesarrangementer. Støtten gives, fordi der fra dansk side lægges meget vægt på at skabe et grundlag for beslutninger ved Topmødet om Bæredygtig Udvikling, som lande både i Nord som i Syd har et medejerskab af.

Bidrag til Den Globale Mekanisme under FN's konvention mod ørkendannelse

Bevilling: 2,80 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2003

Ansvarlig: International Fund for Agricultural Development (IFAD)

Beskrivelse: FN's konvention om bekæmpelse af ørkendannelse har til formål af bekæmpe ørkendannelse og afhjælpe virkningerne af tørke og/eller ørkendannelse, særligt i Afrika. Det skal bl.a. ske gennem internationale samarbejds- og partnerskabsarrangementer, der kan bidrage til en bæredygtig udvikling i de ramte områder. Et vigtigt led heri er at iværksætte handlingsplaner på nationalt, subregionalt og regionalt niveau og gennemføre de konkrete aktiviteter. Den "Globale Mekanisme", der hører under ørkenbekæmpelseskonventionen arbejder som en slags formidler af finansiering til ørkenbekæmpelsesformål i ulandene.

Støtte til implementering af POP-konventionen

Bevilling: 2,80 mio. kr.

Projektperiode: 2001-2002

Ansvarlig: United Nations Environment Programme (UNEP)

Beskrivelse: Udkastet til POP-konventionen (persistent organic pollutants, det vil sige svætopløselige, organiske giftstoffer) blev færdigforhandlet i december 2000. Konventionen forpligter landene til at udfase produktion og brug af 10 meget farlige POP'er (bl.a. DDT og PCB) og at eliminere udslippet af to andre giftige stoffer (dioxin og furan). Donorlandene har i konventionen forpligtet sig til at støtte ulandene med at føre konventionen ud i livet, og den danske støtte er et bidrag til at opfylde denne forpligtelse. En række FN-organisationer er allerede kommet med projektforslag i den anledning. Det drejer sig bl.a. om et større projekt til identificering og vurdering af, hvad de enkelte ulande skal/bør iværksætte for at kunne ratificere konventionen. Andre aktiviteter, som forberedes, omfatter bl.a. træningsworkshops i Asien vedrørende identifikation af forældede pesticider og i Mellemamerika vedrørende udvikling af nationale handlingsplaner for håndtering af PCB.

Støtte til det internationale center for handel og bæredygtig udvikling

Bevilling: 2,80 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD)

Beskrivelse: Støtten går til en række elementer i centrets arbejdsprogram for 2000-2002. Informations- og kommunikationsprogrammet vil fortsætte udgivelsen af ICTSD's forskellige nyhedsbreve, der hver uge sendes til mere end 5000 abonnenter verden over, og vedligeholde websiden, der har 60.000 besøg hver uge. Under dialog-programmet er der planlagt en lang række mindre møder, der omhandler forskellige aspekter af samspillet mellem international handel, miljø og udvikling samt en enkelt større konference om handel, regionalisme og bæredygtig udvikling. Forskningsprogrammet vil bl.a. fokusere på opbygning og udbredelse af centrets omfattende informations- og vidensressourcer.

Støtte til Earth Council Strategy 1997-2000

Bevilling: 2,56 mio. kr.

Projektperiode: 1998-2000

Ansvarlig: Earth Council

Beskrivelse: Det danske bidrag går især til at støtte rådgivning til eksisterende nationale råd for bæredygtig udvikling i udviklingslande, fremme af civilsamfunds deltagelse i de pågældende råds arbejde, at styrke rådernes muligheder for at indhente tekniske data og at fremme rådernes samspil internationalt.

Multi-Stakeholder Participatory Review of the Rio Conventions for Topmødet om Bæredygtig Udvikling i 2002

Bevilling: 2,28 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Earth Council

Beskrivelse: Earth Council er en international NGO, der blev oprettet i september 1992 som et resultat af FN's konference om miljø og udvikling (UNCED) i Rio. Rådet har til formål at overvåge og evaluere gennemførelsen af UNCED's beslutninger og at informere og skabe bred folkelig forståelse for behovet for en global bæredygtig udvikling. Støtten bruges til kapacitetsopbygning i udviklingslandene, så disse kan deltage så effektivt og bredt som muligt i forberedelsen af Topmødet om Bæredygtig Udvikling i 2002 og i selve konferencen. Det danske bidrag vil blive anvendt på nationalt niveau til at integrere Rio-konventionerne i den nationale udviklingsproces med f.eks. finans- og økonomiministerierne og den private sektor som særlig målgruppe. Desuden vil man søge at udnytte den decentraliseringsproces, der efterhånden er i gang i mange udviklingslande.

Støtte til en miljø- og udviklingsombudsmand, Earth Council

Bevilling: 2,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2002

Ansvarlig: Earth Council

Beskrivelse: Formålet er at støtte en pilotfase for en ombudsmandsfunktion på miljø- og udviklingsområdet, som skal fungere som en global instans, der ikke har karakter af en domstol, til at undersøge, mægle og rådgive i forhold til potentielle og reelle konflikter i relation til miljø, naturressourcer og bæredygtig udvikling. Ombudsmandsfunktionen udgør en nyskabelse i globaliseringsprocessen til at håndtere og løse konflikter på miljøområdet. Earth Council arbejder sammen med World Conservation Union, IUCN, om projektet, og United Nations University for Peace i Costa Rica er vært for ombudsmandsfunktionen. Pilotfasen gennemføres i perioden 2000-2002 med henblik på at fremlægge de indhøstede erfaringer på Topmødet og Bæredygtig Udvikling i 2002.

Building the Trade and Sustainable Development Agenda – A Two Year Dialogue Process

Bevilling: 2,00 mio. kr.

Projektperiode: 2000-2001

Ansvarlig: International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD)

Beskrivelse: Programmet, der ventes at strække sig over 2 år og forløbe i to faser, skal dels skabe tillid mellem forhandlere og andre ved i samarbejde at identificere og definere handels- og miljømæssige spørgsmål af fælles interesse, dels søge at få en oversigt over interesser og mulige 'trade-offs'. Dette vil give forhandlerne et vigtigt redskab til at vurdere deres egen og andres forhandlingsposition. Disse målsætninger vil blive søgt opnået gennem en række møder i Geneve og i udvalgte regioner. Deltagerne i møderne vil i programmets første fase primært være personer med ansvar for politikformulering om handel og bæredygtig udvikling, men i anden fase vil kredsen blive udvidet til også at omfatte civilsamfundet, herunder NGO'er og erhvervslivet. Formålet med møderne vil være at hjælpe deltagerne til at afklare deres egne handelspolitiske målsætninger uden for de normale og mere formaliserede handelspolitiske forhandlingsrammer.

Fremme af teknologisk og økonomisk integration af vedvarende energiteknologier i Stillehavs-østaterne ("Pacific Island Countries")

Bevilling: 1,95 mio. kr.

Projektperiode: 1999-2000

Ansvarlig: United Nations Environment Programme (UNEP)

Beskrivelse: Projektet vil blive gennemført af Energi- og ozonprogrammet under FN's miljøprogram (UNEP) i samarbejde med UNEP's samarbejdscenter i Risø. På lokalt niveau vil projektaktiviteterne blive planlagt og implementeret sammen med det regionale universitet, University of the South Pacific (USP). Projektet omfatter dataindsamling med henblik på at udarbejde en udviklingsplan for vindenergi, case studies og curriculum, udvikling af curriculum og undervisningsmateriale for USP, træning af udvalgte lærere angående vindenergi og generel energiplanlægning samt afholdelse af et regionalt seminar om projekterfaringer ved brug af vedvarende energi i Stillehavs-østaterne.

Samarbejde mellem Centre de Suivi Ecologique (CSE), Senegal, og Geografisk Institut, Københavns Universitet

Bevilling: 1,74 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2000
Ansvarlig: Geografisk Institut
Beskrivelse: Støtte skal gøre det muligt for CSE at trække på Geografisk Instituts faglige ekspertise i bestræbelserne på at sikre en regionalisering af centrets aktiviteter. Projektets to overordnede målsætninger er at udvikle metoder for overvågning af generelle miljømæssige forhold og landbrugsbetingelser, samt kapacitetsudvikling, herunder træning af CSE's ansatte.

Internationalt ekspertpanel om handel og bæredygtig udvikling – EPTSD

Bevilling: 1,50 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2002
Ansvarlig: Verdensnaturfonden
Beskrivelse: WWF International, der fungerer som sekretariat for et internationalt ekspertpanel om handel og bæredygtig udvikling vil blive styrket for bl.a. at fremme samarbejdet med multilaterale organisationer og styrke oplysningsindsatsen. De panelmedlemmer, der ikke har været i stand til at yde det forventede bidrag til arbejdet, vil blive udskiftet, og der vil blive udarbejdet en arbejdsbeskrivelse for panelet. Der forventes afviklet en række aktiviteter i samarbejde med multilaterale organisationer, herunder f.eks. om handel med genmodificerede produkter. I løbet af den treårige fase forventes det således, at de relevante dele af panelets arbejde gradvist overtages af disse eller andre organisationer. Projektet skal styrke den vægt, Danmark lægger på handel, miljø og udvikling, herunder fremme af bæredygtig udvikling og bedre integration af udviklingslandene i det multilaterale handelssystem.

Støtte til Global Water Partnership

Bevilling: 1,48 mio. kr.
Projektperiode: 2000-2001
Ansvarlig: Global Water Partnership (GWP)
Beskrivelse: GWP er et globalt netværk med vandmyndigheder, donorer, den private sektor mv. Der gives støtte til GWP's arbejde med at fremme bæredygtig forvaltning af ferskvandsressourcer i fattige udviklingslande. Den danske støtte skal bl.a. sikre grundlaget for arbejdet i den tekniske komite, der er forankret i Dansk Hydraulisk Institut, og dets regionale forgreninger, der styrker den lokale kapacitetsopbygning.

Regionalt projekt vedrørende Activities Implemented Jointly (AIJ) / Clean Development Mechanism (CDM) under klimakonventionen

Bevilling: 1,20 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2002
Ansvarlig: United Nations Environment Programme (UNEP)
Beskrivelse: Miljøsekretariatet bevilgede i 1997 1 mio.kr. til et pilotprojekt, der havde til formål at belyse de konkrete muligheder for AIJ-projekter i de mindst udviklede lande (LDC-lande). I lighed med hvad der i dette projekt er udført i Zimbabwe, skal potentielle CDM-projektmuligheder i Ghana og Uganda nu undersøges. I den forbindelse analyseres projekternes egnethed i forhold til CDM, finansieringsmuligheder og nøgleproblemstillinger vedrørende udvælgelse, planlægning og gennemførelse af CDM-projekter.

Støtte til nyhedsbrevet "Earth Negotiations Bulletin"

Bevilling: 1,11 mio. kr.
Projektperiode: 1999-2000
Ansvarlig: International Institute for Sustainable Development (IISD)
Beskrivelse: Udgivelse af nyhedsbrevet "Earth Negotiations Bulletin" i forbindelse med internationale møder vedrørende miljø og udvikling. Bulletin hjælper især lande med små deputationer og NGO'er med at følge med i den daglige udvikling på de mange emner der som regel er oppe.

Bidrag til det mellemstatslige skovforums sekretariat (IFF-sekretariatet)

Bevilling: 1,01 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2000
Ansvarlig: Intergovernmental Forum on Forests (IFF)
Beskrivelse: Sekretariatet for Skovforumet (IFF) har kun meget begrænsede midler, da dets aktiviteter alene finansieres ved frivillige bidrag. Der er hidtil indskudt knap en million USD i trustfonden, men sekretariatet vurderer, at det har brug for yderligere USD 700.000 for at kunne fungere effektivt, indtil udløbet af dets mandat i august 2000.

Støtte til DHI/UNEP samarbejdscenter for overvågning og vurdering af vandkvalitet

Bevilling: 1,00 mio. kr.
Projektperiode: 1998-2001
Ansvarlig: Danida og United Nations Environment Programme (UNEP)
Beskrivelse: Projektet vedrører koblingen mellem koncepter og strategier for ferskvands- og kystzoneforvaltning. Dansk Hydraulisk Institut (DHI) udarbejder et oplæg til koncept/strategi, som skal afprøves i felten for at udmønte det i en konkret, operativ form, hvor hovedvægten lægges på den praktiske anvendelse. UNEP vil som sit bidrag arrangere et efterfølgende ekspertmøde i Nairobi, hvor oplægget diskuteres og tilpasses. Projektet er den første konkrete aktivitet i en ny aftale om, at DHI (V&M) skal fungere som samarbejdscenter for UNEP.